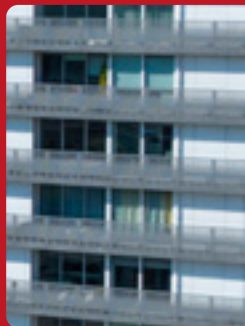

Jaarverslag 2024

Graffiti tijdens Urban Sports Games (bron: Richard Terborg)

Inhoudsopgave

Inleiding	04	Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst	62
Hart van de stad	06	Almere Pampus.....	63
Station en stationsomgeving Almere Centrum	07	Preventieve wijkaanpak.....	63
Rondje Weerwater	08	Economie.....	64
Almere Centrum.....	09	Versterken strategische en regionale inzet.....	65
Werkagenda Centrum Almere 2040	10	Smart Mobility	65
Financiën	12	Amsterdam Bay Area	67
Leer- en werkomgeving	14	Financiën	67
Flevo Campus.....	15	Financiën Fonds Verstedelijking Almere	68
ICT Tribe Almere	17	Uitgaven Fonds Verstedelijking Almere.....	70
Versterken onderwijsketen – Funderend onderwijs	18	Inkomsten Fonds Verstedelijking Almere	71
Versterken onderwijsketen – LLO en triple helix.....	18	Reserve Fonds Verstedelijking Almere.....	72
Groeiagenda (voorheen AlmereLAB)	19	Overprogrammering.....	72
Internationale school.....	21	Accountantsverklaring	72
Campus Almere Centrum.....	22	Woningbouw en gebiedsontwikkeling	74
Financiën	23	Woningbouw.....	75
Circulaire economie en energie	24	Gebiedsontwikkeling Oosterwold.....	75
Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie.....	25	Gebiedsontwikkeling Pampus	76
Lectoraat Innovatie & Groenstedelijke ruimte	27	Gebiedsontwikkeling Almere Centrum Weerwater	76
Grondstoffendepot.....	28	Bereikbaarheid	78
Circulaire Ambachtscentrum	29	Wegverbreding A6.....	79
Stedelijk Voedselsysteem	30	Wegverbreding A27.....	79
Balanceren Energienet.....	31	IJmeerverbinding	80
Ultradiepe Geothermie	32	HOV Almere Pampus 1e fase.....	80
Financiën	33	Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer-Mar-	
Cultuur, toerisme en sport	34	kermeer (TBES)	82
Kustzone Poort	35	Water en bodem sturend.....	83
Museale voorziening.....	38	Platform IJsselmeergebied	84
Nationaal Park Nieuw Land – Almeersepoort.....	41		
Culturele strategie.....	43		
Sport en bewegen in de openbare ruimte.....	44		
Topsport.....	44		
Buitenzwembad	46		
Financiën	46		
Vernieuwend wonen	48		
WikiHouse.....	50		
Bouwen door de buurt	50		
Circulair en biobased bouwen	51		
Verkenning Living lab Almere Pampus	51		
Upcycle city competitie & verkenning optoppen	52		
Financiën	53		
Groene en waterrijke identiteit	54		
Unieke landschappen	55		
Stadsbos Almeerderhout.....	56		
Eemvallei	57		
Excellente groene en gezonde leefomgeving.....	58		
Ecologische Verbindingen	60		
Financiën	61		

01

Inleiding

Inleiding

Almere maakt deel uit van de Noordvleugel van de Randstad, een van de belangrijkste economische motoren van Nederland. De regio behoort tot de Europese top dankzij een grote diversiteit aan bedrijven, veel talent en ondernemerszin, een goed functionerende infrastructuur via land, lucht en water, en uitstekende digitale connectiviteit. Daarnaast biedt het gebied een breed aanbod aan woonmilieus en landschappen.

Deze sterke positie is echter geen vanzelfsprekendheid. De economische dynamiek verandert voortdurend, en om concurrerend te blijven, moet de regio meebewegen en liefst vooruitlopen op ontwikkelingen. Dit vraagt om investeringen in het vestigingsklimaat, met aandacht voor woningbouw, diverse woonmilieus, goede bereikbaarheid en aantrekkelijke natuur- en recreatiegebieden.

De toekomstvisie voor Almere en de regio is in 2013 vastgelegd in de Regio-Rijksstructuurvisie Amsterdam-Almere-Markermeer (RRAAM). Hierin staan de ambities voor een gezonde groei van Almere en de regionale opgaven op het gebied van ecologie, bereikbaarheid en verstedelijking. De bijbehorende Uitvoeringsovereenkomst Almere 2.0 bevat afspraken over de voorwaarden voor deze groei. Het programma Almere 2.0 geeft hier uitvoering aan.

Vorbereidingen Meerjarenprogramma 2025-2029

Afgelopen jaar is gewerkt aan het nieuwe Meerjarenprogramma Fonds Verstedelijking Almere 2025-2029. De coördinerend bestuurders hebben hiervoor een voorstel opgesteld, dat inmiddels is goedgekeurd door de colleges van Gedeputeerde Staten en Burgemeester en Wethouders. Dit voorstel wordt ter instemming voorgelegd aan Provinciale Staten en de gemeenteraad. De verwachting is dat het bestuurlijk Overleg Almere 2.0 het programma in het voorjaar van 2025 kan vaststellen.

Samenwerking als sleutel tot succes

Het programma Almere 2.0 is alleen succesvol met een sterke samenwerking tussen alle betrokken partijen: het Rijk, de provincie Flevoland, de gemeente Amsterdam, omliggende overheden, maatschappelijke organisaties en natuurlijk de gemeente Almere en haar inwoners.

In dit jaarverslag wordt inzicht gegeven in de lopende programma's en sleutelprojecten. Ook wordt er gerapporteerd over de Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst, de voortgang van woningbouw en de ontwikkelingen op het gebied van bereikbaarheid. Veel van deze sleutelprojecten worden mede mogelijk gemaakt door het Fonds Verstedelijking Almere, een gezamenlijke investering van het Rijk, de provincie Flevoland en de gemeente Almere.

Veel leesplezier!

02

Hart van de stad

ALLUMINOUS 2024 (bron: Richard Terborg)

Hart van de stad

Almere Centrum speelt een steeds grotere rol in de stad en de regio, zowel economisch als maatschappelijk. Het centrum biedt aantrekkelijke vestigingsvoorwaarden dankzij de mix van functies zoals onderwijs, economie, cultuur, horeca, maatschappelijke voorzieningen en wonen. Ook het verblijfsklimaat draagt hieraan bij, met hoogwaardige openbare ruimtes, evenementen en ruimte voor verdere verstedelijking.

De programmalijn Hart van de Stad versterkt deze ontwikkeling met concrete impulsen. Het doel: een levendig en herkenbaar stadscentrum, essentieel voor de regio en dé ontmoetingsplek voor bewoners en bezoekers.

In de programmalijn Hart van de stad zijn de volgende sleutelprojecten opgenomen:

- **Station en Stationsomgeving:** met dit project is ingezet op het benutten van de economische potentie van de stationslocatie, het versnellen van de woningbouwopgave in het gebied (Stationskwartier) en het werken aan de entree functie voor de stad. Het gebied is getransformeerd naar een plek passend bij de groei in reizigers-aantallen en ontwikkeling van de stad. Het station werkt hierbij als vliegwiel voor de knooppuntontwikkeling en vice versa.
- **Rondje Weerwater:** de noordoever (Almere Centrum) en de zuidoever van het Weerwater worden beter met elkaar verbonden. Ook wordt de recreatieve en economische potentie van het Weerwater beter benut en betrokken bij de ontwikkeling van de binnenstad.

- **Almere Centrum:** de binnenstad krijgt een verdere impuls door de verbetering van looproutes en de ontwikkeling van pleinen en hotspots als aantrekkelijke verblijfsgebieden. Een belangrijk onderdeel hiervan is de 'Groene Loper', die het Stationskwartier verbindt met het Weerwater.

- **Werkagenda Centrum Almere 2040:** deze werkagenda is één van de onderdelen uit de Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst. Met de inzet vanuit de werkagenda wordt voortgebouwd op de doelstellingen Hart van de stad. Ook brengt het de opgaven van het Handlingsperspectief Almere, Stad met Toekomst voor het centrumgebied verder.

Naast de inspanningen en investeringen vanuit het Fonds Verstedelijking Almere is er een visie en een programma voor Almere Centrum. Dit integrale plan richt zich op de aankomende jaren en combineert lange termijn doelen met directe, concrete acties om het centrum dynamisch en toekomstbestendig te maken.

Station en stationsomgeving Almere Centrum

Dit project is afgerond. De financiële afronding heeft eind 2024 plaatsgevonden.

Rondje Weerwater

Fietspad bij het Weerwater (bron: Richard Terborg)

Het Weerwater is het centraal gelegen water in Almere en wordt dé plek waar Almeerders sporten, recreëren en elkaar ontmoeten. Bestaande wandel-, fiets- en sportroutes rond het Weerwater worden aaneengesloten en van een uniforme en bijzondere uitstraling voorzien. Aan de noordzijde wordt het Weerwater geflankeerd door Almere Centrum en aan de zuidzijde door de toekomstige wijk Hortus. Met haar groene oevers, strandjes en sportieve mogelijkheden is het Weerwater de plek waar men graag recreëert.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Realisatie lange rondje Weerwater	Q1 2025	Het Weerwater onderdeel maken van Almere Centrum. Het recreatieve potentieel van het Weerwater benutten. Verbinding van het centrumgebied met de toekomstige wijk Hortus.	Q1 laatste werkzaamheden
Doorlopende programmering op en rond het Weerwater, met onder meer het lichtkunstfestival ALLUMINOUS	Doorlopend	Het recreatieve potentieel van het Weerwater benutten.	Een goed bezocht evenementenseizoen o.a. ALLUMINOUS 45.000 bezoekers

Realisatie lange Rondje Weerwater

In het voorjaar van 2024 is gestart met de asfaltwerkzaamheden aan het fiets- en voetpad Fongerspad. Dit pad, dat loopt tussen het Lumièrepark en de Fellinibrug bij Filmwijk, is onderdeel van het lange Rondje Weerwater. Het fietspad is vier meter breed en heeft als hoofdfietsroute herkenbaar rood asfalt gekregen. Het voetpad heeft, net als de recreatieve track van het korte Rondje Weerwater, herkenbaar blauw asfalt. Hier zijn ook houten zitbanken geplaatst.

Na de triatlon in september is de recreatieve track van het lange Rondje Weerwater aangelegd langs het Sturmeypad aan de zuidoever. Langs de hele route wordt daarnaast kleurrijk groen toegevoegd, zoals bij de Boulevardflats in Stedenwijk. Aansluitend krijgt het volledige Rondje Weerwater een toekomstbestendige markering. Deze werkzaamheden worden in het eerste kwartaal van 2025 afgerond, waarna het lange Rondje Weerwater feestelijk wordt geopend samen met bewoners en betrokkenen.

Doorlopende programmering op en rond het Weerwater

In 2024 hebben er verschillende succesvolle evenementen plaatsgevonden zoals:

- Urban Sports Games
- ZomerBries Almere (ZoBra)
- Lichtkunstfestival ALLUMINOUS

Deze festivals worden niet alleen gefinancierd vanuit het Fonds Verstedelijking Almere (FVA), maar ook door centumpartners. Voor ALLUMINOUS is er vanuit de regiodeal NEXTSTAGE een samenwerking tot stand gekomen. Naast een human capital programma, is er ook gewerkt aan een innovatiecase in samenwerking met de evenementenindustrie. Naast de genoemde festivals is er in 2024 ook een samenwerking met Stichting Weerwoud. Utopia, een belangrijke groene plek in het Weerwater, speelt een rol in de ambities van het Rondje Weerwater. Er zijn diverse ateliersessies georganiseerd over voedsel en het voedselsysteem, evenals rondleidingen, bijeenkomsten en presentaties.

Stichting Weerwoud heeft daarnaast bijgedragen aan de programmering van ZoBra, een nieuw cultureel evenement op Utopia. Ook is er een samenwerking met Flevo Campus, waar studenten onderzoek doen naar het verduurzamen van het voedselsysteem en stedelijke ontwikkeling. Het FVA levert een financiële bijdrage aan de programmering en de coördinatie van vrijwilligers.

Vooruitblik

In 2025 blijft de focus op de gezamenlijke programmering van het Weerwatergebied. Naast bestaande evenementen zoals ALLUMINOUS, UrbanSportsGames en ZomerBries Almere, worden ook nieuwe programmeringsmogelijkheden verkend. Initiatieven voor nieuwe programmering worden, samen met de promotiecommissie Almere Centrum en ACM, op haalbaarheid en wenselijkheid getoetst.

ALLUMINOUS 2024 (bron: Beeldkrakers)

Almere Centrum

Het centrum van Almere heeft zich in de afgelopen tien jaar ontwikkeld tot een aantrekkelijk gebied. Dit is dankzij de intensieve samenwerking van ondernemers, vastgoedeigenaren, bewoners, instellingen en de gemeente.

Alle partijen hebben substantieel geïnvesteerd in de openbare ruimte, de marketing, het vastgoed en de stedelijke voorzieningen. Er wordt ingezet op de doorontwikkeling van winkelcentrum naar kloppend hart van de stad en regio ter bevordering van de economische groei. De nadruk ligt op het versterken van de functiemix, de regionale positionering, de routing en het ontwikkelen van de Groene Loper. Dit is de kunstroute vanaf de noordzijde van het station, via het Weerwater, tot aan de toekomstige wijk Hortus.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Realisatie projecten Zeegroene Loper	Doorlopend 2025	Verbetering van de centrumrouting om het publiek te verleiden het hele centrum te laten beleven en langer te laten verblijven dan gepland (Groene Loper en pleinen-strategie).	Visie Zeegroene Loper is in 2020 opgeleverd door The Mothership. Met centumpartners wordt er gewerkt aan fasering en plan van aanpak per locatie. De komende jaren zullen elementen uit de visie zichtbaar worden in het centrum.
Start voorbereidende werkzaamheden vergroening Forum en Belfort in samenwerking met de vastgoedeigenaar.	Start realisatie Q4 2025	Verbetering van de centrumrouting om het publiek te verleiden het hele centrum te laten beleven en langer te laten verblijven dan gepland (Groene Loper en pleinen-strategie).	Vertraging door besluitvorming bij vastgoedeigenaar.
Uitvoering evenementen kalender Almere Centrum in samenwerking met Ondernemers Vereniging Stadscentrum Almere (OVSA).	Doorlopend 2025	Het optimaliseren van de functiemix Een hierop afgestemde en wisselende programmering Het intensiveren van de unieke samenwerking.	

Mijlpaal 1 Zeegroene Loper

Visie Zeegroene Loper is in 2020 opgeleverd door The Mothership. Met centumpartners wordt er gewerkt aan fasering en plan van aanpak per locatie. De komende jaren zullen elementen uit de visie zichtbaar worden. In 2024 heeft er een verkennend gesprek plaatsgevonden met diverse partijen over het toevoegen van kunst in de openbare ruimte rondom het busstation. Deze gesprekken worden in 2025 hervat en er wordt een kunstcommissie opgericht met de samenwerkende partijen.

Mijlpaal 2 Vergroening Centrum

In 2023 is er samen met UMB (vastgoedpartij centrumgebied) een start gemaakt met een groenplan voor Belfort, Forum en de tussenliggende winkelstraten. Dit om de beleving en de verblijfsduur van de bezoeker te verlengen. In 2024 is het schetsontwerp uitgewerkt naar een definitief ontwerp. Einde 2024 heeft UMB aangegeven meer tijd nodig te hebben om de mogelijke investeringen vast te leggen in een samenwerkingsovereenkomst. In Q1 2025 is er meer zicht op de haalbaarheid van de investering door UMB en daarmee de realisatie van deze vergroening.

Mijlpaal 3 Programmering Almere Centrum

Naast de fysieke veranderingen is ingezet op actieve programmering in de openbare ruimte. Gekozen is voor een programmering waarbij het centrum in de sfeer van diverse activiteiten 'meekleurt' en (omgekeerd) de activiteiten passend zijn bij de sfeer van het centrum. Naast bekende en succesvolle evenementen wordt er, in samenwerking met de centrumpartners, ook ingezet op nieuwe activiteiten. Ook voor 2024 was een kalender opgesteld die ten uitvoer gebracht is. Vanuit de centrumpartners wordt er fors bijgedragen aan de programmering.

Vooruitblik

In 2025 worden de gesprekken rondom het toevoegen van kunst nabij het busstation Almere Centrum hervat met als doel te komen tot een uitvraag aan diverse kunstenaars.

De plannen worden beoordeeld door de samengestelde kunstcommissie. Realisatie van de werken verloopt parallel met de herinrichting van het busstation.

Afhankelijk van de besluitvorming van de vastgoedeigenaar UMB, wordt er in 2025 gestart met de realisatie van de vergroening van Belfort en de diverse winkelstraten. Ook voor 2025 wordt er een evenementenkalender opgesteld, zodat er ingezet kan worden op actieve programmering in de openbare ruimte. Hiervoor worden diverse samenwerkingen aangegaan. Zowel met externe partners, maar ook met de programmaliijnen 2 (Leer- en werkomgeving) en 4 (Cultuur, toerisme en sport). Programmering is naast het economisch sterk houden van Almere Centrum ook van belang voor de diverse culturele- en onderwijsgerichte doelstellingen.

Werkagenda Centrum Almere 2040

De Werkagenda Centrum Almere 2040 bereidt de lange termijnontwikkeling van het centrum voor. Onderdeel hiervan was het opstellen van een Ontwikkelvisie voor duurzame gebiedsontwikkeling en openbare ruimte, een passende ontwikkelstrategie, een culturele strategie, het inrichten van een dialoog en een marketingstrategie. Met middelen uit het FVA is ingezet op de organisatie van het proces, de samenwerking en de planvoorbereiding.

Centrum Almere 2040 is een ambitieus traject dat zich richt op de samenwerking in het bredere gebied rondom de binnenstad. Het doel is om de centrumfunctie en voorzieningen verder te versterken, zodat het gebied een centrale rol blijft spelen in zowel de stad als de regio. Dit draagt bij aan een hogere leefbaarheid, vitaliteit en economische groei. In 2024 lag de focus op het organiseren en uitwerken van de stappen die nodig zijn om dit lange termijnperspectief dichterbij te brengen. Er is ingezet op de borging binnen de gemeentelijke organisatie, aansluiting bij de Omgevingsvisie, verdere uitwerking van sleutelprojecten en versterking van communicatie en samenwerking.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Vaststellen ontwikkelvisie en mobiliteitsplan.	Doorlopend 2024	Het Centrum van Almere ontwikkelt zich tot een duurzaam en hoogwaardig centrumgebied, verbonden met de regio. Het is het economische, sociale en culturele hart van de stad, met ruimte voor voorzieningen, informele werkmilieus, ontmoeting en verdichting met woningen. Er is intensief ruimtegebruik met een mix van wonen, werken en stedelijke voorzieningen. De focus ligt op het organiseren en uitwerken van wat nodig is om tussen 2030 en 2040 de ontwikkeling van Centrum Almere met kwaliteit en samenhang voort te zetten.	In het voorjaar 2024 zijn de ontwikkelvisie 'Natuurkrachtig Hart van de Stad 2040' en het Mobiliteitsplan 'Hart van de Stad 2030-2040' door de raad en het college van de gemeente Almere vastgesteld.
Verankering van visie en strategie in benodigde interventies en projecten.	Doorlopend 2024	Borging van de opgeleverde ontwikkelvisie en -strategie. Enerzijds agendeert de ontwikkelvisie de ingrepen die randvoorwaardelijk zijn om de lange termijnontwikkeling mogelijk te maken. Anderzijds is het een leidraad met duidelijke principes en spelregels voor ruimtelijke, culturele en sociale ontwikkeling van het gebied. De ontwikkelvisie vormt een belangrijk vastgesteld kader en instrument bij ontwikkelingen vanaf 2024. Een bijbehorende ontwikkelstrategie met een stappenplan voor de toekomstige transformatiegebieden na 2030.	Start sleutelproject Stadsweteringpark Verkennde gesprekken sleutelprojecten Implementeren ontwikkelregels in gebiedsontwikkelingen Symposium de Groene Stad van de Toekomst Voortzetting continue dialoog met de stad: Inloopmarkt Dag van de toekomst Klankbordgroep Almere Centrum
Verankering in gemeentelijk beleid en programmering, zoals de omgevingsvisie en stedelijke woningbouw-programmering. Dit verloopt in afstemming met verantwoordelijke afdelingen.	Doorlopend 2024	Borging van opgeleverde ontwikkelvisie en bijbehorende ontwikkelstrategie, goed ingerichte dialoog, uitgewerkte culturele strategie en zorg dragen voor een geactualiseerde en uitgewerkte marketingstrategie met partners en partijen waarmee verder gewerkt kan worden aan Almere Centrum voor de toekomst.	Beheeropgave binnenstad in kaart Start Integrale Ontwerpmethode Openbare Ruimte (IOOR) Samenwerking op de culturele strategie doorgezet Samenwerking op strategie maatschappelijke voorzieningen Bijdrage aan Masterplan Zuidoever Het Natuurlijk Verstedelijken en de uitgangspunten en principes uit de ontwikkelvisie op hoofdlijnen verwerken in de Omgevingsvisie

Vaststellen ontwikkelvisie en mobiliteitsplan

Ontwikkelvisie 'Natuurkrachtig Hart van de Stad 2040'

In mei 2024 is de ontwikkelvisie vastgesteld. Het is een leidraad met sleutelprojecten, principes en ontwikkelregels voor ruimtelijke, sociale en culturele programmering, ontwikkeling en borging van kwaliteit. [Het document](#) en [een samenvattende video](#) zijn gepubliceerd. De ontwikkelvisie heeft naast lokale media-aandacht ook regionaal, via onder meer AT5 en via de vakpers, aandacht gekregen. Bij de totstandkoming van dit document is de stad uitgebreid geraadpleegd. Tijdens een opgavetafel van de gemeenteraad was een expertpanel aanwezig waarin deze groepen waren vertegenwoordigd. De opgavetafel bood ruimte voor een gesprek tussen raadsleden, experts en partners, met als doel kennisuitwisseling voorafgaand aan de politieke bespreking.

Mobiliteitsplan Hart van de Stad 2040

In april 2024 is het mobiliteitsplan door de gemeenteraad van Almere vastgesteld. De toevoeging van meer woningen, stedelijke voorzieningen en werkgelegenheid brengt de uitdaging met zich mee om het centrum bereikbaar te houden. Dit plan vormt een belangrijke basis voor de realisatie van de verstedelijkingsopgave van het centrum, met inbegrip van bijbehorende doelen zoals klimaatadaptatie.

Verankering van visie en strategie in benodigde interventies en projecten

De ontwikkelvisie richt zich op ingrepen die essentieel zijn voor de lange termijnontwikkeling, met zes gebiedsoverstijgende sleutelprojecten:

- Stadsweteringpark
- Stadsstraten
- Groene Culturele As
- Bospark
- Het Weerwater en haar oevers
- De Stedelijke As Zuid

Deze projecten zijn noodzakelijk om de ambities voor het Hart van de stad te realiseren en komen voort uit een integrale benadering van de opgave. Ze dragen bij aan de ontwikkeling van een aantrekkelijk gebied, wat ook investeringen van partners stimuleert en mogelijk maakt. De sleutelprojecten variëren in karakter, mate van concretisering en financiering, en hebben verschillende tijdshorizonten voor realisatie.

Met de vaststelling van de ontwikkelvisie is ook de projectopdracht voor het Stadsweteringpark opgepakt. Het Stadsweteringpark, een hoogwaardige groene openbare ruimte, is van cruciaal belang voor de inbreidingen en transformaties in de binnenstad en het Stationskwartier. Om goed aan te sluiten bij de gebiedsontwikkelingen, is in samenwerking met Almere 2.0 al gestart met het ontwerpproces. Er is afgesproken dat na besluitvorming over de volgende tranche van het FVA de middelen voor de voorfinanciering worden overgeheveld. In september 2024 is een ontwerpteam begonnen met het ontwikkelen van een samenhangend, gefaseerd ontwerp voor een lineair stadspark. De oplevering van het ontwerp wordt verwacht in de zomer van 2025.

De uitwerking van het Bospark en Stedelijke As Zuid wordt meegenomen in de gebiedsontwikkeling Zuidoever Weerwater. Met Hogeschool Aeres, Deltares en het Waterschap zijn eerste verkennende gesprekken gevoerd om een onderzoek te starten naar het uitwerken van het sleutelproject Weerwater.

Met het project Stadsstraten wordt de toegankelijkheid voor fietsers en voetgangers verbeterd door meer ruimte te creëren in de inrichting van de straat. In 2024 is de gemeente Almere gestart met het verder uitwerken van mobiliteitsstudies voor stadsstraten. Het doel is om te komen tot een integraal ontwerp voor de stadsstraten Landdrostdreef-Randstaddreef en Waddendreef-Spoordreef. De Groene Culturele As door de binnenstad staat gemarkeerd op de kaart en moet worden opgepakt zodra er ontwikkelingen, mogelijkheden en middelen zijn.

Voortzetting continue dialoog met de stad

De komende jaren zijn er veel ontwikkelingen in het Hart van de stad. Het is daarom belangrijk dat bewoners, gebruikers en ondernemers op de hoogte zijn van de ontwikkelingen en erover in gesprek kunnen. Er wordt daarom blijvend ingezet op het gesprek met de stad over de toekomstige ontwikkelingen.

Symposium 'De Groene Stad van de Toekomst'

Niet alleen Almere houdt zich bezig met het natuurlijk verstedelijken. Er is internationaal en landelijk aandacht voor de relatie tussen stedelijke ontwikkeling en het toevoegen van water en groen, om zo klimaatadaptief, gezond en biodivers te ontwikkelen. De gemeente Almere, Felixx en PosadMaxwan organiseerden daarom een symposium om praktijkkennis te delen en zo samen met andere steden de uitdagingen en kansen te verkennen. Het symposium 'De Groene Stad van de Toekomst' bracht meer dan 100 beleidsmakers, onderzoekers en stedelijke planners samen. Er is kennis gedeeld over hoe steden groener, duurzamer en toekomstbestendig kunnen worden gemaakt. De [inzichten](#) en [aftermovie](#) van dit evenement zijn gepubliceerd op [de website van Almere 2.0](#).

Symposium 2024 - Aftermovie (youtube.com/watch?v=EJaOBp9wz8M)

Verankering in gemeentelijk beleid en programmering

In 2024 lag de focus van de werkzaamheden op het organiseren en uitwerken van wat nodig is om het gewenste lange termijnperspectief dichterbij te brengen. Vanuit de procesgelden van het FVA is samenwerking gezocht binnen de gemeentelijke organisatie om dit te borgen.

Beheeropgave binnenstad in kaart en start IOOR (Integrale Ontwerpmethode Openbare Ruimte)

Met de stedelijke verdichting, toenemende gebruiksdruk en groene ambities van het centrum moet het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in het centrum op sommige plekken worden geïntensiveerd. Afgelopen jaar is gewerkt aan het in kaart brengen van de toekomstige beheerlast, met afronding in 2025. Ook is verkend hoe Almere integraal kan samenwerken om de openbare ruimte slim, kosten-efficiënt en toekomstbestendig in te richten, waarbij een goede bodemordening cruciaal is.

Samenwerking op culturele strategie en maatschappelijke voorzieningen

Voor een hoogwaardig centrum met een gezonde functiemix is het essentieel dat maatschappelijke voorzieningen mee ontwikkelen. De samenwerking om de culturele strategie verder te versterken is voortgezet (zie programmalijn Cultuur, toerisme en sport). In 2024 is op basis van het normenkader maatschappelijke voorzieningen gewerkt aan een overzicht van de benodigde voorzieningen en de meest geschikte locaties in het centrum.

Bijdrage aan Masterplan Zuidoever

In de zomer van 2024 is er gestart met het opstellen van een Masterplan voor de Zuidoever van het Weerwater. Dit document stelt een ruimtelijk kader vast, waarbij het realiseren van een green high tech campus een belangrijk onderdeel is van de gebiedsontwikkeling. Hier vindt nauwe samenwerking plaats met programmalijn Leer- en werkomgeving. In het Masterplan worden de ontwikkelregels overgenomen en worden de sleutelprojecten Bospark en de Stedelijke As Zuid meegenomen en verder uitgewerkt.

Vooruitblik

Een groot deel van de onderdelen uit de werkagenda is geïmplementeerd en wordt voortgezet vanuit de reguliere werkzaamheden van de gemeente Almere. De resterende middelen worden in 2025 ingezet om de samenwerking te organiseren en bij te dragen aan het borgen en verder ontwikkelen van de ontwikkelregels en sleutelprojecten in gebiedsontwikkelingen en beleid. Het is daarbij belangrijk om kansen en mogelijkheden voor (alternatieve) financiering, subsidies en samenwerking in onderzoeksprogramma's optimaal te benutten.

Financiën

Bedragen € x 1.000

Programmalijn Hart van de Stad	Begroting 2024	Realisatie 2024	Resultaat 2024
Programmasturing lijn 1	590	590	0
Almere Centrum	717	566	151
Lange Rondje weerwater	1.686	1.633	53
Werkagenda Centrum Almere 2040	51	63	-12
Totaal	3.044	2.852	192

Almere Centrum

De verwachting was dat de proceskosten benut werden voor de planontwikkelingskosten vergroenen centrum in samenwerking met UMB. Tot nu toe zijn de planontwikkelingskosten van het vergroenen van het centrum op kosten van UMB. Wanneer het project doorgaat, worden deze kosten gedeeld tussen gemeente en UMB als onderdeel van het totale project. Afrekening vindt dan plaats in 2025.

Enjoying Almere Centrum 2024

03

Leer- en werkomgeving

ICT Tribe ROC Almere (bron: Maarten Feenstra)

Leer- en werkomgeving

De missie van de programmaliijn Leer- en werkomgeving is om in samenwerking met kennisinstellingen, bedrijfsleven en andere overheden meer stuwende werkgelegenheid in Almere te ontwikkelen. Dat wordt gedaan door een sterke en herkenbare focus op een economisch profiel Tech en Transitie. Het gaat daarbij om het ontwikkelen van clusters op circulair/biobased bouwen, elektrificatie en ICT/high tech.

De interventies zijn gericht op talent, innovatie en sterke triple helix samenwerkingen. Met de Regio Deal Nieuw Land worden vanuit triple helix samenwerkingen projecten uitgevoerd gericht op deze interventies. De verhouding tussen wonen en werken is in Almere het laagst van de tien grootste steden van Nederland, en na Waterland de laagste in de Noordvleugel van de Randstad. Deze scheve woon-werkbalans en beperkte werkgelegenheid hebben een negatieve invloed op de brede welvaart en de gezonde ontwikkeling van de stad. Almere heeft een overwegend bevolkingsvolgende economie, die sterk afhankelijk is van consumentenuitgaven en daarom gevoelig is voor economische schommelingen. Bij een recessie krimpt de lokale economie sterk, en het duurt langer voordat deze weer herstelt. Deze conjunctuurgevoelige economie draagt bij aan verschillende sociale problemen, zoals een hoge schuldenproblematiek. Inwoners hebben minder ontwikkelkansen, waardoor hun vaardigheden vaak niet aansluiten op de arbeidsmarkt.

Bovendien hebben Almeerders een relatief grote woon-werkafstand, wat de sociale problematiek in de stad verder vergroot. Deze negatieve effecten van een zwakke economische structuur worden versterkt door de groei van de stad. Bij de uitvoering van deze strategie wordt zoveel mogelijk gebruikgemaakt van bestaande entiteiten en samenwerkingsverbanden. Zo speelt PRICE een belangrijke rol op het gebied van circulair en biobased bouwen en elektrificatie. Voor het thema Voedsel vormt Flevo Campus de basis voor een voedselinnovatiehub. De positionering van Flevo Campus is nog in ontwikkeling en richt zich steeds meer op het aantrekken van werkgelegenheid. Tegelijkertijd worden nieuwe samenwerkingsverbanden gestimuleerd, waarbij het bedrijfsleven een leidende rol neemt, bijvoorbeeld op de thema's elektrificatie en hightech. In de Groeiagenda Nieuw Land komt het economische profiel van de regio Nieuw Land (Almere-Lelystad) samen.

Flevo Campus

Flevo Campus is een kenniscentrum dat oplossingen en innovaties biedt op stedelijke voedselvraagstukken. Er moet worden gedacht aan verbeteringen in het voedselsysteem, die ten goede komen aan maatschappelijke doelen als volksgezondheid, duurzaamheid, educatie en sociale cohesie maar nadrukkelijk ook aan economische ontwikkeling.

In al deze maatschappelijke en economische doelen is een sterke voedselcomponent aanwezig. Voedsel is een ideaal medium om op meerdere terreinen tegelijk winst te boeken. Flevo Campus werkt aan het versnellen van de voedseltransitie in de hele keten. Dit gebeurt door:

- netwerken te creëren van ondernemers, onderzoekers, overheden en consumenten;
- hen samen te laten werken in actielabs;
- het inzetten van kennisprogramma's en vouchers waarmee voedselondernemers onderzoek kunnen doen;
- het ondersteunen van (startende) voedselondernemers en het stimuleren van een duurzame voedsel economie in een gezonde leefomgeving.

Flevo Campus is daarmee de plek waar oplossingen en innovaties op het gebied van stedelijke voedselvraagstukken in de praktijk worden gebracht.

- **Smaak van de Toekomst:** in 2024 is onderzoek gedaan naar het bord van de toekomst, met daarin een hoofdrol voor bonen en granen. Dit heeft geleid tot onder andere een whitepaper en publicaties.
- **Supermarkt van de Toekomst:** er zijn vier nieuwe, lokale, producten toegevoegd aan Flevo Lokaal; het zesde Food Pioneers Programma (= kickstart voor voedselondernemers) is afgerond.
- **Stadspark van de Toekomst:** In 2024 is geëxperimenteerd met de teelt van groente op het water (floating farm).

Mijlpalen	Planning	Resultaten
Strategisch plan opstellen voor de volgende fase	2024	Koersdocument 2025-2029 is medio 2024 afgerond en geeft richting voor de komende vijf jaar. Hierin wordt gekoerst op verdere afbouw van de afhankelijkheid van subsidie vanuit het FVA, zonder de doelstellingen van Flevo Campus uit het oog te verliezen.
Positionering van Flevo Campus als triple helix organisatie	2024	Medio juli 2024 is de governance afgerond. Flevo Campus ziet zichzelf als quadruple helix organisatie; ook de burger wordt betrokken bij onderzoek, interventies en actieprogramma's. Flevo Campus heeft een constructieve manier afgesproken van overleg en besluitvorming. Daarnaast wordt ingezet op 'appreciative inquiry' als onderzoeksmethode en cultuurvorming. Overleggen met RvT en het bestuurlijk overleg vinden plaats zoals afgesproken en volgens planning.
Ontwikkelen van een business case voor de lange termijn	2024	Er is een nieuwe directeur, die zich naast de maatschappelijke ontwikkeling nadrukkelijk ook focust op economische ontwikkeling. Komende jaren wordt volop ingezet op het vergroten van het eigen verdienvermogen, om daarmee de afhankelijkheid van subsidies af te bouwen.

Doelstellingen

- **Supermarkt van de Toekomst (onderzoek):** Er zijn nieuwe samenwerkingen opgezet met meer supermarkten, en verschillende nieuwe producten zijn gelanceerd. In het najaar is in de media aandacht besteed aan hoe supermarkten van de toekomst beter kunnen inspelen op gezonde en duurzame producten, en hoe de werkwijze van Flevo Campus hierbij ondersteuning kan bieden.
- **Stadspark van de Toekomst (onderzoek):** Dit project is veelvuldig geëvalueerd afgelopen jaar. Er is vooral gekeken naar hoe de impact in de toekomst gemeten kan worden. Het project dient als testlocatie, er zit niet direct een afzetmarkt in. Doelstellingen zijn afgesproken met partner Stichting Weerwoud en 2025 wordt het jaar waarin de piketpaaltjes voor de toekomst worden geplaatst. Het onderdeel schooltuinen begint steeds meer een zelfstandig entiteit te worden.
- **Smaak van de Toekomst (onderzoek):** Binnen dit project is de afspraak nu dat de helft van het werkbudget van de labs ingelegd wordt door de opdrachtgever. Het Kokumi lab i.s.m. Koninklijke Vezet is succesvol afgerond en in het najaar is een nieuw lab rondom mycelium als plantaardige eiwit vervanger gestart, in samenwerking met en in opdracht van Cargill. Ook is in het najaar een nieuwe drieluik gestart, in samenwerking met Pakhuis de Zwijger, met als onderwerp granen.
- **Onderwijs:** Begin december is de derde Chef's Academy afgerond, in samenwerking met Lowfood en Vermaat groep. Vanuit Flevo Campus is dit jaar besloten om in 2025 niet mee te werken (financieren) aan een volgende editie. De doelstelling om via dit programma daadwerkelijk impact en verandering in het onderwijssysteem te bewerkstelligen bleek niet haalbaar te zijn. Een succesvolle vervolgstap voor Flevo Campus ligt in het ontwikkelen van een programma- en cursusaanbod in samenwerking met regionale mbo- en hbo-instellingen. Ook is in het najaar een start gemaakt met de Denktank.
- **Ondernemen en innovatie:** Food Pioneers is succesvol verlopen dit jaar. Het platform Food Innovators loopt ook dit jaar door en de door Flevo Campus ondernemerssprekuren zijn gewild en succesvol. Voor komend jaar is de vraag hoe het platform gefinancierd wordt. De opvolging van de Proeffabriek wordt door de nieuwe directeur in 2025 verder opgepakt. Hierbij is het aanhaken van financieel sterke partners van belang.
- **Projecten en activiteiten:** Er zijn evenementen georganiseerd rondom de food pioneers en food innovators. Er is opnieuw een programmering gestart over granen, in en met Pakhuis de Zwijger. Daarnaast is er een intensieve samenwerking met het ROC van Flevoland in het 'Verspilmennet' centrum in Lelystad.
- **Publicaties:** Afgelopen jaar is Flevo Campus weer veelvuldig in de lokale, regionale en landelijke media verschenen. Dit jaar is besloten te stoppen met de essaybundels en te gaan starten met een magazine, die begin 2025 wordt gepubliceerd.
- **Campusontwikkeling:** Er ligt een ruimtebeslag op Hortus, de locatie die ook geschikt was geweest voor campusontwikkeling door Flevo Campus. Hoe hier in de toekomst invulling aan wordt gegeven, is nog onbekend.
- **Organisatie:** De belangrijkste ontwikkeling is dat, in verband met het vertrek van de vorige directeur, per 1 november 2024 een nieuwe directeur is aangesteld. De organisatie wordt geëvalueerd en medio januari komt er een plan hoe FGC toekomstbestendig gaat zijn en meer onafhankelijk van subsidies gaat opereren.

Vooruitblik

Om op continue basis te kunnen blijven opereren, wordt in de periode 2025-2029 nader bepaald wat de positie en rol van Flevo Campus is, in relatie tot het verdienvermogen. Dit vraagt ook om keuzes binnen en tussen de huidige thema's. Flevo Campus moet hier uiteindelijk met alle betrokken partijen tot een evenwichtige verhouding zien te komen. Medio januari wordt er een aangepaste strategie opgeleverd, die Flevo Campus weerbaarder en toekomstbestendiger gaat maken. Dit is ook het gevolg van de afname van middelen in de derde tranche FVA.

ICT Tribe Almere

ICT Tribe diploma-uitreiking

Sinds december 2023 opereert ICT Tribe als een zelfstandige stichting. Sindsdien is de stichting uitgegroeid onder de leiding van een nieuwe directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht. Stichting ICT Tribe ontvangt in 2024 en 2025 subsidie vanuit het FVA. Deze subsidie wordt gebruikt om ICT Tribe Almere als ICT-community voor de regio verder te laten groeien en zo de mismatch tussen vraag en aanbod in de arbeidsmarkt te verkleinen.

ICT Tribe Almere is het afgelopen jaar getransformeerd van een projectorganisatie naar een resultaatgerichte en professionele organisatie. Zo zijn er 23 nieuwe IT-talenten succesvol omgeschoold, is een module voor digitale vaardigheden ontwikkeld, en is de zichtbaarheid vergroot met [een nieuwe website](#), een fris logo, [een YouTube-kanaal met ambassadeursvideo's](#), en een verdubbeling van het aantal LinkedIn-volgers van 400 naar 800. Het partner-ecosysteem van ICT Tribe groeide van 1 naar 9 partners.

De partners bestaan uit 5 betalende leden, 2 technologie- en 2 sociaal-maatschappelijke partners. Het uitbreiden hiervan blijft een belangrijk speerpunt. Ook worden nieuwe (AI-)technologieën ingezet om sociale vaardigheden te ontwikkelen, in lijn met de ambitie om innovatie te verbinden met persoonlijke groei. Ter ondersteuning is een expertgroep opgericht, die eind 2024 voor het eerst bijeenkwam en samen met het Overleg van Partners werkt aan een duurzame toekomst.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Pijler: Ontdekken • Banenmarkt • IT-oriëntatiedagen • Hackatons • Masterclasses • Ambassadeurs	2024	ICT Tribe heeft in 2024 aanzienlijke stappen gezet om IT-talent te ontdekken en haar zichtbaarheid te vergroten.	Bijna 100 deelnemers en acht bedrijven namen deel aan de eerste Banenmarkt, terwijl ongeveer 200 deelnemers betrokken waren bij IT Hackathons en Masterclasses, en 100 bij oriëntatiesessies voor een IT-carrière. Ook is een YouTube-kanaal met ambassadeursvideo's gelanceerd.
Pijler: Opleiden • Nieuwe modulaire opleidingen (bijscholing) • AI-technologie toepassen • Omscholingstrajecten	2024	Het opleidingscurriculum werd uitgebreid.	Het curriculum werd uitgebreid met een module digitale vaardigheden en twee uitstrooprofielen werden samengevoegd tot één traject, wat de schaalbaarheid verhoogt. AI-technologie (WorkBoost) werd succesvol toegepast voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden.
Pijler: Verbinden • HIP Circulair & Digitaal • Nieuwe partnerships • Bedrijfsbezoeken • Speeddates vraag en aanbod • Vernieuwing website en logo	2024	Er is meer impact gerealiseerd door de ICT-community te versterken met meer betalende leden en samenwerkingspartners, waaronder bedrijven en sociaal-maatschappelijke organisaties.	De ICT-community groeide van één naar negen partners, waaronder betalende leden en samenwerkingspartners, en vijftien bedrijfsbezoeken werden georganiseerd om IT-rollen inzichtelijk te maken. Daarnaast vond 78% van de omscholers een baan, werd een nieuwe interactieve website gelanceerd, en leverde ICT Tribe een concrete bijdrage aan High Impact PPS Circulair & Digitaal via hackathons, masterclasses en gezamenlijke marketing.

Vooruitblik

In 2024 heeft ICT Tribe grote stappen gezet in het ontdekken van IT-talent en het vergroten van haar zichtbaarheid. Met een uitgebreid opleidingscurriculum en de succesvolle toepassing van innovatieve technologieën, zoals AI, is er een toekomstbestendige basis gelegd. De groei van de ICT-community met meer betalende leden en diverse partners heeft de impact vergroot. In 2025 wordt voortgebouwd op deze ontwikkelingen, met een focus op schaalvergroting, sterkere partnerships en inspelen op technologische en arbeidsmarktrends om meer IT-talent te vinden, ontwikkelen en verbinden.

Versterken onderwijsketen – Funderend onderwijs (spoor 1)

Almere heeft de ambitie om de vijfde stad van Nederland te worden en door te groeien naar 350.000 inwoners. Daar hoort een volwaardig en volledig onderwijsaanbod bij. Er wordt gestreefd naar goed en georganiseerd onderwijs over alle kolommen. Goed primair en voortgezet onderwijs zorgt voor het fundament voor de latere ontwikkeling en speelt een belangrijke rol in het bevorderen van kansengelijkheid.

Het funderend onderwijs in Nederland staat onder druk, ook in Almere. Een groeiend lerarentekort, onderwijskwaliteit, en de problematiek van bestaanszekerheid en complexiteit in gezinnen waar scholen mee te maken hebben. Veel talenten van kinderen blijven onbenut; een aantal start met een achterstand en haalt deze niet meer in. Dit heeft negatieve invloed op de kennisinfrastructuur en daarmee op de aantrekkingskracht van Almere: er is onvoldoende perspectief voor toekomstige bedrijven en inwoners.

De beoogde groei van de stad vraagt om meer dan alleen reguliere ingrepen om de kwaliteit van het funderend onderwijs te verbeteren. Deze maatregelen staan niet op zichzelf, maar zijn nauw verbonden met de bredere ontwikkeling van onderwijs en de kenniseconomie in Almere. Het is essentieel dat Almere nu al investeert in de eigen aanwas van techniekstudenten, die over 20 jaar hard nodig zullen zijn in de stad, om zo een duurzame en toekomstbestendige arbeidsmarkt te garanderen.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Onderwijsvisie, samenwerking en samenhang	Q2 2024	Overzicht en samenhang verkrijgen tussen vastgestelde en bestaande beleidsdocumenten en portefeuilles in het onderwijs- en jeugdwerkveld en binnen de afdeling onderwijs. Dit om een vorm van consensus en regie te bereiken, en eventuele overlap van initiatieven of lopende processen in beeld te krijgen.	Na een succesvolle lancering van de Lokale Educatieve Agenda (LEA) (uitgangspunten januari 24) is de LEA inhoudelijk met uitvoeringsagenda in april 2024 aangeboden aan de raad.
Onderzoek inclusie en kansengelijkheid	Q4 2024	Een bijdrage te leveren aan goed en toegankelijk onderwijs in de provincie Flevoland, aan de hand van een aantal onderzoekslijnen. Hierbij is de overkoepelende vraag hoe onderwijs de kansen van kinderen en jongeren in de leeftijd van 0-27 jaar kan vergroten.	De onderzoekslijnen zijn gestart. Opbrengsten worden in de loop van 2024 verwacht op de verschillende onderzoekslijnen: 1. Inventarisatie van lopende interventies en ontwikkelingen op het gebied van kansengelijkheid. 2. Het ontwikkelen van een Almeerse visie op kansengelijkheid. 3. Het uitvragen bij professionals naar gewenste veranderingen en opbrengsten op micro-, meso- en macroniveau over 5-10 jaar. 4. Opzetten van en aansluiten bij cohortonderzoek. 5. Verdiepend onderzoek naar de overgangsmomenten van kinderen jongeren die opgroeien in Almere.
Pampus	Q2 en Q3	Met de projectgroep onderwijs- en kinderopvanghuisvesting in Pampus als bouwsteen bijdragen voor het masterplan binnen de werkagenda Pampus.	Het Almeerse interventiepalet voor functiemenging. Een complete en overzichtelijke toolbox om supereffectief tot koppelkansen in de Almeerse onderwijshuisvesting te komen is als werkbestand opgeleverd en aangeboden aan de Werkagenda Pampus op 27-08-2024.
Procesinnovatie onderwijshuisvesting	Q4	Werken aan een integrale procesaanpak voor onderwijshuisvesting in Almere om alle mogelijke interventies, zoals extra voorzieningen in scholen, in kaart te brengen en die zo effectief mogelijk te realiseren.	Er is een programma opgezet om te werken aan integrale besluitvorming rondom onderwijshuisvesting. Dit onder de noemer: "Sturing op Samenhang in Onderwijshuisvesting". Het doel is om alle bestaande processen te vangen in een uitvoeringsagenda, zodat er beter geanticipeerd kan worden en in samenhang tot beslissingen wordt gekomen.

Versterken onderwijsketen – LLO en triple helix (spoor 2 en 3)

In spoor 2 en 3 worden de mogelijkheden verkend om bedrijven die bijdragen aan de transitie naar een duurzame energievoorziening en een circulaire economie, te laten groeien. Daarmee wordt de kans voor Almeerders vergroot om werk te vinden dichtbij huis en om een zeker bestaan op te bouwen. Ook wordt een bijdrage geleverd aan een duurzame manier van leven, door een toename van het aantal professionals.

Het opleiden, vasthouden en aantrekken van talent is hierbij de sleutel. Dit vraagt investeringen in (hoger) technisch onderwijs en onderzoek op alle niveaus, versterking van de aantrekkingskracht van de regio op talent, profilering van de regio als regio voor Tech en Transitie en investeringen om leven lang ontwikkelen voor inwoners mogelijk te maken.

Het afgelopen jaar is een sterke verbinding gemaakt met de ontwikkeling van de ruimtelijke economische agenda, met de Groeiagenda als thematische basis voor de programmaliijn en de Regio Deal als samenwerkings- en uitvoeringsprogramma. Daarnaast zijn de verbindingen met programmaliijn Hart van de stad en de afdelingen Economische Ontwikkeling en Grondzaken (EOG) en Onderwijs, Sport en Cultuur (OSC) gelegd. Ook extern is de samenwerking versterkt.

Er wordt voortgeborduurd op contacten die de laatste jaren zijn opgedaan en op bestaande netwerken die in de lijnafdeling EOG en OSC onderhouden worden. Bedrijven zien kansen en urgentie om op thema's binnen het economisch profiel structureel samen te werken. Er wordt verder gebouwd aan clusters die in Almere al een sterke voedingsbodem hadden, zoals de maakindustrie op het gebied van elektrificatie. Ook zijn nieuwere ontwikkelingen juist in een stroomversnelling gekomen, zoals de cluster en campusvorming rondom high tech. Dit biedt kansen voor de maakindustrie en technisch universitair onderzoek en onderwijs. Beperkte instroom maakt onderwijsinstellingen voorzichtig. De Regio Deal stimuleert bedrijven en onderwijsinstellingen om ambities en samenwerking te concretiseren.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Ontwikkelen werkpakket talent Regio Deal Nieuw Land	Q3 2024	Het vergoten van de instroom, doorstroom en uitstroom van talent in de regio op het gebied van Tech en Transitie.	Er zijn in Q4 vanuit de programmaliijn projectaanvragen geschreven voor het werkpakket talent. In 2025 wordt verdere verbinding gezocht met de andere projecten die in aanvraag zijn om zo in 2025 tot geoptimaliseerde projectaanvragen te komen voor de definitieve indiening.
Ontwikkelen werkpakket elektrificatie Regio Deal Nieuw Land	Q4 2024	Ontwikkeling van netwerken: zo ontstaan er duurzame ecosystemen op het gebied van Tech en Transitie. Onderzoek en innovatie: er worden onderzoeksfaciliteiten gecreëerd passend bij het thematisch (innoverend) profiel van de regio. Almere is op die manier het living lab van de proposities die de stad uitdraagt, gericht op technologische ontwikkeling en duurzame transitie.	De opbouw van een concurrerende propositie is in concept af. Als vervolgstap worden er concrete projectfiches uitgewerkt voor de eerste ronde Regio Deal.
Procesvoorstel Tech Tribe	Q4 2024	Het vergoten van de instroom, doorstroom en uitstroom van talent in de regio op het gebied van Tech en Transitie.	In Q2 is een procesvoorstel vastgesteld, in Q4 is de projectaanvraag voor financiering vanuit Regio Deal geschreven en deze krijgt voor de indiening in 2025 nog aanscherping.
Coalitievorming universiteit	Doorlopend	Het vergoten van de instroom, doorstroom en uitstroom van talent in de regio op het gebied van Tech en Transitie.	Er vinden op verschillende fronten gesprekken plaats die een steeds concreter beeld geven van de mogelijkheden. Dit wordt verder uitgewerkt in 2025. Rondom de ambitie om universitair onderwijs en onderzoek in de start te versterken is continu publiciteit.
Bijdrage placemaking campus stadshart en aantrekken talent		Profilering van de regio als dé plek waar hoogwaardig onderzoek wordt gedaan naar en onderwijs wordt gegeven over technologie voor (wereldwijde) transitie-, circulaire economie- en duurzaamheidsopgaven.	Samen met de onderwijsinstellingen is gewerkt aan een uitvoering en planvorming van de aanpak 'Almere studentestad'. Hierbij is ingezet op voortzetting van Breach, versterking van de samenwerking, en er is een projectfiche ontwikkeld in het kader van de Regio Deal.
Doorlopende leerlijn techniek	Doorlopend	Het vergroten van de instroom, doorstroom en uitstroom van talent in de regio op het gebied van Tech en Transitie.	Primair en voortgezet onderwijs (techniek oriëntatie): er is een coalitie gevormd en er is in 2024 een subsidieaanvraag geschreven voor Techwadaat voor de regio Almere (indiening januari 2025, toekenning Q2 2025). Beroepsopleiding: met onderwijsinstellingen zijn behoeften in kaart gebracht en gesprekken gevoerd rondom mbo-, AD- en hbo-opleidingen techniek.

Vooruitblik

In 2024 is de focus van deze twee ontwikkelsporen uit de programmaliijn steeds meer verschoven naar de derde tranche van het FVA, de Groeiagenda en Regio Deal Nieuw Land. De beide ontwikkelsporen hebben hun doelen in de afgelopen jaren bereikt en gaan op in concrete vervolgprojecten. Dit is gerealiseerd door plannen die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld en de financiering die beschikbaar was.

Groeiagenda (voorheen AlmereLAB)

In 2023 is de [Groeiagenda Nieuwland 1.0](#) opgesteld, met als doel om een gezamenlijke koers te schetsen van overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen gericht op het versterken van economie en werkgelegenheid en het innovatie-ecosysteem van de regio Almere-Lelystad.

In de Groeiagenda staan gezamenlijke ambities van partijen die bijdragen om van Almere een Tech en Transitie stad te maken. De vijf kernthema's uit de Groeiagenda zijn: Bouw, Energie, Voedsel, Mobiliteit en ICT & Tech. Deze kernthema's kunnen alleen slagen als er ook wordt gewerkt aan vijf 'versnellers' (randvoorwaarden): Kennis & Talent, Ondernemerschap, Innovatiedistricten & Fieldlabs, Marketing en Netwerken & Clusters.

De Groeiagenda 1.0 is in juni 2023 aangeboden aan het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving (ministeries EZK, BZK, IenW, LNV). Eind 2025 / begin 2026 wordt samen met partners een plan opgesteld om de Groeiagenda te herzien.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Versterken samenwerking partijen	Doorlopend	Verbeteren van de samenwerking tussen organisaties zodat activiteiten van afzonderlijke organisaties beter op elkaar aansluiten.	• Februari: Brede netwerkbijeenkomst • April: Werkbezoek Science Park en Marineterrein Amsterdam • Mei: Werkbezoek naar Arnhem & Dortmund • November: Brede netwerkbijeenkomst
Start met de veranderkundige aanpak: Theory of Change (TOC)	April - december 2024	De resultaten en acties in de Groeiagenda 2.0 zijn goed doordacht. Organisaties in het netwerk Tech en Transitie voelen zich meer eigenaar van benoemde resultaten en acties.	• April - juni: aanbesteding adviesbureau TOC • September - oktober: 36 deelnemers basismodule TOC afgerond • December: 11 deelnemers gestart met train de trainer module TOC • December: projectgroep Groeiagenda 2.0 samengesteld
Monitor Tech en Transitie ontwikkeld	April - december 2024	De monitor Tech en Transitie helpt om inzicht te krijgen in het functioneren van de lokale economie en arbeidsmarkt. Met data uit de monitor kunnen doelen en resultaten uit de Groeiagenda en Regio Deal worden gemeten.	• Monitor is gerealiseerd en gelanceerd met een webinar en gebruikersbijeenkomst. Er zijn 20 gebruikersaccounts gedeeld met een aantal organisaties • Vanuit het FVA tweede tranche is bekostiging voorzien voor beheer en doorontwikkeling tot en met 2028
Nadere uitwerking 'versneller' innovatiedistricten en fieldlabs	Doorlopend	Uitwerken van een visie en strategie voor campussen, innovatiedistricten en fieldlabs. Zodat afzonderlijke overheden daarna ruimte kunnen reserveren in ontwikkelgebieden.	• Januari: Gezamenlijk Ambitiedocument ontwikkeling Zuidoever Weerwater opgeleverd • Oktober: Document 'Ruimte voor Innovatie' is opgeleverd
Verkenning naar internationals in Almere opgeleverd	Mei - oktober	Inzicht in groei van internationale bevolking en (maatschappelijke) effecten voor de stad.	Verkenning is opgeleverd. Adviezen voor vervolg zijn geformuleerd en aangeboden aan de directie van de gemeente Almere.

Versterking samenwerking partijen

De Groeiagenda 1.0 omvat ambities en doelstellingen op hoofdlijnen. Nadere concretisering en samenwerkingsovereenkomsten tussen partijen zijn nodig om gericht aan de slag te kunnen en activiteiten van afzonderlijke organisaties op elkaar af te stemmen. Vanuit de Groeiagenda zijn twee brede netwerkbijeenkomsten georganiseerd (doel: elkaar leren kennen, informatie delen) en twee excursies georganiseerd (doel: inspiratie opdoen, elkaar leren kennen).

Start met veranderkundige aanpak Theory of Change

Door een veranderaanpak, de Theory of Change (TOC), wordt aan de nadere concretisering van de Groeiagenda vorm gegeven. Adviesbureau MDF is ingehuurd om partijen deze verandermethodiek aan te leren en eigen te maken. Ook begeleidt MDF partijen om een aantal onderdelen uit de Groeiagenda 1.0 nader te concretiseren en te komen tot uitvoeringsagenda's. Dit alles moet eind 2025 leiden tot een Groeiagenda 2.0. Om dit proces gezamenlijk vorm te geven, is eind december 2024 een projectgroep gevormd, bestaande uit een aantal organisaties.

Meetup Tech en Transitie - November 2024

Monitor Tech en Transitie

Ontwikkelen van een monitor die inzichtelijk maakt hoe het staat met de ambities uit de Groeiagenda en Regiodeal Nieuw Land ten aanzien van aantal banen, type bedrijven, type beroepsbevolking, type opleidingen, etc.

Inzet op de 'versneller' Innovatiedistricten & Fieldlabs

In Almere zijn er ambities voor campus-/innovatiedistrict-ontwikkeling. Er gebeurt op dat vlak steeds meer. Zo vindt in Almere Centrum de ontwikkeling van een campus in de binnenstad plaats en groeit er een innovatiedistrict op de zuidoever van het Weerwater. Een overkoepelende visie op de ontwikkeling van campussen of innovatiedistricten in Almere was er echter niet. Er ontbrak een beleidskader op basis waarvan gestuurd kon worden op ruimtelijke ontwikkelingen en op het realiseren van economische ambities zoals opgenomen in de Groeiagenda.

Strategie Ruimte voor innovatie is een visiedocument dat is opgesteld om inzichtelijk te maken op welke plekken in Almere en Lelystad ruimte is voor de ontwikkeling van campussen, innovatiedistricten en fieldlabs. Deze strategie zal nader ingebed moeten worden in de ruimtelijke gebiedsprogrammering van Almere en Lelystad.

Opstarten ontwikkeling innovatiedistrict zuidoever Weerwater: De zuidoever van het Weerwater is dynamisch. Diverse partijen willen het gebied ontwikkelen tot campus, innovatiezone of -district en zoeken samenwerking. De Groeiagenda heeft procesbegeleiding ingehuurd voor een gezamenlijke ambitie en uitvoeringsagenda, in samenwerking met team Zuidoever van programmaliijn Hart van de stad.

Verkenning maatschappelijke effecten internationals

De gemeente Almere had behoefte aan een verkenning naar de maatschappelijke effecten van internationals die zijn komen wonen in Almere. Met het versterken van het economisch profiel van Almere is een mogelijk bijeffect dat ook het aantal internationals in Almere groeit.

Overige

Vanuit het budget van de Groeiagenda wordt ook inzet van de projectleider Groeiagenda gefinancierd.

Vooruitblik

In 2025/2026 wordt gewerkt aan een Groeiagenda 2.0 met nog meer draagvlak, betrokkenheid en eigenaarschap van organisaties in de helix. Daarnaast is de bedoeling dat in de 2.0 versie TOC-veranderpaden staan beschreven (welke acties/interventies leiden naar welke doelstellingen) en dat er afspraken in staan over rollen van verschillende organisaties en actiehouders. Het streven is om eind 2025/begin 2026 met de samenwerkingspartners een plan op te stellen voor een Groeiagenda 2.0 versie en deze in de loop van 2026 ter besluitvorming te laten gaan in de drie betrokken overheidsorganisaties (gemeente Almere, gemeente Lelystad en provincie Flevoland). Vanaf januari start de projectgroep Groeiagenda 2.0 onder begeleiding van adviesbureau MDF. Er zullen een aantal inhoudelijke thema's worden gekozen om een verdiepende TOC uit te werken.

Deelnemers van de in december 2024 gestarte 'train de trainer'-module helpen MDF mee dit proces te organiseren, en zo deze verandermethodiek eigen te maken. Het uitvoeringsbudget Groeiagenda zal in 2025 worden besteed aan diverse marketingactiviteiten, doorontwikkeling en beheer van de monitor, begeleiding van MDF op de TOC en Groeiagenda 2.0, netwerkontwikkeling en procesbegeleiding/projectleiderschap op enkele doelen uit de Groeiagenda. Ook zal er een bedrag worden gereserveerd voor inhoudelijke verdieping of (voor) investering op subdoelen van de Groeiagenda.

Een schematische kaart van Almere en Lelystad toont innovatiedistricten, campussen en fieldlabs binnen de Groeiagenda. Locaties zoals Binnenstad, Zuidoever Weerwater, De Vaart en Lelystad Airport/Businesspark fungeren als hubs voor economische en technologische ontwikkeling, terwijl Living Labs en Fieldlabs testlocaties bieden voor stedelijke en ecologische innovaties. Strategische reserveringen markeren ruimte voor toekomstige groei en samenwerking (bron: Ruimte voor Innovatie, 2024)

Internationale school

International School Almere (bron: Maarten Feenstra)

Voor de internationale school is de eerste fase afgerond; het gebouw is vorig jaar opgeleverd en in gebruik genomen. In de tweede fase is er een mogelijkheid om het gebouw uit te breiden, waardoor de school kan groeien van 700 naar 1.000 leerlingen. De financiële middelen vanuit het FVA zijn hiervoor beschikbaar gehouden.

Vanuit de afdeling onderwijs is een onderzoek opgestart naar de noodzakelijkheid van de uitbreiding. Afdeling onderwijs heeft in het najaar van 2024 gesprekken gevoerd met de betrokken schoolbesturen.

Campus Almere Centrum (voorheen Kenniscampus Stadshart)

Impressie Campus Almere Centrum

De ontwikkeling van de campus Almere Centrum is een sleutelproject waarbij programma-lijnen ‘Hart van de stad’ en ‘Leer- en werkomgeving’ nadrukkelijk met elkaar samenwerken. Het gaat om de inhoudelijke doorontwikkeling van het hoger onderwijs en om de fysieke ontwikkeling van de campus.

Het plan voor de fysieke ontwikkeling omvat ongeveer 1.250 nieuwe studentenwoningen, voorzieningen in de plint en een nieuwe onderwijslocatie voor Windesheim aan een locatie aan de noordoever van het Weerwater. De fysieke ontwikkeling wordt verantwoord in het onderdeel ‘Hart van de stad’. Naast de fysieke campusvorming wordt door Windesheim gebouwd aan Urban Innovation, een programma dat integraal onderdeel is van het gelijknamige lectoraat van Windesheim. De onderzoekers van het lectoraat Urban Innovation werken in fieldlabs en leergemeenschappen samen met bedrijven, regionale organisaties, inwoners en studenten aan praktijkgerichte onderzoeksvragen. Dit betekent dat ze hun onderzoek en activiteiten altijd opzetten in de buurt of het bedrijventerrein, dichtbij inwoners, ondernemers en professionals. Met een participatieve en ontwerpgerichte aanpak worden innovatieve toepassingen, zoals nieuwe vormen van samenleven, woonvormen en wijkopbouw, direct in de praktijk getest.

Er zijn vijf onderzoeksthema's, waarbij de laatste twee verbindend en ondersteunend zijn:

- Gezonde leefomgeving
- Nabije leefomgeving
- Circulaire leefomgeving
- Dwarsthema: Welbevinden, welzijn en welvaart
- Dwarsthema: Leren, innoveren en doorwerking

Doelstellingen

Urban Innovation heeft uiteindelijk tot doel, door middel van onderzoek en onderwijs, bij te dragen aan de stedelijke ontwikkeling van Almere en Lelystad. In deze jonge regio vindt er veel stedelijke ontwikkeling plaats, zowel in bestaande wijken als in nieuw te ontwikkelen stadsdelen zoals Almere Pampus.

Bij al die ontwikkelingen wordt kennis en ervaring opgedaan en wordt gebruikt gemaakt van bestaande kennis. Mensen die dagelijks een bijdrage leveren aan stedelijke ontwikkeling als inwoner, ondernemer of professional zijn zich daarvan niet altijd bewust en het is ook niet altijd gemakkelijk om kennis toe te passen in de praktijk. Dit terwijl goed gebruik en ontwikkeling van kennis bij kan dragen een betere ontwikkeling van de stad. Daarin zit de meerwaarde van Urban Innovation. Urban Innovation wil studenten van verschillende opleidingen samenbrengen om te werken aan grote maatschappelijke vraagstukken. Dit vindt plaats in gezamenlijke opdrachten (co-makers), afstudeeropdrachten, hackatons en in fieldlabs. De campusrealisatie heeft tot doel talent voor de stad en arbeidsmarkt te behouden en aan te trekken. Daarnaast is de campus met de bewoners een onderdeel van de verdichting van het centrum. Daarmee wordt de levendigheid in het centrum versterkt, waardoor het centrum als geheel aantrekkelijker wordt.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Jaarlijks werken 30-40 studenten in co-makers en afstudeeropdrachten aan interdisciplinaire projecten onder begeleiding van docenten en onderzoekers van Urban Innovation.	2024	Interdisciplinair onderwijs versterken	Bestendig op basis van de ontwikkeling de afgelopen jaren.
Samenvoeging van de voormalige minor (applied) Urban Innovation met de minors 'Duurzaam Innoveren' en 'Composieten'.	2024	Interdisciplinair onderwijs versterken	De minor Urban Innovation trok weinig studenten. Met deze samenvoeging wordt gewerkt aan de realisatie van een levensvatbare minor.
Zeer succesvolle jaarlijkse hackathon waarbij 150 studenten van de opleidingen Bedrijfskunde, Finance & Control, Bouwkunde, Engineering en Rechten zochten naar duurzame, circulaire oplossingen.	2024	Interdisciplinair onderwijs versterken	Bestendig op basis van de ontwikkeling de afgelopen jaren.
Onderwijsontwikkelingen die het lectoraat Urban Innovation de afgelopen jaren in gang heeft gezet in nauwe samenwerking met het onderwijs zijn de Praktijkdagen in Lelystad, het Engelstalige Cross Departmental Curriculum en de diverse gastcolleges (o.a. bij de minor Future Cities).	2024	Interdisciplinair onderwijs versterken	Bestendig op basis van de ontwikkeling de afgelopen jaren.
In samenwerking met het werkveld en op basis van praktijkdagen meer inzetten op het ontwikkelen van LLO onderwijs (Leven Lang Ontwikkelen). Twee voorbeelden van LLO onderwijs dat in 2025 door Urban Innovation zal worden gelanceerd zijn een post-hbo opleiding gericht op het lesuren naar innovatie en een cursus over de GO! Methode.	2024	Interdisciplinair onderwijs versterken	Op aanvraag van programmaliijn Leer- en werkomgeving is de onderwijsvisie van het programma herijkt en wordt er sterker in gezet op de ontwikkeling van activiteiten op het gebied van leven lang leren.
Leren en werken in fieldlabs, satellietlocatie en bestaande locaties van samenwerkingspartners. Aansluiten bij bestaande contexten waar samengewerkt en geleerd wordt zoals het CIRCOCOLLAB, Samen Buurten en de Spoorzone Zwolle.	2024	Opbouw onderzoek-programma	Bestendig op basis van de ontwikkeling de afgelopen jaren.
De samenwerking met Universiteiten (Uva, VU, TU/e, UT), Hogescholen (HvA, HHS, Hanzehogeschool Groningen en via het Platform Stad en Wijk) en andere kennisinstellingen/ expertisecentra (zoals Platform31, Movisie, Pharos en PBL, RIVM en TNO) wordt versterkt en waar gewenst verder uitgebreid.	2024	Opbouw onderzoek-programma	Bestendig op basis van de ontwikkeling de afgelopen jaren. Hierbij specifieke inzet op de opbouw van samenwerking die financiering van het lectoraat mogelijk maakt na de financiering vanuit het FVA.
Inzet van de GO! Methode Almere. Dit is een gestructureerde aanpak voor het inrichten van een gezonde, lokale leefomgeving door bewoners en professionals, inclusief samenwerking van diverse gemeentelijke domeinen.	2024		Bestendig op basis van de ontwikkeling de afgelopen jaren.
Onderzoek naar Almere als 15 minuten stad. Als alle voorzieningen in een wijk, zoals onderwijs, zorg, winkels, werk en vermaak, binnen 15 wandel- of fietsminuten bereikbaar zijn, verbetert dat de kwaliteit van leven van inwoners. Maar is dat echt zo en hoe werkt dat dan?	2024		Bestendig op basis van de ontwikkeling de afgelopen jaren.

In 2025 ligt de nadruk op het bestendigen van wat goed gaat (waar mogelijk verdere uitbreiding van de activiteiten) en op de voortzetting van het aanboren van bronnen van financiering van de activiteiten richting de volgende termijn van het lectoraat Urban Innovation (vanaf september 2026).

Financiën

Bedragen € x 1.000

Programmaliijn Leer- en werkomgeving	Begroting 2024	Realisatie 2024	Resultaat 2024
Proceskosten programmaliijn 2	287	257	30
Flevo Campus	2.482	2.454	28
ICT Tribe Almere (voorheen: MBO ICT Field Lab)	887	883	4
Funderend onderwijs	160	160	0
Triple Helix	232	128	104
Groeiagenda (voorheen Almere LAB)	406	198	208
Urban Innovation/Kenniscampus Stadshart	847	847	0
Totaal	5.301	4.927	374

Toelichting

- **Flevo Campus:** Er is een onderbesteding van €28.000, vooral door een voordelig subsidievaststellingsresultaat in 2023. Het niet bestede budget schuift, conform de afspraken met de stichting Flevo Campus, door naar 2025.
- **Triple helix:** Aanvankelijk werd gedacht dat kosten voor kwartiermaker en programmamanagement van de regiodeal, door vertraging bij de derde tranche FVA, uit het Triple Helix-budget moesten komen. Alternatieve financiering werd gevonden, wat leidde tot onderbesteding. In 2025 is beperkt budget beschikbaar, en de resterende middelen zijn nodig voor de kosten van Triple Helix.
- **Groeiagenda:** Doordat voor de geraamde uitgaven voor Monitoring en Theory of Change in het kader van regiodeal cofinanciering van het Rijk is ontvangen en enkele activiteiten zijn vertraagd, is er €0,2 mln. aan onderbesteding. Deze middelen schuiven door naar 2025.

04

Circulaire economie en energie

Upcycle Centrum (bron: Rolf Hendriks)

Circulaire economie en energie

Nederland streeft ernaar om in 2050 volledig circulair te zijn, zonder CO₂-uitstoot. Dit is een ambitieuze opgave waar de provincie Flevoland en de gemeente Almere intensief aan werken. Binnen de programmatische Circulaire economie en energie worden innovaties ontwikkeld om de biologische en technische kringlopen – de basis van de circulaire economie – verder te sluiten en om energie steeds duurzamer op te wekken.

In de biologische kringloop vloeien grondstoffen veilig terug in de natuur en worden materialen zoals hout en voedsel steeds opnieuw door de natuur gegenereerd. De technische kringloop richt zich op product(onderdelen) die zo zijn ontworpen en vermarkt dat ze op een hoogwaardig niveau opnieuw kunnen worden gebruikt, waardoor de economische waarde zoveel mogelijk behouden blijft.

Het programma Circulaire economie is een verbinder in de triple helix, waarbij kennisontwikkeling, kennisdeling en praktische toepassing centraal staan. Dit gebeurt o.a. via het Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (PRICE) en het lectoraat Innovatie & Groenstedelijke Ruimte bij Aeres Hogeschool Almere. Ook wordt ingezet op het sluiten van kringlopen met initiatieven zoals het Grondstoffendepot en het Circulair Ambachtscentrum Almere. In het Grondstoffendepot worden grondstoffen uit de openbare ruimte hergebruikt.

Binnen het Circulaire Ambachtscentrum Almere krijgen materialen die bewoners als afval beschouwen een tweede leven. Er wordt gewerkt aan de verduurzaming van het stedelijk voedselsysteem met een Voedselhub, die bijdraagt aan een lokaal en regionaal georiënteerde voedsel-economie met korte ketens.

Binnen Duurzame Energie ligt de focus op energiewinning, -deling en -besparing. Met het sleutelproject Balanceren Energienet wordt onderzocht hoe vraag en aanbod van energie beter op elkaar kunnen worden afgestemd, om de druk op het energienet te verlagen. Dit gebeurt zowel in woonwijken als op bedrijventerreinen. Ook wordt binnen het sleutelproject Ultradiepe Geothermie gekeken naar de mogelijkheden om ultradiepe aardwarmte in Almere aan te boren. Dit kan een belangrijke bijdrage leveren aan een duurzamere energievoorziening voor de stad.

Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie (PRICE)

PRICE - Week van de Circulaire Economie (bron: Erwin Budding)

PRICE zet zich actief in op circulaire innovaties en praktische kennis, met als doel bij te dragen aan een toekomstbestendige, circulaire en sociaal-inclusieve samenleving. Via een challenge-aanpak stimuleert PRICE circulaire economische ketens en helpt het oude lineaire patronen doorbreken. Dit gebeurt door kennis over circulair ontwerpen en nieuwe vormen van samenwerking en waardebevestiging toe te passen. De aanpak is gebaseerd op het Vlindermodel van de Ellen MacArthur Foundation.

Om deze theorie in de praktijk te brengen, biedt PRICE een HUB in het voormalige Haddock-pand. Hier komen kennis en innovatie samen, worden circulaire 'best practices' gedeeld en is ruimte voor experiment en competentieontwikkeling. De HUB fungeert ook als expo en etalage waar lokale ondernemers en bedrijven hun innovatieve producten en diensten kunnen testen en presenteren.

Daarnaast ondersteunt PRICE de gemeente bij het versterken van circulair inkoopbeleid via de Circulaire Inkoop Academie, in samenwerking met de afdeling Inkoop en Copper8. Ook werkt PRICE aan planologische kaders voor een innovatiegerichte bouwomgeving, die circulaire, snelle en kwalitatief hoogwaardige woningbouw mogelijk maakt.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
2x per jaar (feb/sep) start een reeks van 10+ challenges. In totaal minimaal 20 challenges, die volgens een 'gated approach' worden uitgewerkt (zie PRICE innovatie-pijplijn).	Q1-Q2 en Q3-Q4	Focus op doelstellingen 1 en 2	17 Challenges vanuit 2023 doorgezet of afgerond. Focus ligt op het borgen van kennis, waarbij opgedane kennis wordt gebruikt voor nieuwe challenges. 22 lopende challenges eind 2024, waarvan acht nieuw opgestart.
Fysieke PRICE ACTIE hub draagt 'state-of-the-art' circulaire innovatie uit. Een plek waar circulaire economie kan worden ervaren d.m.v. EXPO; waar met werksessies gestuurd wordt op 100% circulaire innovatie en van waaruit opschaling mogelijk is. Om dit te bereiken, is het wenselijk om een groter stuk (grond)gebied circulair te mogen ontwikkelen. Dit biedt de mogelijkheid om op grotere schaal circulaire 'proof of concepts' aan te bieden en direct in de praktijk te testen, wat bijdraagt aan de versnelling van circulaire innovaties en de toepassing ervan in de regio.	Q1-Q4	Doelstelling 2 en 3	PRICE heeft per 10/2023 een gebouw en stuk grond (>7500m ²) die maximaal (100%) circulair worden ontwikkeld. Daarbij wordt de markt uitgevraagd op 'proof of concepts' die direct toepasbaar zijn. Concreet: 100% circulaire renovatie van de PRICEhub, 100% circulaire GO; circulaire materialen EXPO. In het pand zijn inmiddels meerdere ruimtes circulair gerenoveerd. Studenten van verschillende opleidingen werken hierbij concepten uit. Balanswijk-innovatie i.s.m. Allander en gemeente Almere.
Doorontwikkeling en programmering van de Circulaire ACTIE academie, die de kennis en kunde op het gebied van circulaire economie maximaal ontsluit voor zowel onderwijs, overheid als ondernemers.	Q1-Q4	Doelstelling 1, 2, 3	Regelmatische programmering rondom EXPO, o.a. gericht op studenten en bedrijven. De Circulaire Inkoop Academie i.s.m. multidisciplinaire teams vanuit gemeente Almere; Horizon programma – voor bouwondernemers t.a.v. Toekomstbestendig Bouwen.
Challenge-based onderwijs wordt verder geïntegreerd in het Flevolandse mbo en hbo (i.s.m. Flevolandse onderwijsinstellingen). Vanaf 2024 krijgen ook VO-studenten de kans (nu in pilot-fase met Porteuim).	Q1-Q4	Doelstelling 1 en 2	De toegekende NGF HIP 'Denken, Leren, Doen' (HIP) is een belangrijke versneller om challenge-based onderwijs verder in het Flevolandse mbo en hbo te integreren. Via de HIP en andere onderwijspartners vinden doorlopende challenges, hackathons en lesprogramma's plaats. In schooljaar 24/25 is prognose dat uiteindelijk in totaal meer dan 250 studenten aan de slag gaan met PRICE-challenges via minors, hackathons en lesprogramma's. Ook krijgen studenten toegepast les (o.a. ROC & Windesheim). Meerdere scholen uit basis en voortgezet hebben de expo bezocht (o.a. Bakenspark Lyceum en Helen Parkhurst).
Doorlopende en aansluitende programmering, ten dienste van het verder uitdragen van kennis en kunde op het gebied van circulaire economie, de challenges en de Circulaire ACTIE Academie.	Q1-Q4	Doelstelling 2 en 3	Tijdens de Week van CE (maart) een doorlopende expositie met bijbehorend programma gelanceerd. Deze communiceert de circulaire ontwerpprincipes en materialen (I AM MATERIAL). Ook vanuit de Circulaire ACTIE academie wordt er een wekelijkse programmering aangeboden. Daarnaast zijn er regelmatig bijeenkomsten/overleggen/ innovatiesessies vanuit verschillende partijen op de hub.
Bestendigen van de PRICE positie als 'hét circulaire ACTIElab van Flevoland' binnen het innovatieve ecosysteem van Flevoland - waar circulaire economie in de praktijk wordt gebracht.	Q1-Q4	Doelstelling 1, 2, 3	PRICE positie wordt o.a. geborgd d.m.v. diverse beleidsstukken: Groeiagenda, Economische Agenda, Duurzaamheidsagenda. Ook krijgt PRICE een rol in FVA derde tranche pijler 'De lerende en ondernemende stad'. PRICE is tevens basecamp binnen de HIP – een samenwerkingsverband met 11 PPS'en en meer dan 20 organisaties.
Effectief netwerk met (inter)nationale circulaire netwerken; hubs en onderzoekscentra – PRICE wordt gezien als een daadkrachtige partner om circulaire economie in actie concreet te maken.	Q1-Q4	Doelstelling 2 en 3	PRICE stuurt aan op een effectief (inter)nationaal circulair netwerk, met hubs, onderzoekscentra en expertorganisaties. Het doel is dat PRICE wordt gezien als een daadkrachtige partner binnen de CE. Het netwerk van PRICE groeit momenteel gestaag, met focus op regionale en nationale verbindingen, zoals Flevoland bedrijfsleven; TOF Lelystad; Circollab; de HIP; TU Delft en Circulaire kennis-experts.

Vooruitblik

In 2025 wordt verder gewerkt aan het versterken van de positie van PRICE als innovatiehub Bouw & Leefomgeving, met als doel PRICE te positioneren als 'hét Circulaire ActieLab van Flevoland'. De focus ligt op het borgen van de opgedane kennis en het creëren van synergie door samen te werken met gelijkgestemde initiatieven, zoals de oprichting van PRICE+ (de samenwerking tussen PRICE en het Woningbouwatelier), en intensieve samenwerkingen met de Green Innovation Hub, NKBB, Techniek Opleiding Flevoland, en anderen. Daarnaast ligt de nadruk op het effectief vastleggen van de randvoorwaarden en het versterken van de slagkracht van PRICE.

Om PRICE als innovatiehub Bouw & Leefomgeving te laten functioneren, is het cruciaal dat het team verder groeit en dat de bruikleenovereenkomst voor het PRICE-grondgebied wordt aangevuld met de juiste vergunningen, zodat bouwinnovaties daadwerkelijk getoond en versneld kunnen worden. Hierbij is een actieve, ondersteunende rol vanuit de gemeente (als 'opdrachtgevend systeem') van groot belang. Ook wordt gewerkt aan een actieve rol binnen de Regio Deal Nieuw Land, waarbij PRICE haar bestaande samenwerkingen en circulaire innovaties inzet om de innovatiekracht van Flevoland verder te versterken.

Lectoraat Innovatie & Groenstedelijke ruimte

Het lectoraat Innovatie & Groenstedelijke Ruimte aan Aeres Hogeschool Almere is, samen met de gemeente Almere en provincie Flevoland, opgezet om met specifieke expertise en kennisontwikkeling op het gebied van klimaatmitigatie (via bijvoorbeeld biobased bouwen), klimaatadaptatie en biodiversiteitsherstel bij te dragen aan de aanpak van urgente grootstedelijke vraagstukken.

De doelen zijn:

- Klimaatmitigatie door de transitie naar biobased economie met kennis te versnellen;
- Klimaatadaptatie om onze steden ruimtelijk voor te bereiden op een veranderend klimaat;
- Biodiversiteitsherstel door het concept rewilding cities te operationaliseren.

Van dit laatste project was Aeres penvoerder en werd er samengewerkt met een consortium van drie andere hogescholen en praktijkpartners.

Het heeft geresulteerd in [een whitepaper](#) (27.000 keer gelezen) en [een boek](#) (binnen paar dagen uitverkocht). Er waren grote personele wisselingen en zijn er diverse werksessies georganiseerd voor steden in binnenland, zoals [KAN Bouwen](#), en buitenland als onderdeel van het Europees project [Biodiverse Cities](#). Ook werd de samenwerking met het onderwijs geïntensiveerd.

In het lectoraatsplan zijn de lectoraatsthema's uiteengezet (zie lectoraatsplan: Spanjar, 2021, p.15) 2024 stond in het teken van uitvoeren van projecten en afronding van twee projecten: Toekomstbestendige Wijken en Natuurinclusieve Gebiedsontwikkeling.

Mijlpalen	Doelstellingen	Resultaten
Uitvoering lopende onderzoeksprojecten waaronder: Excellente groene en gezonde leefomgeving (EGGL, programmalijn Groene en waterrijke identiteit), Natuurinclusieve Gebiedsontwikkeling (NiGo-centrumteam + prov. partner), Biodiverse Cities (InterReg), Circulaire Bouw Almere (in samenwerking met Windesheim, PRICE en ROC Flevoland) en Groenblauwe stad.	• EGGL-onderzoek naar klimaatgezondheidsinterventies. Het lectoraat is betrokken bij het ontwerpproces en mede-verantwoordelijk voor de monitoring. • NiGo-project lag focus op kansen voor natuur-inclusiviteit bij gebiedsontwikkeling te verkennen en is afgerond. Biodiverse Cities gericht op kennisontwikkeling van NBS in en samen met Europese steden. • Circulair Bouw Almere om CE-initiatieven in kaart te brengen voor samenwerking.	• EGGL: Monitoringsplannen Nobelhorst en Singelgracht zijn opgeleverd. Interventie speelstroken Nobelhorst geopend. NiGo is afgesloten met een drukbezocht eindsymposium, whitepaper, posterboek en het boek natuurinclusieve gebiedsontwikkeling uitgegeven in het Nederlands en Engels, bij nai010. • Lectoraat heeft methodiek ontwikkeld voor governance aspecten van NBS voor EU-steden. • Circulair Bouwsubsidie aanvraag is weliswaar als goed beoordeeld, maar niet toegekend.
Uitwerken nieuwe samenwerkingskansen.	Om continuïteit van lectoraat na 2025 te bestendigen wordt er gewerkt aan nieuwe samenwerkingen.	Een regiodealaanvraag is ingediend met lectoraat als penvoerder en NWO en SIA aanvragen zijn opgestart.
Veelzijdige communicatie over activiteiten.	Voor kennisverspreiding en implementatie van ontwikkelde kennis: lokaal, regionaal, nationaal en internationaal. Profileren van Aeres-lectorat als groene kennispartner.	Regelmatische programmering rondom EXPO, o.a. gericht op studenten en bedrijven. De Circulaire Inkoop Academie i.s.m. multidisciplinaire teams vanuit gemeente Almere; Horizon programma – voor bouwondernemers t.a.v. Toekomstbestendig Bouwen.

Vooruitblik

In 2025 is de bouw van biobased proefwoningen beoogd als onderdeel van Groeifondsproject Toekomstbestendige Leefomgeving (waar Flevolandse partners in participeren). Het lectoraat is belast met het monitoren van de biobased woonervaring ervan. Ook wordt binnenkort onderzoek uitgevoerd naar de klimaatweerbaarheid van stedelijke plantgemeenschappen.

Dit onderzoek is een onderdeel van het NWO-SIA project Groenblauwe Stad (waar centrumteam van Almere en waterschap Zuiderzeeland in participeren). EGGL-interventie Singelgracht gericht op ouderen wordt opgeleverd en Aeres-monitoring ervan op klimaateffecten start. Naast de lopende onderzoeksprojecten staat 2025 in het teken van acquisitie en publicaties.

Grondstoffendepot

Het project Grondstoffendepot heeft door omstandigheden enige tijd stilgelegen. In juli 2024 is een kwartiermaker gestart waarmee het project weer voortvarend opgepakt kon worden. De overleggen met de afdeling Stadsreiniging zijn weer opgepakt, met betrekking tot de verwerving en inrichting van het terrein aan de Vaart IV.

Op dit terrein zal Stadsruimte 5000m² inrichten ten behoeve van het grondstoffendepot. Het overige terrein van bijna 35.000m² zal worden ingericht door de afdeling Stadsreiniging. Eind 2024 is het MT van Stadsruimte akkoord gegaan met het op zich nemen van de exploitatie van het grondstoffendepot na afloop van de tweede tranche FVA eind 2025. Daarmee is de exploitatie van het grondstoffendepot voor de langere termijn geborgd.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Overdracht van terrein aan Sru en Inrichting grondstoffendepot op De IV Vaart	2024, verschoven naar 2025	Een eigen terrein Stadsruimte voor inzameling en uitgifte van materialen en grondstoffen ten behoeve van hergebruik en efficiënte benutting.	
Uitbreiden digitale grondstoffenmarktplaats.	2024, verschoven naar 2025		
Opstellen en implementeren aanpak circulair werken en gebruik grondstoffendepot	2025	Het grondstoffendepot is bekend en het gebruik is ingebed in de werkwijze van Stadsruimte	Er is een gedragen werkwijze voor het gebruik van het grondstoffendepot uitgewerkt. Via sessies en overleggen zijn medewerkers bekend gemaakt met de werkwijze.
Inregelen beheerorganisatie en ondersteunende systemen	2025	Het grondstoffendepot wordt actief beheerd ter ondersteuning van het circulair werken binnen Stadsruimte.	Er is een beheerder aangesteld met duidelijk mandaat, taken en verantwoordelijkheden. Digitale systemen zijn ingeregeld ter ondersteuning van voorraadbeheer en koppeling vraag-aanbod.
Ingebruikname grondstoffendepot	2026	Het grondstoffendepot speelt een centrale rol in het circulair werken van de afdeling Stadsruimte.	Bovenstaande resultaten zijn behaald.

Vooruitblik

In 2025 zal gestart worden met de inrichting van de 5000m² ten behoeve van het grondstoffendepot op een kavel op bedrijventerrein de Vaart IV. De overdracht van de kavel zal in Q1 2025 plaatsvinden. Inrichting is voorzien na de zomer van 2025. Het grondstoffendepot kan na inrichting in gebruik worden genomen en zal een centrale rol gaan spelen in de ondersteuning van het circulair werken binnen de projecten van Stadsruimte. Om te zorgen dat er daadwerkelijk een circulaire benutting van materialen en grondstoffen tot stand komt, zal een aanpak voor het gebruik van het grondstoffendepot worden opgesteld en geïmplementeerd.

Ook zal een beheerder worden aangesteld die zal sturen op een efficiënte en effectieve werking van het grondstoffendepot. Het gebruik van het grondstoffendepot zal worden ondersteund door systemen voor voorraadbeheer en een marktplaats voor het samenbrengen vraag en aanbod.

Circulaire Ambachtscentrum

De gemeente Almere heeft het voortouw genomen in de transitie naar een circulaire economie met de ontwikkeling van een Circulair Ambachtscentrum. Dit ambitieuze initiatief combineert een milieustraat, kringloopwinkel, demontage- en reparatiewerkplaats, gericht op het maximaal behouden van grondstoffen en producten. Met als resultaat minder afvalverbranding en meer hergebruik van materialen met een hogere waarde.

Het Circulair Ambachtscentrum zet in op de R-ladder: Repair, Refurbish, Remanufacture, Reuse. Hier worden ingeleverde producten en grondstoffen zorgvuldig verwerkt tot bruikbare materialen en goederen. Nieuwe partners zoals Ikea, Intergamma en Unilin zijn in 2024 aan boord gekomen en samen worden innovatieve oplossingen getest die klaar zijn voor grootschalige implementatie.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Implementatie op basis van gefaseerde groei	2024/2025	Meer partners scouten voor hoogwaardige verwerking en hergebruik.	Nieuwe partners zijn gescout in de vorm van Ikea, Unilin en Intergamma.
Aanschaf benodigde equipment (demontagelijnen) en aanpassing recycleperrons	2025	Realiseren 10 arbeidsplaatsen voor demontage bankstellen in hoogwaardige deelstromen voor recycling i.p.v. verbranding.	Opleiden inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt.
Vorbereidingen sorteercentrum / repair	2025	Realiseren 10 arbeidsplaatsen voor demontage bankstellen in hoogwaardige deelstromen voor recycling i.p.v. verbranding.	Vorbereiding is afgerond. Realisatie is afhankelijk bijdrage fonds verstedelijking derde tranche.
Terrein / locatie verwerven	2024	Vergaren locatie voor verdere groei richting een Upcycle Mall.	Afgerond. Locatie is gevonden in de vorm van aanschaf De Steiger 110.
Consortium effectueren in samenwerking	2024/2025	Uitbreiden consortium partners voor hergebruik en hoogwaardige recycling Almeerse grondstoffen.	Inmiddels is een consortium gevormd met Rataplan, De Kringloper, het Vla, het Dierenasiel, Unilin, Ikea, Intergamma en Circuloco.
Pilots met een aantal onderdelen m.n. sorteren en demonteren	2024/2025	Ingebruikname hergebruiksperron Almere Buiten.	Afgerond. Doel is opschaling naar de recyclingperrons in Almere Poort en Haven.
Opslag en reparatie / refurbishment	2024/2025	Realisatie opslagfaciliteit ten behoeve van Refurbishment.	Locatie is aangekocht. Verdere inrichting en realisatie is afhankelijk van bijdrage fonds verstedelijking derde tranche.
Koppeling met Citylab en Repaircafe	2024	Project Citylab integreren in project Circulair Ambachtscentrum.	Afgerond.

Vooruitblik

Met de beoogde (ver)bouw van een nieuw pand in het gebied De Steiger, en de integratie van het bestaande Upcyclecentrum, staat Almere klaar om haar duurzame ambities te realiseren. De groei richting industriële schaal en export van werkende circulaire formules maakt Almere een landelijke koploper. Het beschikbare budget van 2024 is nagenoeg uitgeput. Verdere groei van het initiatief richting een Upcyclemall in 2025 is afhankelijk van toekenning van de gevraagde middelen vanuit het FVA 2025-2029.

Stadsreiniging helpt samen met de inwoners en bedrijven afval te transformeren in waardevolle grondstoffen en daarmee van Almere een duurzame en schone stad te maken.

- De beoogde demontagehal i.c.m. repair biedt in 2025 plaats aan tien leerwerkplekken, waardoor inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt een nieuwe kans krijgen.
- Nieuwe technologieën maken hoogwaardige recycling mogelijk, waardoor producten kunnen worden gedemonteerd en hun onderdelen opnieuw worden gebruikt.
- Vanaf 2025 wordt de capaciteit vergroot en de aanpak verder uitgerold binnen Flevoland, zodat de impact steeds groter wordt. De samenwerking met het Grondstoffendepot en PRICE wordt intensiever vormgegeven.

Door de focus op hoogwaardige verwerking en samenwerking met toonaangevende partners, wordt Almere een voorbeeld voor andere gemeenten. Hier wordt afval niet langer als een probleem gezien, maar als een waardevolle grondstof. Denk aan hergebruik van materialen in plaats van verbranding, en het aanbieden van circulaire diensten die bijdragen aan een schonere toekomst.

Stedelijk Voedselsysteem

Afgelopen jaar zijn er verschillende resultaten behaald. Kijkend naar het sleutelproject ‘een regionale voedselhub’, is het pand afgelopen jaar gerealiseerd en opgeleverd. De voedselhub wordt een plek dat bijdraagt aan een meer lokaal en regionaal georiënteerde voedsleconomie met korte ketens.

Op de planning staat om volgend jaar de voedselhub te openen en een verkenning te starten voor een uitbreiding op de kavel met een kennis- en ontmoetingscentrum voor stadslandbouw. Hiervoor willen we proberen het voormalige Japan Paviljoen op Floriade te hergebruiken. Ook is het markreglement aangepast afgelopen jaar. Er is een stadslandbouw-branchetoegevoegd op elke weekmarkt in Almere. Nu kunnen de stadslandbouw producten die o.a. in Oosterwold groeien verkocht worden op de markt. Dit maakt duurzaam, lokaal en gezond voedsel meer toegankelijk voor de bewoners van Almere. Dit draagt bij aan een gezonde voedselomgeving.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Voedselhub (zie boven)	Maart 2025 willen we de hub voor gebruik gaan openen.	Icoonproject 3: een regionale voedselhub	In oktober is de hub opgeleverd en in november zijn wethouders Luijendijk en Bron (Zeevolde) bijeengevoegd voor een startmoment voor de hub.
Pilot weekmarkt stadslandbouw Almere Buiten: middels de pilot verkennen of dit (1) de markt een impuls kan geven, en (2) of de pilot het toetreden tot de markt voor lokale producenten gemakkelijker maakt.	Begin 2025 opnieuw aandacht creëren voor de stadslandbouw-branchetoegevoegd op elke weekmarkt in Almere. Nu kunnen de stadslandbouw producten die o.a. in Oosterwold groeien verkocht worden op de markt. Dit maakt duurzaam, lokaal en gezond voedsel meer toegankelijk voor de bewoners van Almere. Dit draagt bij aan een gezonde voedselomgeving.	Ambitie 3: Almere staat voor trots op lokale producten en initiatieven	In mei besloot het college het markreglement aan te passen en een stadslandbouwbranche toe te voegen op elke weekmarkt in Almere. In september stond de stadslandbouwcoöperatie opnieuw op de markt, ditmaal op de zaterdagmarkt in Almere Centrum.
De vestiging van (duurzame) voedselbedrijven stimuleren in samenwerking met Flevo Campus, provincie en Horizon Flevoland.		Ambitie 2: Almere staat voor een duurzame voedsleconomie	
Voedselonderwijs: door middel van het provinciale programma DuurzaamDoor wordt Stad & Natuur ondersteund met het toegankelijker maken van voedsel-educatie voor scholen in de stad.	In het voorjaar van '25 zal Stad & Natuur een pilot doen met moestuineducatie in Oosterwold waarbij we leren hoe schoolbeleid tbv voedsel-educatie eruit zou kunnen zien.	Ambitie 1: Almere staat voor gezonde keuzemogelijkheden voor iedereen	Op de dag van de schooltuin heeft stad en natuur haar nieuwe schoolmoestuinen bij de Beestenbende geopend. Ook is er een kidsmagazine gelanceerd "weet wat je eet" over voedsel uit Flevoland.
Eettuintjes: verkennen hoe het project kan verzelfstandigen en onderdeel kan worden van groot onderhoud in de stad.	Afgerond	Ambitie 2: Almere staat voor een duurzame voedsleconomie	Afgerond en opgegaan in project "groen bij groot onderhoud" onder programmaonderdeel "duurzaam gedrag"
Eiwittransitie: deelname aan de gemeentelijke werkgroep 'plantaardig eten' en via de regionale werkgroep Voedsel Verbindt. Deze groepen dragen bij aan de nationale doelstellingen uit de eiwitstrategie.		Ambitie 2: Almere staat voor een duurzame voedsleconomie	
Gezonde sportkantines: in het kader van de gezonde voedselomgeving en het aantal verkooppunten gezond en vers voedsel starten we het project 'gezonde sportkantines' samen met JOGG-teamfit.	Deze actie ligt met name bij team sport en bewegen. Waar mogelijk, ondersteunen wij met netwerk.	Ambitie 1: Almere staat voor gezonde keuzemogelijkheden voor iedereen	Actie tijdens de Week van ons Eten samen met "duurzaam gedrag" en team Sport: alle verenigingen is een kist lokaal fruit aangeboden om uit te delen. Daarbij krijgen zij een bezoek van een Teamfit-coach.
Organisatie jaarlijkse voedselnetwerkbijeenkomst waarbij alle voedselinitiatieven en -ondernemers in de stad uitgenodigd worden, in samenwerking met Flevo Campus.		Ambitie 3: Almere staat voor trots op lokale producten en initiatieven	
Het aantal verkooppunten van vers, onbewerkt én lokaal voedsel vergroten. Nieuwe initiatieven verwelkomen. Denk aan regio- en streekmarkten, inkoopcollectieven, lokale producenten en verwerkers zoals voedselcoöperatie Oosterwold en Almeerse Weelde, boerencoöperaties en Community Supported Agriculture (CSA).	Doorlopend	Ambitie 3: Almere staat voor trots op lokale producten en initiatieven	Vanuit de Voedselstrategie wordt de cofinanciering geleverd aan twee projecten: Plukplek (LEADER) en Polder Parade (Stichting DOEN). Plukplek opent in 2025 een zelfoogsttuin en de Polderparade zal eind 2024 een regionale kerstmarkt opzetten waar de korte voedselketen leidend is.
Samenwerking in City Deal voedsel, Duurzaam Door, Voedsel Verbindt, Horizon Flevoland, de provincie Flevoland, en MUFPP.	Heatmap wordt voor Almere in het eerste kwartaal '25 opgeleverd.	Netwerken	Vanuit Voedsel Verbindt is een bijdrage geleverd aan het VIBE-traject. Hieruit is een stappenplan gerold voor gemeenten die met voedselbeleid aan de slag willen. Vanuit de City Deal worden een heatmap en dashboard ontwikkeld, die de "voedseldruk" in kaart kunnen brengen. Daarnaast is er een actieve lobby voor gezonde voedselomgeving naar het Rijk toe.

Vooruitblik

In 2025 gaat er gewerkt worden aan de doorontwikkeling van de voedselhub in Oosterwold. Het project richt zich op ondernemers en initiatiefnemers die gebruikt willen maken van de voedselhub, zodat het een levendige en bruisende plek gaat worden. Er gaat een verkenning plaatsvinden voor de realisatie en exploitatie van het Japan-paviljoen als 'Centrum voor stadslandbouw'. Verder is er een heatmap in ontwikkeling, dit is een kaart die de voedselomgeving in de gemeente Almere weergeeft. Er wordt ook een Europees subsidieproject gestart, Feed your Future. Dit is een project in samenwerking met team Cultuur. Verder blijft de aansluiting bij verschillende netwerken zowel regionaal, nationaal als internationaal.

Balanceren Energienet

Het energiesysteem in Nederland gaat van fossiel naar hernieuwbaar. Hernieuwbare energie is minder makkelijk te sturen dan hun fossiele voorgangers, de zon schijnt immers alleen overdag en het moment dat de wind waait laat het zich ook niet beïnvloeden.

Project Balanceren Energienet probeert op lokale schaal het energienet te balanceren. Hier moet energieverbruik worden gecoördineerd tussen diverse eindgebruikers en het opwekken van energie moet geografisch afgestemd worden op het verbruik ervan. Hierdoor is er minder transport, en dus minder kabels, nodig en wordt het energiesysteem minder zwaar belast.

Dit project bestaat uit twee losse pilots, waarbij zowel bij bewoners zelf als bij bedrijven samenwerking wordt gezocht. In de Hoekwierde in Almere Haven zijn honderd woningen uitgerust met een uitlezer van de slimme meters, die inwoners met een app inzicht moet geven in de elektriciteitsverbruik- en opwekking van zichzelf als de rest van de buurt. Hiermee hebben ze de mogelijkheid om hun gebruik af te stemmen op de 'overtollige' zonnenergie in de buurt.

In het afgelopen jaar is geprobeerd om het project uit te breiden en te verdiepen, maar wegens technische en belastingtechnische nadelen is dit niet gelukt.

Daarnaast zijn op drie bedrijventerreinen initiatieven gestart om de mogelijkheden van samenwerking in kaart te brengen. Hierbij is het nodig dat eerst in kaart wordt gebracht hoeveel energie er wordt verbruikt en wat mogelijkheden voor opwekking zijn. De onderzoeken op de Vaart en Buitenvaart hebben in 2024 geleid tot de oprichting van de energie coöperatie genaamd EnergyHubAlmere. Dit samenwerkingsverband is als pilot geselecteerd door netbeheerder Liander voor de vorming van een groepscontract. Ook op de Stichtsekanal en de Sallandsekanal zijn er onderzoeken naar de mogelijkheden gaande. Ook deze onderzoeken zouden in de toekomst kunnen leiden tot het sluiten van een groepscontract.

Pilot Hoekwierde (bewoners)

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Presentatie buurt over resultaten en ervaringen 2023.	Q1 2024	Buurt informeren over het systeem	Resultaten van 2023 waren niet concreet. Naast aantallen uitgedeelde dongles was niet goed te communiceren hoeveel gebruik er werd gemaakt van de app. Presentatie heeft niet plaatsgevonden.
Actieplan 2024 opstellen en uitvoeren voor energiedelen met de buurt.	Q1 2024	Uitzoeken mogelijkheden voor verrekking systeem	Begin 2024 werd duidelijk dat door de geldende elektriciteitswet het (nog) niet mogelijk is voor kleinverbruikers om elektriciteit aan elkaar te leveren. Ook was het verrekken van energiebelasting bij onderlinge levering tussen kleinverbruikers een onoverkomelijke horde. De mogelijkheid voor een puntensysteem bleek daarnaast ook geen optie.
Informatieavonden voor de buurt.	Q1 2024	Gebruikers informeren over het systeem	In 2024 zijn er twee rondes geweest voor de werving van nieuwe deelnemers. Na elke ronde zijn er webinars georganiseerd om te tonen hoe de app werkt.
Simulatie met netbeheerder op middenspanningstation.	Q1 2024	Vaststellen hoeveel impact de pilot heeft op het elektriciteitsnet	De netbeheerder had geen inzicht in de buurttrafo, waardoor de impact van de app niet vast te stellen was en de noodzaak van de oplossing moeilijk te onderbouwen. Bovendien ontbrak interesse om het project te ondersteunen, waardoor snel inzicht uitbleef.
App aanpassingen maken.	Q2 2024	Uitbreiden appfuncties	Energiedelen tussen burens werd onmogelijk door wetgeving, belastingen en een puntensysteem, waardoor de app geen betaal- of verrekensysteem kreeg. Push-notificaties bij zonne-energie-tekorten of -overschotten bleken softwarematig niet haalbaar.
Tussentijdse metingen en resultaten.	Q2 2024	Vaststellen hoeveel impact het project heeft op het elektriciteitsnet	Door gebrek aan inzicht in netimpact en app-gebruik waren er geen meetbare resultaten. Omdat de app alleen inzicht bood zonder gedrag te stimuleren, zagen gebruikers geen voordeel. Ze verdienden niets en merkten geen verschil bij reactie op overtollige zonne-energie. Daardoor werd de app weinig gebruikt en bleef de impact beperkt.
Start onderzoek naar opschaalbaarheid en voorwaarden.	Q3 2024	Uitrollen van de app naar meerdere wijken	Onderzoek is in een vroeg stadium gestrand, aangezien de impact van de oplossing beperkt lijkt.
Overleg met de buurt over verwachte opbrengsten energiedelen.	Q4 2024	Eerlijke lusten- en lastenverdeling van dit systeem	Door gebrek aan verdienmodel mogelijkheden, is er geen buurtoverleg over opbrengsten gevoerd.

Pilot De Vaart (bedrijven)

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Eerste opzet energiec collectief/ coöperatie. • Proef simulatie met bedrijven op de Vaart evalueren samen met netbeheerder. • Uitvraag formuleren samen met energiec collectief voor businesscase voor planuitwerking De Vaart en de Buitenvaart. • Oplevering businesscase voor De Vaart en Buitenvaart aan energiec collectief/ coöperatie. • Besluitvorming door energiec collectief/ coöperatie. • Mogelijkheden voor cofinanciering onderzoeken/inzet financiën ondernemers.	Q1-4 2024	Inzicht krijgen in de huidige en toekomstige verbruiken van ondernemers, ontwerp maken voor een oplossing en toewerken naar de realisatie ervan.	In maart 2024 is energiec oöperatie EnergyHubAlmere opgericht, die inmiddels 20 leden heeft. Onder leiding van experts van Synnovem en Emmett Green is er een analyse gedaan voor de mogelijkheden tot samenwerking. Hieruit is gebleken dat er kansen liggen, maar dat het erg afhankelijk is wie er meedoet. Er wordt samen met Liander gewerkt naar een groepscontract, waarmee de leden onderling energie kunnen opwekken en uitwisselen. Dit traject gaat redelijk traag, aangezien de netcongestieproblematiek in de Flevopolder weinig ruimte voor additioneel elektriciteitsverbruik biedt en een herverdeling van netbeheerkosten ook nog voor problemen zorgt. De zoektocht naar financiering zit nog in de opstartfase, aangezien nog niet duidelijk is hoe hoog de initiële en terugkerende kosten zullen zijn.
Stichtsekant en Sallandsekant	Q1-4 2024	Onderzoeken wat mogelijkheden voor samenwerking zijn op andere bedrijven-terreinen.	Op de Stichtsekant hebben experts van Green Innovation Hub, Joulz en Spectral met de ondernemers samen inzichtelijk gemaakt wat de huidige en toekomstige energievraag op het terrein zal zijn. Hier is uit naar voren gekomen dat veel bedrijven nu nog vooruit kunnen, maar de toekomstige overstap naar elektrisch vervoer een grote uitdaging vormt. Mogelijkheden voor gezamenlijke opwek, opslag en verbruik zijn aanwezig. Almeerse energie coöperatie De Groene Reus is gestart met een onderzoek naar mogelijkheden voor samenwerking op de Sallandsekant. Hierbij zijn de eerste oriënterende gesprekken gevoerd in Q4 2024.

Vooruitblik

Gezien de sterke verbinding van dit project met de stadsbrede aanpak voor netcongestie, zal de aandacht voor de deelprojecten verschuiven. Door de mogelijkheden die bedrijven kunnen krijgen door een onderlinge samenwerking, waardoor er perspectief ontstaat voor mogelijke economische groei, zal de komende jaren hier focus op worden gelegd. Op alle terreinen zullen de onderzoeken worden afgerond en zal met de ondernemers worden besloten of de samenwerking verder zal gaan. De lessen van het bewonersproject in Almere Haven wordt meegenomen. Verder zal begin 2025 een keuze worden gemaakt over het vervolg van het project, waarbij voortijdige afronding van de lopende pilot tot de opties behoort.

Ultradiepe Geothermie

Consortiumpartners HVC, Vattenfall en gemeente Almere hebben op 7 oktober 2024 de door het college vastgestelde Samenwerkingsovereenkomst (SOK) ondertekend. Door verschillende (vak)media is hier positieve aandacht aan gegeven (Geothermie Nederland, Warmte 365, Omroep Flevoland, Energiea, AfvalOnline).

Energie Beheer Nederland (EBN) heeft een startvergunning aangevraagd bij het ministerie van Klimaat en Groene Groei voor een wetenschappelijke boring in de regio Amsterdam-Diemen-Almere. Op 10 december 2024 heeft het college ingestemd met het positief advies voor deze boring naar dit ministerie. Uit nog vele onderzoeken die EBN zal uitvoeren zal moeten blijken of de wetenschappelijke boring kan gaan plaatsvinden in Almere. De boring is gepland voor mei-december 2025. Daarnaast is samen met de consortiumpartners de lobby gestart voor het SCAN4 programma van EBN.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Derisking ondergrond	Q4	Doel is om met een hogere mate van precisie te kunnen vaststellen of de ondergrond Almere wel/niet geschikt is voor het winnen van aardwarmte.	Almere op de shortlist voor een wetenschappelijke boring; College heeft de adviesbrief naar het Rijk over de startvergunning van EBN 10 december 2024 vastgesteld; TKI-subsidie GEO4ALL toegekend.
3D Seismiek	Q4	Doel is om met meer precisie te kunnen vaststellen of de ondergrond Almere wel/niet geschikt is voor het winnen van aardwarmte.	Almere op shortlist seismische acquisitie i.h.k.v. SCAN4
Plan van Aanpak	Q3	Inzicht in de te nemen stappen voor derisking van de ondergrond scheppen van randvoorwaarden.	In juli 2024 is de SOK vastgesteld door het college met een stappenplan dat deel uitmaakt van het werkplan. De resultaten worden twee keer per jaar in het BO Aardwarmte besproken.
Communicatie	Q2 en Q4	Omgevingsmanagement om bestuur, bewoners en bedrijven vroegtijdig en zorgvuldig mee te nemen in het proces.	

Vooruitblik

Twee keer per jaar is een bestuurlijk overleg gepland. De eerste modellen uit de TKI-subsidie worden verwacht in Q3. Hierop kan wellicht gestart worden met het uitwerken van de technische bronconcepten. Dit houdt in dat er o.a. gekeken en gerekend wordt aan de footprint, het optimaliseren van de boring en pompinstellingen, redundantie en warmtewisselaars. Mocht de wetenschappelijke boring en/of SCAN4 in Almere plaatsvinden, dan zal samen met EBN een participatietraject worden opgestart. Mochten deze onderzoeken niet worden uitgevoerd door EBN, dan zal het consortium moeten lobbyen voor financiering van deze onderzoeken, die alsnog zullen moeten gaan plaatsvinden.

Financiën

Bedragen € x 1.000

Programmalijn Circulaire economie en energie	Begroting 2024	Realisatie 2024	Resultaat 2024
Proceskosten programmalijn 3	250	186	64
Citylab Stedelijke Grondstoffen	20	4	16
Stedelijke grondstofstromen	1.613	413	1.200
Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie	1.113	641	472
Stedelijk voedselsysteem	479	458	21
Balanceren energienet	224	146	78
Ultradiepe geothermie	144	38	106
Totaal	3.842	1.885	1.956

Toelichting Programmasturing

Het programmateam van Circulaire Economie en Energie is kleiner geworden, omdat een aantal sleutelprojecten zijn beëindigd of overgedragen aan de lijnafdelingen. Hierdoor wordt 64.000 onderschreden.

Toelichting Ultradiepe geothermie

- De geplande projectleider is in 2024 niet aangetrokken, omdat HVC de kosten zelf dekte, wat een besparing van €60K opleverde. Verwachting is dat hiervoor in 2025 wel kosten vanuit FVA benodigd zijn.
- In 2024 zou seismisch onderzoek plaatsvinden. Door een wetenschappelijke boring door EBN is besloten de resultaten af te wachten, zodat het onderzoek gericht en hopelijk goedkoper kan worden uitgevoerd. Gezien de resultaten pas eind 2025 gereed zijn, staat het schieten van de seismiek gepland voor 2025 of Q1 2026.
- Door uitstel van het schieten van seismiek was er geen communicatie naar bewoners (omgevingsmanagement) nodig. Communicatie richting de bewoners voor de wetenschappelijke boring is bekostigd door EBN.

Toelichting Stedelijke grondstofstromen

De onderschrijding op het budget van de Stedelijke grondstofstromen heeft twee oorzaken:

1. **Circulair ambachtscentrum**
 - In 2024 werd een pand gekocht, formeel overgedragen in januari 2025 (€0,7 mln).
 - €160.000 voor de aanschaf van inventaris wordt doorgeschoven naar 2025.
 - Totale onderschrijding voor dit project is €860.000.
2. **Grondstoffendepot**

Voor 2024 voorzagen wij drie uitgaveposten:

 - Aanschaf van de grond voor het grondstoffendepot
 - Uren van de kwartiermaker
 - Overige kosten

Alleen de uren van de kwartiermaker zijn grotendeels gerealiseerd. De in 2024 verwachte grondoverdracht voor het grondstoffendepot is uitgesteld naar 2025, wat de belangrijkste oorzaak was van de onderschrijding in 2024. Daarnaast was er budget gereserveerd voor een onderzoek naar materiaalstromen van Stadsruimte. Eind 2024 is een concept-offerte besproken, maar de opdrachtverlening en uitvoering volgen in 2025. De totale onderschrijding bedraagt €368.000.

Toelichting PRICE

Vanaf de tweede helft van 2024 werden uitgaven beperkt vanwege lopende financieringsprocessen:

- *Samengaan van PRICE en Woningbouw Atelier in PRICE+*: Realisatie werd verwacht in Q2 2024 voor beter budget- en capaciteitsbeheer. Door uitstel naar Q1 2025 zijn in 2024 alleen minimale uitgaven gedaan, waardoor het budget verschuift naar 2025.
- *Indienen voorstellen Regiodeal Nieuw Land*: Door deadlineverschuiving zijn investeringen, zoals de energie-neutrale PRICE HUB, uitgesteld tot 2025. De Regiodeal-procedure is ook verschoven, en de definitieve toekenning is nog onbekend.
- *Gebiedsontwikkeling PRICE*: Vergunningsvertraging leidde tot lagere uitgaven in 2024.
- *Onvoorziene projectgelden 'derden'*: totaal €80K (= €40K via EOG; €10K via Stedelijk Voedselsysteem en €30K via Stedelijk Beleid – het Energieteam).

Toelichting Sleutelproject Balanceren Energienet

- Het bewonersproject liep minder ver op dan gepland, met lagere uitgaven als gevolg.
- In 2023 en 2024 heeft er veel bedrijfsmobilisatie plaatsgevonden voor energiesamenwerking. Vertraging (door verdiepend onderzoek, inventarisaties en doorlooptijden), maakte de realisatiefase in 2024 niet haalbaar.

05

Cultuur, toerisme en sport

Almere Speelt (bron: Lisette van Velzen)

Cultuur, toerisme en sport

Almere is in een hoog tempo gegroeid tot de achtste stad van Nederland, en de komende jaren komen er nog veel nieuwe woningen bij. Maar een stad is meer dan alleen woningen. Het zijn vooral de mensen en de plekken waar zij graag samenkomen die een stad identiteit geven. Plekken waar het bruist en leeft.

Cultuur, recreatie en sport zijn essentieel voor een aantrekkelijke, gezonde en leefbare stad. Ze maken wonen, werken en verblijven plezierig en voegen maatschappelijke én economische waarde toe. Ze dragen bij aan sociale samenhang en het welzijn van mensen. Daarnaast zorgen ze structureel voor een beter voorzieningenniveau en een aantrekkelijker vestigingsklimaat. De afgelopen jaren is er binnen de programmalijn Cultuur, toerisme en sport veel bereikt. Er is gewerkt aan het creëren en verbeteren van levendige plekken, zoals in het centrum, bij Kustzone Poort en de Almeersepoort in Nationaal Park Nieuw Land. Maar de stad groeit snel, en daarmee neemt ook de behoefte aan voorzieningen toe. Projecten binnen deze programmalijn werken aan levendige en veelzijdige plekken en versterken de culturele infrastructuur. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van een creatieve broedplaats (StrandLAB), vernieuwende programmering op het gebied van beeldende kunst (M.), cultuureducatie en het bevorderen van samenwerkingen binnen en buiten Almere.

Daarnaast worden recreatieve gebieden ontwikkeld waar natuur, recreatie, sport en cultuur samenkomen. Zo ontstaat aan de Almeerse kant van Nationaal Park Nieuw Land een toegankelijk gebied waar bewoners en bezoekers kunnen genieten van deze unieke natuur. In Kustzone Poort wordt, naast de wijk DUIN, gewerkt aan het stadstrand van Almere. Dit wordt een bruisende plek waar het hele jaar door iets te beleven valt. Ook wordt geïnvesteerd in een goed ingericht sport- en beweegklimaat. Er wordt actief gewerkt aan het aantrekken van topsportevenementen, zoals de Dutch Water Week, die zich verbinden aan Almere. Maar ook aan het aantrekken en behouden van topsportevenementen in het Topsportcentrum in Almere Poort. De onderzoeken naar een Culturele strategie en een Poppodium komen voort uit de Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst. Deze projecten dragen verder bij aan de ontwikkeling van een stad waar iedereen met plezier leeft, groeit en zich verbindt.

Kustzone Poort

Open Strand Feestje 2024 (bron: Sylvia de Zwijger)

Kustzone Poort is een unieke plek in de regio waar ruimte is, en strand, watersport en cultuur hand in hand gaan. Vanaf de Hollandse Brug is dit de entree van Almere. De afgelopen jaren is ingezet op het ontwikkelen van een samenhangend toeristisch, recreatieve kustzone. De zone wordt gerealiseerd door investeringen in de openbare ruimte en de programmering van activiteiten (cultuur, sport, recreatie, evenementen).

Kustzone Poort wordt ingezet als cultureel buitenlaboratorium met een focus op beleving en water. De investeringen vanuit het FVA waren met name gericht op het ontwikkelen van een culturele broedplaats en de aanleg van een nieuw, breder strand, dat ingezet kan worden als evenementenstrand. In de afgelopen jaren lag het primaat van de gebiedsontwikkeling bij het creëren van een nieuwe woonwijk, met een aantrekkelijk buitendijks gebied. Nu is het accent van het gebied aan het veranderen. Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling vanuit het strand en de doorontwikkeling van de kustzone als verblijfsplek. Het cluster van het Almeerderstrand, het nieuwe evenementenstrand, het jonge duinlandschap, Vis à Vis en StrandLAB Almere zijn de culturele en recreatieve gebiedsankers. Gebiedsconcept Stadsduin voor actieve cultuur vormt de komende jaren (2022-2025) het kader van waaruit Kustzone Poort, in samenwerking met huidige en nieuwe partners, verder wordt ontwikkeld tot culturele, sportieve en recreatieve hotspot.

Resultaten

Fysieke inrichting Duin en Almeerderstrand

Na de zomer van 2024 is de inrichting van het Duinplein van start gegaan. Het plein wordt open en toegankelijk, met warme bestrating die golvende zandcontouren nabootst. Dennenbomen worden geplant om voor beschutting te zorgen en de natuurlijke uitstraling te versterken. Aan de rand van het plein komt een bijzonder terrazzo zitelement, dat een prachtig uitzicht biedt over het Almeerderstrand en het IJmeer.

Inpassing Vis à Vis

Op basis van het inpassingsplan, dat in 2023 is uitgewerkt, hebben Vis à Vis en de gemeente verschillende gesprekken gevoerd over de invulling van het deelgebied Muiderduin. Voor dit gebied zijn scenario's ontwikkeld, waarvoor aanvullend geluidsonderzoek heeft plaatsgevonden.

Theatergezelschap Vis à Vis (bron: Marinus Vroom)

In december 2024 hebben Vis à Vis en de gemeente afgesproken dat vanaf begin 2025 de definitieve inpassing van Vis à Vis in Muiderduin verder wordt uitgewerkt. Hierbij wordt ook nadrukkelijk gekeken naar het toevoegen van een aanvullend programma op het gebied van cultuur en leisure, met een focus op de directe omgeving van Vis à Vis, waaronder het concept van een theaterdorp in de duinen.

Evenementenstrand

In 2024 is een geluidsonderzoek uitgevoerd ter voorbereiding van de procedure om het aantal dagen met geluidsdragende evenementen te verruimen van vier naar acht dagen. Er zijn eerste gesprekken gevoerd met de festivalorganisatoren over hun wensen en behoeften met betrekking tot de verdere inrichting van het terrein. Het doel is om de evenementenlocatie aantrekkelijk, efficiënt en met de juiste voorzieningen in te richten, zodat deze zowel voor huidige als toekomstige organisatoren optimaal functioneert.

Programmerende partners en samenwerking

Naast de grote festivals zoals het strandfestival Zand en het nieuwe dancefestival Rebellion, hebben in 2024 ook uiteenlopende andere activiteiten op het strand plaatsgevonden. Bekende en nieuwe evenementen, zoals de Dutch Water Week, die dit jaar voor de derde keer op het Almeerderstrand werd gehouden, trokken veel bezoekers.

Dutch Water Week (bron: Sailing Energy)

Dit jaar werd een grote editie van de 'optimisten on tour' georganiseerd voor de Almeerse jeugd. Samen met de Dutch Water Week werd voor het eerst het Open Strand Feestje georganiseerd. Samen met culturele, sportieve en horecapartners op het Almeerderstrand en in Duin werd het strandseizoen afgetrapt met een middag vol muziek, entertainment, clinics en workshops voor alle leeftijden. Ook werd deze zomer voor het eerst 'Almere Speelt' georganiseerd. Een festival vol met theater, muziek, dans en kunst, waar de podiumsector van Almere en Flevoland zich presenteerde op het Almeerderstrand als decor.

Almere Speelt (bron: Lisette van Velzen)

In het buitentheater van Vis à Vis bezochten meer dan 55.000 bezoekers de voorstelling SILO 8. In de winter stond daar, in de Rode Haring, het storytelling event 'Almere Vertelt' op het programma en werd in samenwerking met partners de eerste editie van de Polder Parade georganiseerd, een eigentijdse wintermarkt. In 2024 heeft Scouting Novo Mundo een eigen strandcontainer gekregen om hun spullen in op te slaan. Op deze manier hebben zij veel meer mogelijkheden gekregen om de jeugd te vermaken met uitdagende spelactiviteiten. Ook Stad & Natuur heeft weer tal van activiteiten georganiseerd, vanaf Pasen tot en met pepernotenspeurtochten in december. Vanwege het slechte weer kon het winterfestival dit jaar helaas niet doorgaan. Medio december is gestart met de bouw van het tijdelijk paviljoen van Stad & Natuur op het Almeerderstrand.

StrandLAB

In 2024 heeft StrandLAB samen met bewoners (Expeditie Duin) en culturele partners van Cultuur Club Poort een divers publiek programma in Poort gerealiseerd. In de zomer waren zondagse workshops voor alle leeftijden, en onder het label TESTZONE werden het hele jaar door de resultaten van tien residenten gepresenteerd.

ALMO

Meer dan 3.000 mensen hebben meegedacht over ALMO door middel van enquêtes en workshops over locatie, functie, vorm en grootte. Dit heeft geresulteerd in een cirkelvormig ontwerp dat in september is gepresenteerd door het ontwerpersduo de Polderboys. Het ontwerp voor op de landtong is niet alleen een plek om samen te komen, maar ook een route en rustpunt. Het participatieve ontwerpproces is begeleid door StrandLAB en terug te luisteren in een serie podcasts.

Bekendheid

Nu het strand in 2024 weer beter bereikbaar is geworden werd het tijd de unieke plek onder de aandacht te brengen bij de Almeerders. Samen met de culturele, sportieve en recreatieve strandpartners is een unieke gebiedsidentiteit ontwikkeld en in navolging daarop wordt momenteel gewerkt aan een gebiedsmarketingplan voor de komende jaren. Afgelopen zomer is gestart met een aantal content campagnes op social media.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Gebiedsregie			
Programmatische invulling Stadsduin voor actieve cultuur	2024	Jaarrond culturele en sportieve programmering voor diverse doelgroepen.	In juni, samen met strandpartners en tijdens de derde Dutch Water Week (DWW), het eerste Open Strand Feestje georganiseerd (optredens, workshops, etc.). Tijdens DWW de eerste grote editie van 'Optimisten on Tour'. Eerste editie van Almere Speelt, een presentatie van de podiumsector in Almere en Flevoland (theater, muziek, dans, beeldende kunst). Wisselende programmering door gebiedsankers, educatieve activiteiten van Stad & Natuur en Scouting, en uitverkochte voorstellingen bij Vis à Vis. In de zomer twee grote evenementen: Strandfestival Zand en Rebellion.
Jaarprogramma StrandLAB, buitenlab voor Cultuur	2024	Bijdragen aan de gebiedsontwikkeling d.m.v. cultuur en creëren culturele broedplaats.	Zomer zondagen workshops, presentaties 10 residenten (TESTZONE), Expeditie DUIN i.s.m. bewoners, publiek programma i.s.m. culturele partners in Cultuur Club Poort en begeleiding participatief ontwerpproces ALMO.
Marketingplatform en campagne Almeerderstrand i.s.m. partners, gebruikers en ondernemers	2024	Vergroten bekendheid en beleving en activeren en verbinden van bewoners en bezoekers.	Op de dag van de schooltuin heeft stad en natuur haar nieuwe schoolmoestuinen bij de Beestenbende geopend. Ook is er een kidsmagazine gelanceerd "weet wat je eet" over voedsel uit Flevoland.
Almeerderstrand			
Inrichting Almeerderstrand met nieuwe fietspaden, groen en terreinmeubilair	Q4 - 2024	Een aantrekkelijk en toegankelijk ingericht landschap.	December 2024 is het aanbestedingstraject voor de inrichting van het Almeerderstrand succesvol afgerond. De werkzaamheden zullen in de loop van het eerste kwartaal 2025 van start gaan.
Duurzaamheidsmaatregelen en inrichting van de festival- en evenementenzone na evaluatie eerste festivalseizoen: investeringen in permanente aansluitingen voor water, elektra en andere voorzieningen.	Q4 - 2024	Een goed ingericht evenemententerrein met benodigde voorzieningen om aantrekkelijke festivals te kunnen programmeren.	BOPA in voorbereiding om het aantal geluidsdagen te verruimen van 4 naar 8. Deze procedure zal doorlopen tot in de loop van 2025.
Cultuur & Leisurecluster			
Participatief ontwerpproces ALMO (multifunctioneel object Almeerderstrand)	2024	Voorzieningen creëren die structuur bieden voor actieve cultuurbeleving, bewegen en recreatie.	Ruim 3.000 mensen hebben meegedacht over ALMO door middel van enquêtes, workshops over de locatie, de functie, de vorm en de grootte van ALMO. Dit heeft geresulteerd in een cirkelvormig ontwerp dat in september is gepresenteerd.
Versterken leisure en cultuur: planvorming permanente voorziening voor jaarrond culturele, recreatieve en educatieve programmering	2024	Een multiprogrammeerbaar complex	Geschraapt in de plannen, niet gestart met de voorbereidingen.

Vooruitblik

Fysieke investeringen

Begin 2025 wordt gestart met de aanleg van de definitieve contouren van het duinlandschap op de dijk en het Almeerderstrand. Aansluitend worden nieuwe fiets- en wandelroutes aangelegd, fietsparkeerplaatsen gerealiseerd en bankjes geplaatst. Eind 2025 worden nieuwe bomen en struiken geplant en zal helmgras op een aantal duintoppen worden aangebracht. Ook het huidige beachvolleybalveld wordt verplaatst.

Er wordt gestart met de ontwikkeling van een nieuw strandpaviljoen voor Poort Dok op het zuiden van het Almeerderstrand. Samen met de festivalorganisatoren wordt in 2024 een inrichtingsplan gemaakt om duinlandschap, paden, festivalvoorzieningen en bomen op en rond het nieuwe evenementenstrand toe te voegen. In 2025 start er een BOPA-procedure om het aantal geluidsdragende evenementendagen te verdubbelen van vier naar acht. Begin 2025 zullen Vis à Vis en gemeente de definitieve inpassing van Vis à Vis in Muiderduin verder concretiseren. Hiervoor worden een aantal werksessies georganiseerd, waarbij ook nadrukkelijk wordt gekeken naar het toevoegen en inpassen van aanvullend programma op het gebied van cultuur en leisure in de directe omgeving van Vis à Vis (theaterdorp in de duinen).

Programmering

Er wordt verkend welke nieuwe en passende functies en concepten kunnen worden toegevoegd, waaronder culturele, sportieve en andere leisure initiatieven, horeca-concepten en nieuwe evenementenformules.

Het doel is om kleinschalige initiatieven, laagdrempelig en tijdelijk uit te proberen om op die manier uit te proberen of een concept werkt en om behoeftes van doelgroepen te achterhalen. In 2024 is gestart met het plaatsen van de tijdelijke huisvesting van Stad & Natuur. In 2025 wordt het gebouw in het zuidelijke deel van het strand gereed gemaakt, zodat in het voorjaar van 2025 gestart kan worden met nieuw educatief programma speciaal voor het Almeerderstrand.

Daarnaast kan de openbare ruimte gebruikt worden voor het testen van fysieke ingrepen. Op deze manier kunnen behoeftes van nieuwe en bestaande gebruikersgroepen achterhaald worden en kunnen markt, culturele partners en publiek geënthousiasmeerd worden voor het gebied.

Museale voorziening

100 colors no.45 "8760 hours" - Emmanuelle Moureaux

Cultuurvoorzieningen zijn een belangrijke factor voor de leefbaarheid, aantrekkelijkheid en imago van een stad en regio. De vraag naar museumaanbod onder inwoners van Almere en Flevoland is groot en zij gaan voor hun museumbezoek nu naar omliggende steden als Amsterdam en Utrecht. Almere is nu geen culturbestemming en profiteert niet mee van de 32 miljoen museumbezoekers op jaarbasis en de grote, buitenlandse toeristenstroom in de MRA.

Met het loslaten van de ambitie om een (nationaal) museum te ontwikkelen, is M. in 2024 een zogenoemde presentatie-instelling geworden. Er zijn drie belangrijke verschillen:

1. een museumcollectie vereist beheer, behoud, onderzoek, digitalisering, een depot en gespecialiseerd personeel;
2. een museum koopt actief kunstwerken aan en heeft daarvoor een aankoopbudget;
3. een nationaal museum vereist grotere en gespecialiseerde huisvesting (klimaatbeheersing, grotere bezoekersstromen en depot).

Als presentatie-instelling is M., zonder deze aspecten flexibeler, actueler en heeft een lagere exploitatielast. M. kan meer als een pop-up kunstinstituut functioneren. De focus ligt op het centrum van Almere, waar een plek ontstaat die de identiteit van de stad versterkt en verbindingen legt met andere locaties in Almere en Flevoland. Om een breder publiek te bereiken en beter in te spelen op de behoeftes van bewoners en bezoekers, zoekt M. actief interactie met de binnenstad. Vanuit vaste locaties, zoals een ruimte voor presentatie en educatie en een kantoor, organiseert M. meer 'uitstapjes' naar kunstprojecten in de omgeving. Zo wordt het centrum een dynamisch knooppunt waar cultuur en natuur toegankelijk en beleefbaar zijn voor een breed publiek.

Resultaten

In 2024 presenteerde M. een uitgebreid programma. De installatie '100 colors n. 45 "8760 hours"' van de Franse kunstenaar Emmanuelle Moureaux werd verlengd tot 2 juni 2024. Deze kleurrijke installatie liet bezoekers het verstrijken van een jaar in honderd kleuren ervaren. Basisschoolleerlingen borduurden wenslinten die samen een kunstwerk vormden. Voor middelbare scholieren en mbo-studenten was er een programma met muziek en gekleurde brillen om de zintuigen te prikkelen. Ze fotografeerden ook miniatuurkunstininstallaties met hun eigen kleurenpalet. Daarnaast waren er activiteiten zoals kleurstyling sessies, voorlezen uit kleurgerelateerde boeken en een buitenschools programma voor hoogbegaafde kinderen. Kunstenaar Jet Leopold hergebruikte de wenslinten in een nieuw kunstwerk, tentoongesteld in de nieuwe bibliotheek.

In de tweede helft van het jaar opende de tentoonstelling Sla je slag op de baan – Oefening in optimisme van Sachi Miyachi in het M. Punt. Deze houten installatie, speciaal voor de ruimte gemaakt, nodigt het publiek uit om te spelen. Tijdens het (golf)spel ontmoet men obstakels, maar de boodschap is om niet op te geven. Sachi liet zich inspireren door de omgeving en gebruikte restmaterialen van de Floriade. Haar werk sluit aan bij Land Art en reflecteert op de maakbaarheid van de omgeving. Ook bij deze installatie ontving M. groepen van het basis-, voortgezet en mbo-onderwijs. Het spel en de opdrachten over reflectie en obstakels leverden mooie gesprekken op. Ruim 1.700 leerlingen namen in 2024 deel aan een activiteit van M. De gastcurator was Stichting Land Art Flevoland.

Familiefestival bij Sachi Miyachi (bron: Erwin Budding)

Het jaar kenmerkte zich door een sterke samenwerking met Stichting Land Art Flevoland. In het najaar vond het uitverkochte Land Art Lives congres plaats, waar beleidsmedewerkers, kunstenaars, erfgoed specialisten en liefhebbers samenkwamen. Internationale sprekers, zoals Humberto Moro (Dia Art Foundation) en Britta Peters (Urbane Künste Ruhr), spraken over de betekenis en vergankelijkheid van Land Art. Voorafgaand aan het congres was er een warming-up programma met bijeenkomsten in samenwerking met Stroom Den Haag, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, FlevoLAB en Holt/Smithson Foundation. Deze samenwerking verstevigde M.'s netwerk. Bijna 1.100 mensen namen deel aan een Land Art Lives activiteit.

Land Art Lives congres (bron: Beeldkrakers)

Het programma van M. was niet alleen in het M. te vinden, maar M. trok ook door Almere en de provincie. M. werkte samen met het Kidsprooffestival en het Ouder en Kind festival, en studenten konden M. vinden op het Breachfestival. Duizenden bezoekers van ALLUMINOUS zagen het interactieve kunstwerk van WERC, dat M. samen met Carte Blanche programmeerde op het lichtfestival.

Met Stichting Land Art organiseerde M. het jaarlijkse Land Art Weekend, waarbij alle tien Flevolandse Land Art werken in de spotlight stonden. Met speciale VR-brillen trok M. langs vijf verzorgingshuizen in Flevoland in het voorjaar en nog eens acht in het najaar. M. nam een week lang het activiteitenprogramma in een verzorgingshuis over, wat hartverwarmende momenten opleverde met de bewoners en een bereik van 600 mensen.

Een fusie met Stichting Land Art Flevoland is in 2024 nog niet doorgestaan. De gesprekken lagen stil omdat het toekomstperspectief naar aanleiding van besluitvorming door gemeente en provincie lange tijd onzeker was. Ondanks dat is er veel samengewerkt en worden de gesprekken in 2025 hervat.

Om M. meer zichtbaar te maken in het centrum, bracht M. samen met Carte Blanche de tentoonstelling POWER naar een leegstaand winkelpand. Dit was een groot succes met 2.000 bezoekers in enkele weken tijd.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Uitvoeren activiteitenprogramma M. met immersive kunstininstallaties in het paviljoen, een onderwijsprogramma en een activiteitenprogramma bij de landschapskunst en in de wijken van Almere.	2024	De doelstellingen van Kunstmuseum M. voor 2024 richten zich op drie kernpijlers: landschapskunst, beeldende kunst, en educatie. De belangrijkste doelen en activiteiten die hieruit voortvloeien, zijn: Landschapskunst toegankelijk maken: ontsluiting van de unieke collectie landschapskunst in Flevoland voor een breed publiek via het Land Art Weekend, VR-ervaringen en familietours. Creativiteit en belangstelling beeldende kunst stimuleren: tentoonstellingen zoals "100 colors no. 45, 8760 hours" van Emmanuelle Moureaux, gericht op zintuiglijke ervaringen en immersive kunst. Randprogramma's zoals workshops over de kracht van kleur en interactieve evenementen zoals de Kunst & Pizza Party om jongeren te betrekken. Educatie en participatie bevorderen: Onderwijsprogramma's met scholen over kunst en kleur, inclusief Land Art-projecten en creatieve workshops. Inclusiviteit en participatie vergroten: initiatieven in verzorgingstehuizen om landschapskunst digitaal en fysiek toegankelijk te maken. Evenementen en festivals gericht op families en diverse doelgroepen om de kunst en culturele betrokkenheid te bevorderen.	Twee tentoonstellingen in het M. 100 colors n. 45 "8760 hours" Sla je slag op de baan - Oefening in optimisme Een tentoonstelling in het centrum (POWER) Divers randprogramma en bijdragen aan festivals Bijvoorbeeld ALLUMINOUS Een onderwijsprogramma rondom de tentoonstellingen en rondom de landschapswerken Het Land Art Weekend, de Land Art Kunstweken en de Land Art Lives activiteiten met het Land Art congres.
Opstellen jaarprogramma 2025 van M.	Q2 2024	Zie hierboven.	Het jaarprogramma 2025 (activiteitenplan) is opgesteld.
Opstellen meerjarenprogramma 2026-2029 met duurzame financieringsmix.	Q3 2024	De stichting diversifieert haar financiële middelen zodat zij op de lange termijn stabiel en onafhankelijk kan opereren. Het gaat om inkomstendiversificatie, minder afhankelijkheid zijn van overheidsmiddelen, lange termijn partnerschappen en efficiënt financieel beheer.	De eerste stappen zijn gezet, maar door de lange besluitvorming en onzekerheid over het toekomstperspectief van de organisatie wacht de stichting op een positief besluit over de derde tranche van het FVA om verder te gaan.
Draagvlak vergroten voor kunstmuseum in Almere onder inwoners, overheden, (culturele en maatschappelijke) partners en financiers.	2024	Bevorderen van publieksbetrokkenheid Vergroten naamsbekendheid Stimuleren van participatie Versterken van het netwerk Expertise delen Synergie creëren (gezamenlijke projecten) Impact aantonen Diversificatie van inkomsten Opbouwen van lange termijn relaties	Door het stoppen van de ontwikkeling van een museale voorziening, is deze doelstelling niet verder uitgevoerd (in relatie tot een nieuw kunstmuseum). Er is wel gewerkt aan draagvlak voor cultuur in brede zin en de rol van het programma en de educatie van M. hierbij.
Bouwen van een community van lokale en regionale kunstenaars en het bieden van podium en uitwisseling.	2024	Ontmoetingskansen creëren Podium bieden (faciliteren van tentoonstellingen, optredens en andere publieke presentatiemogelijkheden) Kennisuitwisseling stimuleren Inclusiviteit waarborgen Versterken van regionale zichtbaarheid	Een tentoonstelling van Jet Leopold in de bibliotheek. Kunstbende in het M. Punt, verbreding van de community door samenwerking met Carte Blanche.
Fusie met Stichting Land Art Flevoland		Een fusie tussen de twee stichtingen succesvol realiseren om de slagkracht te versterken, maatschappelijke impact te vergroten en middelen efficiënter te benutten, met als doel duurzame groei en innovatie in de kunstsector.	De eerste stappen zijn gezet. De stichtingen hebben een sterke samenwerking opgebouwd. Door het lange besluitvormingsproces en de onzekerheid over de toekomst gaan zij pas verder na een positief besluit over de derde tranche van het Fonds Verstedelijking Almere.
M. krijgt een coördinerende rol in beheer & behoud van landschapskunst, met nieuwe formele en organisatorische stappen in 2024.			Zie 'Fusie met Stichting Land Art Flevoland'.
Registratie Museumregister wordt voortgezet, mede gericht op de beheerstaak van de landschapskunst.	Q4 2024	Toegang tot branche-expertise Versterking van zichtbaarheid en imago Professionele ontwikkeling en netwerken Vertegenwoordiging en belangenbehartiging Ondersteuning bij collectiebeheer Toegang tot subsidies en financiering Versterking van de museale sector	Vanaf 1 januari 2025 is M. lid van de museumvereniging.
Aanvraag BIS 2025-2028 indienen	Q1 2024	Het versterken van hoogwaardig cultuuraanbod in Flevoland. Een bijdrage leveren aan het breed toegankelijk maken van cultuur. Ondersteunen van talentontwikkeling in Flevoland	M. diende als penvoerder het plan Spaces in voor een BIS-aanvraag. Het plan is samen met Museum Batavialand en Museum Schokland gemaakt. Dit duurzame artistiek-educatieve jongerenprogramma voor Flevoland werd op 17 september jl. gehonoreerd.

Vooruitblik

In 2024 schreef M. met Batavialand en Museum Schokland, het plan Spaces voor de landelijke Basisinfrastructuur 2025-2028. Spaces is een vierjarig programma dat de Flevolandse jongeren verbindt met de drie collecties. Het programma vertelt het verhaal van Flevoland en stimuleert jongeren om creatiever naar de wereld te kijken. Dankzij de BIS-gelden kan M. een breed publiek in de provincie bereiken en haar netwerk in de regio verder versterken.

Vanaf 1 januari 2025 is M., als zogenoemd presentatie-instelling, lid van de Museumvereniging en maakt daarmee deel uit van het museumnetwerk in Nederland. M. kan dan ook volop profiteren van de mogelijkheden van de Museumjaarkaart, gezamenlijke promotiecampagnes en evenementen zoals het Museumweekend.

In 2025 werkt M. samen met Carte Blanche aan het tentoonstellingsprogramma. Ze organiseren een tentoonstelling met Kamp Seedorf en plannen een expositie over hiphopsieraden, beide gericht op jongeren. Zo willen ze het bereik en de betrokkenheid van deze doelgroep vergroten. Zo blijft M. ook in 2025 bouwen aan een lokale community van kunstenaars uit Almere en de regio.

Power (bron: Studio Steez)

Eén van de tentoonstellingen zal weer in een leeg winkelpand plaatsvinden. M. onderzoekt dit jaar structurele opties om te verhuizen naar een vaste plek in de binnenstad van Almere.

M. probeert opnieuw steun te krijgen van landelijke fondsen voor de programma's in verzorgingshuizen, zodat deze kunnen doorgaan.

Nationaal Park Nieuw Land – Almeersepoort

NBC De Oostvaarders (bron: Erwin Budding)

Flevoland heeft een natuurgebied dat uniek is in Nederland en Europa: het Nationaal Park Nieuw Land bestaande uit de Oostvaardersplassen, Lepelaarplassen, Marker Wadden en het Markermeer. Vooral het Oostvaardersplangebied trekt grote belangstelling van zowel de binnenlandse- als buitenlandse bezoekers voor het beleven van deze nieuwe natuur.

De groeiende belangstelling, resulterend in een toename van het aantal bezoekers, vraagt om een slimme aanpak waarmee kwetsbare natuur ontzien wordt en tegelijkertijd de kwaliteit van de beleving en de opvangcapaciteit worden vergroot. Dit gebeurt door realisatie van poortgebieden zoals de Almeersepoort. Dit wordt gedaan door ontvangstplekken te realiseren en voorzieningen en natuurkwaliteit te verbeteren.

Daarnaast wordt de natuur zichtbaar en beter bereikbaar gemaakt, en wordt een gevarieerd en op maat gemaakt programma geboden. De rode draad in de ontwikkeling van de Almeersepoort is placemaking, een drie-eenheid van:

- **Software:** programmering activiteiten
- **Hardware:** gebouwen, infrastructuur, landschap
- **Orgware:** permanente samenwerking tussen organisaties

Naast de fysieke aanpassing van het landschap en de gebouwen wordt er ook gewerkt aan de programmering van activiteiten samen met alle betrokken partners. Het sleutelprojectgebied wordt in de (publieks-)communicatie aangeduid met 'Oostvaardersplassen Almere' en 'Lepelaarplassen'. De naam 'Almeersepoort' wordt alleen gebruikt als projectnaam. Het project is een samenwerking van Het Flevo-landschap, Staatsbosbeheer, gemeente Almere, provincie Flevoland, Stad & Natuur Almere en Almere City Marketing.

Doelstellingen

- Verbinden van stad en het Nationaal Park Nieuw Land met aan de Almeerse kant van de Oostvaardersplassen en de Lepelaarplassen.
- Verhogen gebruiks- en belevingswaarde van de Oostvaardersplassen en Lepelaarplassen voor recreatie en toerisme, waarbij de natuur niet wordt verstoord.

Resultaten

Voor het Nationaal Park Nieuw Land is een ontwikkelingsvisie opgesteld, waarin de Almeerse plannen zijn opgenomen. De uitvoering van het project Almeersepoort vindt plaats op basis van het Uitvoeringsprogramma Almeersepoort eerste en tweede fase dat eind 2022 is vastgesteld door de partners.

Oostvaardersplassen Almere

Afgelopen jaren is grote vertraging opgelopen als gevolg van een proces van bezwaren in vergunningaanvragen voor de grootschalige realisatie van het landschap en infrastructuur in het Oostvaardersbos en Entreegebied van Oostvaardersplassen Almere. Dit heeft tot gevolg dat middelen voor de realisatie van 'hardware' jarenlang niet uitgegeven konden worden. Eind 2023 is de vaststelling van de vergunning Natuurbeschermingswet succesvol afgerond, zodat begin 2024 dit deelproject weer ter hand genomen kon worden. Het eerste deel van de werkzaamheden (parkeren, route voor excursievoertuigen) is direct na de zomer gestart en inmiddels afgerond. Ook in het Kotterbos zijn de werkzaamheden gestart met aanpassing van de beplanting en de MTB-route.

De vergunningprocedure en vertraging was ook relevant voor de ontwikkeling van het Observatorium in het kerngebied van de Oostvaardersplassen. Ook dit project is weer opgestart op basis van actueel ecologisch onderzoek. Eind 2023 kon eindelijk gestart worden met de uitbreiding van Natuurbelevingscentrum De Oostvaarders, de realisatie van de nieuwe voertuigenberging en de buitenruimte rond de gebouwen. Op 24 oktober 2024 is de hernieuwde Oostvaarders officieel geopend. De publiekopening op 27 oktober trok circa 3.000 bezoekers.

Ook de programmering van activiteiten, marketing en communicatie zijn in 2024 uitgevoerd in de vorm van excursies, kleinschalige evenementen, educatie en door publicaties in diverse media.

Aan het begin van 2023 is het deelproject Randzone De Vaart, bestaande uit 20 hectare water en groen en een fietspad, opgeleverd. De beplanting staat deze winter op het programma. Productontwikkeling is mede gefinancierd uit een LEADER-subsidie. In 2024 zijn de laatste onderdelen (webcam, buitenleslokaal, Escaperoute) opgeleverd. Inmiddels is een breed pakket succesvolle educatieve en publieksactiviteiten en nieuwe excursies ontwikkeld.

Lepelaarplassengebied

Onder het Lepelaarplassengebied wordt zowel het binnendijkse 'Lepelaarplassengebied' verstaan met de diverse natuurgebieden, als de voormalige werkeilanden bij gemaal De Blocq van Kuffeler. Het voormalige bezoekerscentrum de Trekvogel is inmiddels gesloopt en er wordt gewerkt aan een ontwerp voor een nieuw gebouw en omliggend terrein. De plannen voor het binnendijkse deel van het Lepelaarplassengebied zijn verder uitgewerkt. In 2024 is gestart met de uitvoering van het plan om in het Wilgenbos meer variatie aan te brengen qua paden (o.a. drijvend pad in de zwaairom), landschap en uitzichtpunten. Zo kan in dit wilgenoerbos dé avontuurlijkste boswandeling van Zuidelijk Flevoland ontstaan.

Oostvaardersoever

De projectorganisatie Oostvaardersoever werkt aan de Planuitwerkingsfase. Vanuit de Almeersepoort ligt in dat project de focus op de locatie 'Westvaarders'.

Nationaal Park Nieuw Land

De acht partners van Nieuw Land hebben de ambitie om Nationaal Park Nieuw Land te ontwikkelen tot een park van wereldklasse. Vanuit het uitvoeringsprogramma Almeersepoort wordt geparticipeerd in overkoepelende activiteiten op gebied van educatie, onderzoek, communicatie en marketing.

Vooruitblik

Naar verwachting zal begin 2025 een besluit genomen worden over de derde tranche FVA. Daarin is een voorstel opgenomen voor het beschikbaar stellen van extra middelen die nodig zijn om het uitvoeringsprogramma te kunnen realiseren. In 2025 zal gestart kunnen worden met het tweede deel van de grootschalige civiel- en cultuurtechnische werkzaamheden in Oostvaardersplassen Almere.

De werkzaamheden in zowel het Oostvaardersbos als het Kotterbos zullen een aantal jaren in beslag nemen. Naar verwachting zullen de laatste werkzaamheden t.b.v. de realisatie van het hernieuwde Natuurbelevingscentrum de Oostvaarders afgerond kunnen worden. De plannen voor het Observatorium zullen in 2025 verder uitgewerkt worden en in uitvoering genomen worden.

In het Lepelaarplassengebied staan o.a. fietspaden, versterking van het Wilgenbos en de eilanden in de randzone met de Noorderplassen op het programma. De planontwikkeling van het nieuwe bezoekerscentrum wordt afgerond en de bouw wordt gestart.

Culturele strategie

Culturele ontwikkeling is cruciaal voor de groeiopgave van Almere. Dit geldt voor de verdichtingsopgave in het centrum, de stad als geheel en de culturele voorzieningen per stadsdeel. Voor deze groeiopgave is in 2022 en 2023 een culturele strategie uitgewerkt, een coproductie van Almere 2.0, Almere Centrum, Programma Cultuur, toerisme en sport, en de afdeling Onderwijs, Sport en Cultuur.

In oktober 2023 is het document Cultuur in 2040: een strategie voor de groei van de culturele infrastructuur van Almere bestuurlijk besproken en vastgesteld. Publicatie vindt plaats als bijlage bij het Cultuurplan 2025-2028. De culturele strategie heeft bouwstenen en input geleverd voor:

- De Ontwikkelvisie 2024 Natuurkrachtig Hart van de Stad (vastgesteld door de raad in Q2 2024).
- De Cultuurvisie 2024 en het Cultuurplan 2025-2028 (besluitvorming moet nog plaatsvinden).
- De aanvraag voor het Meerjarenprogramma 2025-2029 bij Fonds Verstedelijking Almere (besluitvorming loopt nog).

In het verlengde hiervan werd ook de synergie gezocht met het regionale cultuurbeleid binnen de MRA en de culturregio Flevoland (vaststelling 2024).

Mijpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Culturele strategie als bouwsteen			
Opname hoofdlijnen strategie in Ontwikkelvisie Natuurkrachtig Hart van de Stad	Q2 2024	In dit project wordt een culturele strategie ontwikkeld voor de culturele infrastructuur van Almere, passend bij een stad van 300.000 inwoners. De focus ligt op het centrum, waar culturele voorzieningen bijdragen aan de aantrekkelijkheid als woon-, werk- en verblijfsplek. Dit versterkt de aantrekkingskracht voor bezoekers en bedrijven. Daarom moeten de hoofdlijnen van deze strategie worden meegenomen in de centrumvisie tot 2040.	In april 2024 is de ontwikkelvisie Natuurkrachtig Hart van de Stad vastgesteld door de raad, en daarmee hoofdlijnen van de culturele strategie.
Publicatie strategie bij Cultuurplan 2025-2028	Q1 2025	De culturele strategie is een bouwsteen voor het Cultuurplan 2025-2028. Cultuuraanbod levert een belangrijke bijdrage aan een aantrekkelijk en woon- en leefklimaat in de verschillende stadsdelen van Almere. De culturele strategie wordt als bijlage bij het Cultuurplan gevoegd.	Het Cultuurplan 2025-2028 zal naar verwachting in Q1 2025 worden vastgesteld. Dit betekent dat de culturele strategie op dit moment nog niet is gepubliceerd.
Toekenning Cultuurimpuls Almere vanuit FVA	Q1 2025	Op basis van de culturele strategie is in 2024 een aanvraag gedaan bij het FVA voor het Meerjarenprogramma 2025-2029. Met deze aanvraag wordt via een cultuurimpuls de cultuurproductie, -presentatie en -programma in het centrum verder versterkt in 2025-2029. Het gaat om de aanvraag: Cultuurimpuls Almere. Binnen deze aanvraag ligt de focus op de twee meest kansrijke disciplines in Almere: beeldende kunst & Land Art en The Culture. Zo krijgt de culturele identiteit van Almere vorm en wordt er gewerkt aan een onderscheidend cultureel profiel wat regionale en landelijke impact heeft.	Er heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden over de derde tranche van het FVA. Toekenning van de aanvraag is hiermee nog onbekend.
Uitwerking culturele strategie			
Uitwerken culturele strategie naar concrete projecten en activiteiten	2024	In 2024 is verkend hoe de resterende middelen van de culturele strategie ingezet kunnen worden. In het bestuurlijk overleg programmaliijn 4 van 15 mei 2024 is besloten dat deze middelen anders ingezet kunnen worden dan voor onderzoek. Er zijn in 2024 verkenningen gedaan naar de beste inzet, gericht op de versterking van bestaande initiatieven/organisaties in de stad. Met externe culturele partners is verkend hoe Cultuurimpuls Almere in de derde tranche een kickstart kan krijgen. Daarnaast is er synergie gezocht met andere lopende projecten binnen de gemeente.	De kickstart is in 2024 wegens de nog lopende besluitvorming over de derde tranche on-hold gezet totdat er meer duidelijkheid is over de toekenning van de aanvraag Cultuurimpuls Almere. De verkenning hoe de resterende middelen ingezet kunnen worden wordt in 2025 voortgezet.

Vooruitblik

De resterende middelen van de Culturele Strategie worden doorgeschoven naar 2025, zoals toegelicht in de Voortgangsrapportage van september 2024 en geaccordeerd door de duo-bestuurders van het programmaliijn. In de komende periode wordt onderzocht hoe deze middelen duurzaam en effectief kunnen worden ingezet, afgestemd op de cultuurbehoefte in Almere en Cultuurimpuls Almere (derde tranche). Een deel van het resterende bedrag wordt gereserveerd voor projectleiding in 2025 om een latere start van Cultuurimpuls Almere op te vangen. Na besluitvorming in de stuurgroepen Culturele Strategie en programmaliijn Cultuur, toerisme en sport worden de duo-bestuurders in deze pogrammalijn geïnformeerd.

Sport en bewegen in de openbare ruimte

In het sportbeleid van Almere en Flevoland staat het bevorderen van een gezonde leefstijl centraal. Dit gebeurt door inwoners te stimuleren om meer te bewegen in de openbare ruimte. Het groene en waterrijke karakter van de stad nodigt uit om te bewegen in de openbare ruimte.

De stad is het decor voor een sportieve invulling van de (vrije) tijd. Sport en bewegen ligt letterlijk bij iedereen om de hoek en kan laagdrempelig worden gedaan. De voorzieningen in de stad zijn ook uitnodigend voor mensen die in de omgeving van Almere wonen. Bewegen in de openbare ruimte draagt positief bij aan het 'ervaren' en 'beleven' van Flevoland, door eigen inwoners en bezoekers.

Realisatie Skills Garden

Een belangrijk onderdeel van het Almere Kenniscentrum Talent (AKT) is het Athletic Skills Model (ASM). Hierin staat het stimuleren van veelzijdig bewegen voor betere motorische vaardigheden en gezondere inwoners centraal. Veel Almeerse (top)sportverenigingen hebben dit gedachtegoed omarmd.

Mede op basis van deze visie zijn talentontwikkelingsprogramma's binnen het onderwijs en regionale trainingscentra samen met de nationale sportbonden gerealiseerd. Ook heeft het AKT hoogwaardige en innovatieve binnen- en buitensportaccommodaties gerealiseerd. Eén van die accommodaties is de Skills Garden in Almere Haven (2019).

De gemeente Almere wil dit concept op meerdere plekken in de stad ontwikkelen, zodat steeds meer mensen worden bereikt en iedereen de mogelijkheid heeft om dichtbij huis veelzijdig te bewegen. In 2024 zou de Skills Garden worden gerealiseerd in Almere Stad Oost in het Laterna Magikapark. Door de marktontwikkelingen, vertraging met het VO en interne afstemming over toekomstig beheer is het niet gelukt om de Skills Garden in 2024 aan te leggen.

Mijlpalen	Planning	Resultaten
Realisatie Skills Garden	Q2 2025	De locatie Laterna Magikapark is op 4 april 2024 door de gemeenteraad van Almere gekozen als locatie voor de Skills Garden Almere Stad Oost. De planning was dat de uitvoering nog in 2024 zou starten. Het VO/DO heeft geleid tot een offerte die aanzienlijk hoger ligt dan het beschikbare budget. Derhalve wordt er afgeschaald qua ambitie om binnen het budget te blijven. Ook zorgt de afstemming tussen Sport en Stadsruimte voor wat vertraging. Realisatie schuift op naar 2025.
Realisatie optimalisatie oostkant Rondje Weerwater voor de aansluiting richting Almeerderhout		
Realisatie verbinding Boscircuit Almeerderhout - Braambergen		

Vooruitblik

De realisatie van de Skills Garden is een coproductie met de afdeling Spelen van de gemeente Almere en is nu voorzien in het eerste halfjaar van 2025.

Topsport

Topsportcentrum Almere

Met het organiseren van topsportevenementen wil Almere zich verder profileren als betekenisvolle Sportstad. Watersport is een sport met grote waarde voor provincie als gemeente. Het Watersportverbond organiseert sinds 2022 jaarlijks 's werelds grootste watersportevenement voor de kust van Flevoland aan de kant van Almere Poort: Dutch Water Week (waaronder Allianz Regatta).

In de driehoek Amsterdam IJburg - Muiden - Almere Poort zijn vijf wedstrijdbanen aangelegd voor topwedstrijden. Ook bij Lelystad in noordelijk Flevoland liggen enkele wedstrijdbanen. Het evenement is voor iedereen: van topsporters met Olympische dromen tot inwoners uit de regio die watersport willen ontdekken.

Het evenement bundelt nationale kampioenschappen en andere activiteiten. Dit vergroot bereik en impact. De organisatie werkt graag met lokale (water)sportaanbieders samen en biedt hen ruimte voor promotie.

Het Watersportverbond overweegt met het Nationaal Trainingscentrum (NTC) een vaste vestiging in Almere. De aankomende jaren worden hiervoor voorbereidingen getroffen, zoals onderzoek naar haalbaarheid en locatie. Het Topsportcentrum in Almere Poort is dé plek waar je topsport kunt zien en waar je sport op allerlei niveaus kan beoefenen. Hier vinden jaarlijks veel (inter)nationale sportevenementen plaats, zoals handbal- en basketbalinterlands, NK judo en NK badminton, om Almere als sportstad te versterken.

Resultaten

Dutch Water Week

De Dutch Water Week (DWW) 2024 heeft plaatsgevonden van 25 mei tot en met 2 juni 2023 voor de Almeerse kust.

Haalbaarheidsonderzoek Nationaal Trainingscentrum Watersportverbond

Voor het haalbaarheidsonderzoek naar de vestiging van het Nationaal Trainingscentrum (NTC) van het Watersportverbond was €0,18 mln. beschikbaar. Dit onderzoek loopt. Er zijn vele contacten gelegd met diverse organisaties (o.a. Waterschap Zuiderzeeland, provincie Flevoland, Rijkswaterstaat en gemeente Almere) die kennis hebben over de mogelijkheden om op de gewenste locatie, Pampushaven, te komen tot de vestiging van dit NTC. Uit het onderzoek van de projectleider moet blijken welke vervolgstappen er nodig zijn.

Vooruitblik

Nu het haalbaarheidsonderzoek naar vestiging van het NTC in het vierde kwartaal 2024 is afgerond, gaat het proces in 2025 een nieuwe fase in.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Organisatie Dutch Water Week 2024			De DWW heeft plaatsgevonden in het voorjaar van 2024. Doordat het stuk topsport dit jaar niet doorging, is de subsidietoekenning gehalveerd. In verband met de Olympische Spelen in Parijs was het niet mogelijk om de wereldbekerwedstrijd in Almere van een goed deelnemersveld te voorzien. Dit is met het Watersportverbond besproken en er zijn afspraken gemaakt over de toekomst.
Vestiging NTC Watersportverbond			Er is hard gewerkt aan de afronding van het verkennend onderzoek naar de realisatie van het NTC Watersportverbond. Het laatste onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek, de financiële businesscase is eind oktober 2024 afgerond. Ook is gewerkt aan de opmaak van de rapportage. Dit haalbaarheidsonderzoek is begin december 2024 besproken met het Watersportverbond door de ambtelijke afvaardiging van provincie en gemeente. Ondertussen wordt voor het overgangsjaar 2025 gewerkt aan het plan om het NTC al mogelijk (deels) operationeel te laten zijn vanuit Almere. Ook wordt er inmiddels nagedacht over een plan B voor een alternatieve locatie in Almere als de droomlocatie onverhoopt toch niet haalbaar blijkt te zijn. Hiermee is deze fase in het haalbaarheidsonderzoek dan ook formeel afgerond.
Diverse evenementen in de Topsporthal	2024	40 (top)sportevenementen per jaar organiseren	Er hebben 33 evenementen, waarvan 32 (top)sportevenementen plaatsgevonden. Deze komen onder meer voort uit meerjarige samenwerkingsovereenkomsten met sportbonden zoals de handbalbond, KNVB, Basketbalbond, Judobond en badmintonbond. De kalender voor het Topsportcentrum 2025 is reeds gevuld met toonaangevende topsportevenementen zoals het NK Twirl, het NK badminton en EK kwalificatiewedstrijden dames Basketbal.

In 2024 hebben er 32 (top)sportevenementen plaatsgevonden en 1 niet-sportevenement (Almere On Stage). Van de 32 sportevenementen waren er 13 evenementen van onze contractpartners. De 33 evenementen werden georganiseerd door 19 verschillende organisaties. Hoogtepunten in 2024 waren het WK Wheelgymnastics (Rhönrad) dat in de zomer plaatsvond en de bekerfinales basketbal in maart. Dit evenement was uitverkocht en was geheel opgetuigd in Amerikaanse NBA-sfeer.

Daarnaast bood het Topsportcentrum ruimte voor o.a. de AKT-sportdagen, het centraal tellen van de verkiezingen voor het Europees Parlement en diende het als locatie voor meerdere commercialopnames. Ook vonden er diverse zakelijke bijeenkomsten plaats in de skyboxen, businesslounge en meetingroom. In 2024 schrapte de judobond het NK Jiu Jitsu in Almere en voegde het ONK en NK judo samen. Ook vonden er geen basketbalinterlands plaats omdat de bond een grotere accommodatie nodig had i.v.m. tegenstander en internationale loting. Er is een meerjarencontract gesloten met de KNVB (Futsal) en met de Nederlandse Gewichthef Bond.

De contracten met JBN, NHV en Badminton zijn verlengd. Vanuit de samenwerkingsovereenkomsten met de diverse sportbonden is de kalender voor 2025 gevuld met mooie topsportevenementen. In januari 2025 starten we met het NK Twirl en daarna volgt het NK badminton. Verder staan er reeds EK kwalificatiewedstrijden basketbal vrouwen en EK kwalificatie handbal heren gepland. De kalender van topsportevenementen zal verder gevuld worden met onder meer wedstrijden Futsal (KNVB), de landelijke bekerfinale handbal en diverse basketbalevents op topsportniveau.

Toelichting Nationaal Park Nieuw Land- Almeersepoort

Het verschil tussen begroting en realisatie 2024 ad €736.000 komt door enige vertraging in de uitvoering en afronding van deelprojecten en het feit dat er werkzaamheden via de budgetten van de partners zijn uitgevoerd.

Toelichting Culturele Strategie

De resterende middelen van de Culturele Strategie worden doorgeschoven naar 2025. Een deel van het resterende bedrag zal worden gereserveerd voor projectleiding in 2025, om de latere start van Cultuurimpuls Almere in de derde tranche op te vangen mocht deze doorgang krijgen.

Toelichting Sport en bewegen in de openbare ruimte

Doordat het voorbereidingsproces meer tijd heeft gevraagd verschuift het grootste deel van de realisatie van deze voorziening naar 2025.

Toelichting Buitenzwembad

Het beschikbare budget voor de onderzoeksfase is niet volledig nodig gebleken.

Buitenzwembad

Mijlpaal	Resultaat
Planuitwerking buitenzwembad	Het conceptrapport ruimtelijke verdiepingsonderzoek buitenzwembad is in het voorjaar besproken met de wethouder. Echter het college heeft gemeld dat dit dossier over het zomerreces wordt getild, in verband met de college- en wethouderswisseling van begin juni 2024. Het ruimtelijk verdiepingsonderzoek is in september 2024 besproken met de nieuwe wethouder Sport in Almere. In de programmabegroting 2025 wordt er rekening gehouden met de realisatie van een buitenzwembad vanaf 2028. Na vaststelling van de programmabegroting 2025 is het raadsvoorstel om de gemeenteraad in procedure gebracht om het college in december 2024 te informeren over het ruimtelijk verdiepingsonderzoek. Tevens is het formele besluit voorgelegd om de gemeenteraad voor te stellen om over te gaan tot de realisatie van het buitenzwembad achter het zwembad Stad. Deze agendering en besluitvorming is dan voorzien begin 2025. Hiermee is dan formeel de onderzoeksfase afgerond.

Financiën

Bedragen € x 1.000

Programmalijn Cultuur, toerisme en sport	Begroting 2024	Realisatie 2024	Resultaat 2024
Proceskosten programmalijn 4	261	249	11
Kustzone Poort/Duin	1.001	976	25
Museale voorziening	1.277	1.202	76
Culturele strategie	41	28	12
Nationaal Park Nieuwland	5.463	4.785	678
Sport en bewegen in openbare ruimte (Skills Garden)	550	25	525
Topsport	292	263	29
Buitenzwembad	65	39	27
Totaal	8.951	7.568	1.384

Toelichting Museale voorziening

In het afgelopen jaar hebben Stichting LandArt Flevoland en Stichting Kunstmuseum Flevoland de eerste stappen gezet om een eventuele fusie tussen beide stichting te verkennen. Door het lange besluitvormingsproces over het volgende meerjarenprogramma van het Fonds Verstedelijking Almere (2025-2029) en de samenhangende onzekerheid over het toekomstperspectief van de stichting Kunstmuseum Flevoland is dit proces vertraagd waardoor het gereserveerde budget voor advies/onderzoek governance ad 35.000 euro nog niet is ingezet. Dit budget verschuift door naar 2025.

Om de gewenste verhuizing van de stichting naar een andere locatie mogelijk te kunnen maken is een budget nodig van 40.000 euro. Doordat het mogelijk is gebleken de kosten van de projectleider alternatief te financieren is er nu geld over dat we reserveren voor de gewenste verhuizing.

Bedragen in €

Museale voorziening	Budget	Realisatie	Saldo
602037 Ontwikkeling kunstmuseum	187.000	112.093	74.907
602158 Activiteitenprogramma M	1.090.000	1.089.500	500
Totaal	1.277.000	1.201.593	75.407

06

Vernieuwend wonen

Visual Tuinkruidentpad - Bouwen door de buurt (bron: Windesheim)

Vernieuwend wonen

Programmalijs Vernieuwend wonen heeft de missie en ambitie om bij te dragen aan een beter functionerende woningmarkt en een toekomstgerichte woningvoorraad. In de eerste plaats in Almere, en afgeleid daarvan in de regio en elders in Nederland. Het nevendoeel is Almere's imago te versterken als stad waar elke woonwens mogelijk is, met het sleutelproject Woningbouwexperimenten.

Vernieuwend wonen staat ten dienste van opgaven en ontwikkelingen in stad en regio, maar onderscheidt zich als programmalijs door de focus op innovatie. Daartoe worden nieuwe oplossingen onderzocht en ontwikkeld voor actuele beleids- en/of maatschappelijke vraagstukken op gebied van bouwen en wonen. Deze oplossingen zijn niet alleen nieuw – in de zin van nog nooit in Almere gerealiseerd – maar vernieuwend: gericht op structurele verandering van regels, manieren van doen, systemen en instituties in de wereld van bouwen en wonen. Om mee te kunnen bewegen met ontwikkelingen en vraagstukken, en het verkennende karakter hiervan, kent Vernieuwend wonen één flexibel sleutelproject voor woningbouwexperimenten. Het sleutelproject Upcycle City Competitie 2.0 kent met de ondersteuning van innovatieve bouwconcepten en de verkenning naar optoppen als strategie, een vergelijkbare opzet. In de activiteiten van de programmalijs zijn aantallen woningen ondergeschikt aan kansrijke concepten voor aantrekkelijke, vitale wijken met een kwalitatief goede en diverse woningvoorraad.

Dit vertaalt zich in enkele leidende thema's en aspecten in de oplossingen die in projecten centraal staan:

- Betaalbaarheid en toegankelijkheid woningvoorraad;
- Verduurzaming en circulaire economie;
- Doorwerking van sociale transformaties (wonen en zorg, vergrijzing, gezondheid);
- Fysieke aanpak van wijken (verdichting, functiemenging, transformatie);
- Woon-werk combinaties.

Experimenteerruimte speelt een belangrijke rol in het realiseren en opschalen van kansrijke nieuwe vormen van bouwen en wonen. Om dit te blijven faciliteren, is het Woningbouwatelier opgericht en sinds 2017 fungeert dit als de uitvoeringsorganisatie van de programmalijs Vernieuwen wonen. Via het Woningbouwatelier worden innovatieve ideeën en concepten verkend en toegepast in de (reguliere) praktijk van Almere. De fysieke resultaten, exposure en lessen die dit oplevert versterken het Almeerse imago van 'de stad waar het kan'.

WikiHouse

WikiHouse De Stripmaker (bron: Maarten Feenstra)

In september 2024 markeerden de bewoners, bouwers, leveranciers en betrokken ambtenaren en architect in een bijeenkomst dat de verdere opschaling van WikiHouse officieel wordt overgedragen aan de markt. Geleerde lessen en inzichten werden uitgewisseld. Eerder is met verschillende partijen (vooral gemeenten) gesproken over het opstarten van een WikiHouse project.

Dat heeft tot een projecten portefeuille geleid van c.a. 300 mogelijk te realiseren woningen. Deze zogenaamde goodwill portefeuille is tijdens deze bijeenkomst overgedragen aan een winnende partij die met de informele uitvraag heeft meegedaan. Via een uitvraag is gevraagd naar een visie op opschaling van WikiHouse in ruil voor deze projectenportefeuille. Voor wat betreft de WikiHouses

op de Stripmaker zijn de meeste woningen af en de meeste mensen wonen er. Bergingen dienen nog te worden gerealiseerd. Dat is in principe aan de bewoners zelf, maar het Woningbouwatelier ondersteunt hier nog in. Verder wordt er – naast eerdere tussenevaluaties – nog een afrondende evaluatie uitgevoerd. Bewoners worden betrokken bij de vraagstelling van de eindevaluatie.

Bouwen door de buurt

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Realisatie van woningen door initiatiefnemers	2024	Verkrijgen van een bouwtitel	Reserveringsovereenkomsten getekend door zes kopers. Omgevingsvergunning om planologisch af te mogen wijken geaccordeerd door college 2 april 2024; raad akkoord juni 2024. Eén zienswijze ontvangen; bestuurlijk akkoord op nota van zienswijzen november 2024. Beroepsprocedure eindigt begin 2025. Twee restkavels worden na het verkrijgen van de bouwtitel aan Kruidenwijkers aangeboden in 2025. Kavelaspoort en SRV-toets in overleg met kopers opgesteld cq bijgeschaafd.
Afronden monitoring	2024	Ten behoeve van mijlpaal 4	Monitoring is in Q2 opgestart na bestuurlijk akkoord afwijken. Afronding in 2025.
Eindevaluatie pilot	2024	Idem	Idem
Op basis van de eindevaluatie van de pilot besluitvorming over herhaling en opschaling in Almere	2024		Idem

Vooruitblik

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Vergunning onherroepelijk	Q1 2025	Verkrijgen bouwtitel	
Start bouw 1e woning Gemberpad	Q3 2025	Verdichting van onderop, woningnood verlichten	
Afronden monitoring, evaluatie	Q3 2025	T.b.v. kennisdelen en bestuurlijke besluitvorming	
Afronden documentaire	Q3 2025	Idem plus landelijke aandacht	
Kennisdelen	Q3 2025	Kennisdelen landelijk	
Bestuurlijke besluitvorming over eventuele opschaling in Almere	Q4 2025	Verdichting van onderop, woningnood verlichten	

Circulair en biobased bouwen

Het Woningbouwatelier is betrokken bij verschillende projecten.

- Kavel 5 Almere Buiten:** idee was om deze zo circulair/biobased mogelijk te ontwikkelen. De gemeente heeft die ambitie voor deze locatie laten varen en wil een maximaal financieel residu. Er wordt nu gekeken bij welk project er wel aangehaakt kan worden om een marktpartij vanuit het Woningbouwatelier bij te staan met het maximaliseren van circulariteit en biobased bouwen.
- Oostkavels:** voor deze in het centrum gelegen inbreidingslocatie is de gemeente bezig met het opstellen van een masterplan. Eerder is input gegeven over hoe principes voor biobased en circulair hierin verankerd kunnen worden. Er worden momenteel verschillende voorbereidende onderzoeken gedaan (o.a. verkeer) waardoor betrokkenheid vanuit het Woningbouwatelier even stil ligt. Dat wordt weer opgepakt wanneer het masterplan verder gaat worden ingevuld en uitgevoerd.
- Overgang werkzaamheden op dit thema naar PRICE.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Kavel 5: markt uitvragen met een hoger ambitieniveau op circulariteit en biobased bouwen	Medio 2024	Verhoogde ambitie bij uitvragen van de markt voor Kavel 5.	Geen. De gemeente heeft besloten haar circulaire en biobased ambities te laten varen en alleen te focussen op maximaal financieel resultaat. Er wordt nu gekeken of het gereserveerde budget kan worden ingezet bij een ander project.
Oostkavels: hogere ambities op circulariteit en biobased bouw	2025	Gebiedsontwikkeling en mogelijk een specifiek project binnen deze ontwikkeling op een hoger plan brengen qua circulariteit en biobased bouw	De gemeente heeft afgelopen jaar vooral gewerkt de ruimtelijk kaders en het uitzetten en uitvoeren van de verschillende benodigde onderzoeken. Wanneer dit klaar is, gaan we hier weer verder.
Overgaan werkzaamheden naar PRICE	Vanaf januari 2025	Per 1/1/25 werkzaamheden onder brengen bij PRICE	Gelukt. Werkzaamheden en bijbehorend budget zijn overgedragen.

Verkenning Living lab Almere Pampus

Onderstaand een overzicht van de zaken waar we aan werken in WP8 en de status daarvan:

- 40 hectare vezelgewassen op grond van de RVB: dit gaat volgens planning. Het teeltplan is opgesteld, er zijn afspraken gemaakt met Erf (de beheersorganisatie voor deze 40 hectare) en de zaden/planten/rizomen zijn de grond ingegaan.
- Realisatie vijf biobased woningen: hiervoor is de locatie gevonden. Wel zit er op dit moment nog een gebruikstermijn van c.a. twee jaar op deze locatie. Dat is te kort en deze wordt zeer waarschijnlijk verlengd naar vijf jaar. Het besluit daarover wordt verwacht in september dit jaar. Dit is een politiek proces, dat voor enige vertraging leidt bij de realisatie van deze woningen (naast de vertraagde start van het hele programma).
- Opzetten en uitvoeren van verschillende onderzoeken naar teelt, verwerking, toepassing en woonbeleving. De opzet van het onderzoek staat op hoofdlijnen en loopt daarmee voor op de planning.
- Afstemming woningcorporaties en gemeenten in Flevoland: een keer per kwartaal is hiervoor overleg en dat gaat volgens planning.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Teeltplan experimentele vezelgewassen en uitvoering	April 2024	Teeltplan voor dit seizoen voor het inzaaien/planten experimentele vezelgewassen	Uitgevoerd (en ook al geoogst)
Uitvraag uit voor realisatie 5 biobased woningen	Q4 2024	Markt uitvragen voor 5 showcase woningen op circulaire en biobased woningen	Vertraagd, want nog geen definitief akkoord op locatie
Opleveren integraal onderzoeksplan uit te voeren onderzoeken in het werkpakket	Vanaf januari 2025	Uitwerken uit te voeren onderzoeken in integrale onderzoek aanpak	Afgerond
Afstemming woningcorporaties en gemeenten	Gedurende 2024	Informerende klankborden en werken aan opschaling	Uitgevoerd

Upcycle city competitie & verkenning optoppen

Met de Upcycle City Competitie als vertrekpunt is gewerkt aan twee optopsporen. Spoor 1 richt zich op het productierijp en schaalbaar maken van twee optopconcepten uit de markt. Spoor 2 richt zich op het in beeld brengen van het 'optop' potentieel binnen Almere en de gebiedsgerichte concretisering daarvan aan de hand van casuïstiek.

Spoor 1

In 2022 werden marktpartijen door de gemeente Almere uitgedaagd om innovatieve oplossingen te bedenken voor het realiseren van duurzame en circulaire woningen in de bestaande stad. Hieruit zijn twee subsidietrajecten ontstaan. De subsidiebedragen dienen als investeringsbijdrage voor het ontwikkelen van schaalbare oplossingen om extra woonruimte te creëren in de bestaande stad. Beide marktpartijen ontwikkelen een oplossing voor 'optoppen'; het toevoegen van extra woonlagen bovenop bestaande complexen of gebouwen.

De subsidie wordt verstrekt als een investeringsbijdrage van maximaal 25% van de totale investeringskosten. Dit houdt in dat de benutting van het subsidiebedrag afhankelijk is van de investeringen die de begunstigden doen. Beide partijen hebben minder geïnvesteerd dan vooraf begroot, waardoor de gerealiseerde bedragen lager zijn dan in de begroting stond opgenomen.

Spoor 2

In het kader van het sleutelproject Upcycle City Competitie 2.0 heeft de gemeente een strategische verkenning naar optoppen voltooid. Het doel was om inzicht te verkrijgen in de realistische potentie en de (maatschappelijke) meerwaarde van deze aanpak. Hiervoor heeft de combinatie KAW-architecten en Ecorys de ruimtelijke mogelijkheden en de (financiële) haalbaarheid onderzocht.

De hoofdconclusie staat als een paal boven water. Almere heeft legio kansen om op te toppen, en de MKBA toont aan dat optoppen loont, zowel in financiële zin voor de initiatiefnemer als in brede zwelvaart voor de maatschappij. Optoppen is een volwaardige aanvulling op nieuwbouw en transformatie. Optoppen kent weliswaar uitdagingen, zoals parkeren en bovenwijkse kosten, maar de uitdagingen zijn niet onoverkomelijk en vergelijkbaar met andere vormen van verdichting. Tegelijkertijd kent optoppen veel voordelen:

- Voor optoppen is geen nieuwe bouwgrond nodig en blijft groen behouden.
- Voor optoppen is minder nieuwe infrastructuur nodig (wegen, riolering, elektra, openbare voorzieningen etc.).
- Optoppen is duurzamer dan nieuwbouw buiten de stad.
- Diverse Almeerse wijken en buurten zijn ontworpen voor meer bewoners dan er nu wonen. Meer woningen in de buurt vergroten de draagkracht voor voorzieningen.
- Optoppen creëert historische gelaagdheid in de stad.
- Er is momentum voor optoppen in Almere, aangezien de woningvoorraad uit de jaren '70 en '80 groot onderhoud vereist. Dit biedt de kans om onderhoud te combineren met extra woonlagen.
- De MKBA van Ecorys laat zien dat optoppen financieel en maatschappelijk gunstiger is dan woningbouw op uitleglocaties buiten de stad, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. De ontwikkelaar behaalt meer rendement dan bij traditionele nieuwbouw, terwijl de maatschappij profiteert van beter benutting van schaarse ruimte en functies.

De relatief jonge (bouwjaar na 1980) gebouwen en grote hoeveelheid platte daken bieden veel kansen. Binnen de gemeentegrenzen van Almere telt maar liefst drie miljoen vierkante meter plat dak. Hiervan lijkt 564.000 m² kansrijk voor optoppen, wat zou betekenen dat er 9.400 woningen van 60 m² gerealiseerd kunnen worden zonder aanspraak te maken op nieuwe bouwgrond. KAW en Ecorys schatten in dat, wanneer de gemeente Almere heldere keuzes maakt en optoppen weet aan te moedigen ongeveer een kwart van dit aantal woningen (2.350) op korte termijn gerealiseerd kan worden. Om de kansen voor optoppen verder te onderzoeken en concretiseren worden gesprekken met de interne stakeholders (gemeentelijke afdelingen en programma's) en externe stakeholders (woningcorporaties en private vastgoedpartijen) gevoerd.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Rapport over de optoppotentie en Almeerse aanpak	Medio 2024	Potentie optoppen inzichtelijk maken en komen tot een 'Almeerse aanpak'	Gelukt en afgerond
Uitwerking advies in optopproject(en)	2025	Toepassing van opgedane kennis en toetsen van voorstellen in de praktijk	Gepland voor 2025

Financiën

Bedragen € x 1.000

Programmalijn Vernieuwend wonen	Begroting 2024	Realisatie 2024	Resultaat 2024
Experiment Vernieuwend Wonen	1.019	516	503
Competitie Upcycle City 2.0	395	428	-33
Totaal	1.413	943	469

Door de doorgeschoven besluitvorming rondom het samengaan van PRICE en Woningbouw Atelier tot PRICE+, is het budget niet overgedragen in Q4. De ambitie is nog steeds om samen te gaan tot PRICE+. Daarom is het voorstel om de middelen mee te nemen naar 2025.

07

Groene en waterrijke identiteit

Groene en waterrijke identiteit

Almere is een unieke, meerkernige stad doordrongen met water en groen. Inwoners en bezoekers trekken graag de groene ruimte in om te bewegen, elkaar te ontmoeten en zo hun mentale en fysieke gezondheid te verbeteren. Belangrijk voor een stad waarin gezondheidskenmerken als gewicht en welzijn minder goed scoren dan gemiddeld in Nederland. Het groenblauwe raamwerk van Almere staat echter onder druk.

Dit komt door de enorme woningbouwopgave, gebrek aan ruimte, klimaatverandering en afnemende biodiversiteit. Meer dan voorheen is het nodig de groenblauwe structuur in Almere te beschermen én verder te ontwikkelen, om oplossingen te bieden voor gezondheid, klimaatverandering en biodiversiteit. Binnen Groene en waterrijke identiteit versterken we de natuurwaarde, maken recreatiegebieden toegankelijk en benutten groen voor klimaatadaptatie en gezondheid, wat Almere's groene identiteit versterkt.

In 2024 lag de focus van de sleutelprojecten enerzijds op het afronden van de inrichtingsplannen en anderzijds op de voorbereiding en de start van de uitvoering. Daarnaast is ingezet op communicatie en programmering, zoals het Langste-dag-diner. In het sleutelproject Almeerderhout zijn de inrichtingsplannen voor de deelgebieden Nobelhorst en Haven en het boscircuit opgeleverd.

Er is een start gemaakt met het ontwerp van de deelgebieden Vogelhorst en Oosterwold. Daarnaast zijn de huisstijl en de website opgeleverd en is gestart met de uitvoering van de bostransformatie. Ook is de Bosexperience ontwikkeld: een multimediale tool voor de ultieme bosbeleving.

In sleutelproject Excellente Groene en Gezonde Leefomgeving is de speelroute Nobelhorst opgeleverd, is de aanbesteding voorbereid voor de uitvoering van Leemwierde en is een start gemaakt met het ontwerp voor het Algerapad. In het sleutelproject Ecologische Verbindingen is het wildsignaleringssysteem gerealiseerd en is gestart met de aanpak voor de publieksprogrammering. Naast de sleutelprojecten is programmabreed ingezet op de vaststelling van de Uitvoeringsagenda Groen, water en natuur 2025-2030 en het onder de aandacht brengen van de Groen Blauwe kaart.

Doelstellingen

De doelstellingen die centraal staan in de programmaliijn Groene en waterrijke identiteit zijn:

1. Een sterk en toekomstbestendig natuurlijk systeem, dat tegen een stootje kan;
2. Een klimaatbestendige stad, waar bomen en water verkoeling en beschutting bieden;
3. Een gezonde leefomgeving, waar je gemakkelijk buiten kan ontspannen en bewegen;
4. Een sterke blauwgroene identiteit, een gezond vestigingsklimaat en economisch succes, door het bieden van een groene en gezonde leefomgeving met toeristische bestemmingen.

Unieke landschappen

Vestigingskeuzes worden in steeds sterkere mate bepaald door een aantrekkelijke woonomgeving en de nabijheid van voorzieningen. Almere biedt groene, onderscheidende woonmilieus en recreatie- en natuurgebieden van internationale allure. Deze kwaliteit wordt versterkt door groene iconen te ontwikkelen en landschap te betrekken bij stedelijke groei. Onder Unieke landschappen worden Stadsbos Almeerderhout en Eemvallei ontwikkeld. Nationaal Park Nieuw Land – Almeerse Poort is onderdeel van Cultuur, toerisme en sport.

Stadsbos Almeerderhout

Stadsbos Almeerderhout (bron: Maarten Feenstra)

Het Almeerderhout is het grootste stadsbos van Almere. In de nabije toekomst zal het bosgebied geheel omsloten worden door woon-en werkgebieden. Daarmee is het een belangrijke plek voor natuurbeleving, sport en ontspanning voor Almeerders. Belangrijk doel is het Almeerderhout te ontwikkelen tot een icoon van de groene stad, dat bijdraagt aan het versterken van de identiteit en het vestigingsklimaat van Almere.

Daarnaast biedt de transformatie van het Almeerderhout tot het 'Stadsbos van de Toekomst' oplossingen voor zowel ruimtelijke als sociale opgaven. Het gaat om de ontwikkeling van een gezonde leefomgeving voor mensen en natuur.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen*	Resultaten
Besluit DO deelgebieden Nobelhorst en Haven, incl. Boskamers.	Q1	N.v.t.	Het DO is gereed voor goedkeuring. Goedkeuring wordt verwacht in Q1 2025, na afhandeling diverse aandachtspunten waaronder de beheerparagraaf.
Beplantingsplan Nobelhorst en Haven	Q1	N.v.t.	Het plan is gereed. Het wordt bijgesteld naar aanleiding van aandachtspunten die in de voorbereiding uitvoering zijn geconstateerd. Uitvoering is uitgesteld naar plantseizoenen 2025-2026.
Besluit VO+ Boscircuit	Q1	N.v.t.	Het VO+ is gereed voor goedkeuring. Goedkeuring wordt verwacht in Q1 2025, na afhandeling diverse aandachtspunten waaronder de beheerparagraaf.
Start VO deelgebieden Vogelhorst en Oosterwold, incl. Start participatie boskamers.	Q1	N.v.t.	In 2024 wordt het ontwerp afgerond, inclusief participatie. SBB verzorgt de beheerparagraaf.
Beplantingsplan deelgebieden Vogelhorst en Oosterwold	Q1	N.v.t.	Het plan is afgerond. De beplantingsplannen kunnen begin 2025 worden vastgesteld.
Uitvraag bosicoon Houtbelevingscentrum	Q1	N.v.t.	De uitvraag is doorgeschoven naar 2025 door gebrek aan capaciteit in 2024. Daarnaast lopen de onderhandelingen tussen Staatsbosbeheer en Afvalzorg nog over het kantoorgebouw en de loods.
Vorbereiding uitvoering deelgebieden Nobelhorst en Haven en aanbesteding	Q2	N.v.t.	Dit heeft vertraging opgelopen doordat het besluitvormingsproces over het DO uitloopt. De inkoopstrategie start na goedkeuring DO.
Vorbereiding uitvoering Boscircuit, incl. proefstroken en aanbesteding	Q2	N.v.t.	Dit heeft vertraging opgelopen doordat het besluitvormingsproces over het DO uitloopt. De inkoopstrategie start na goedkeuring DO.
DO Braambergen	Q3	N.v.t.	Het DO is gereed en bevat varianten voor de uitvoering. In 2025 wordt daarover besloten.
Bosexperience operationeel (website, belevingsapp en fysiek bosloket)	Q3-Q4	N.v.t.	De website is in Q4 opgeleverd. De app en het bosloket worden in Q1 2025 opgeleverd.
Realisatie beplantingsplan Nobelhorst en Haven (SBB terrein) Realisatie beplantingsplan Nobelhorst en Haven (Almere terrein) + Vogelhorst en Oosterwold.	Q3-Q1 2025 Q3-Q1 2026	N.v.t.	Terreinvoorbereiding is uitgevoerd in Q3 2024 en aanplant vindt plaats in Q4 2024 en Q1 2025. De uitvoering van de bostransformatie gaat plaatsvinden in Q3 en Q4 2025 - Q1 2026. Partijen begeleiden uitvoering op eigen terrein.

*In het project Stadsbos Almeerderhout is het voornaamste doel het Almeerderhout te ontwikkelen tot een icoon van de groene stad, dat bijdraagt aan het versterken van de identiteit en het vestigingsklimaat van Almere. De benoemde mijlpalen relateren dus allen aan dit hoofdoel.

Extra toelichting

In 2024 zijn bijzondere stappen gezet in participatie, placemaking en marketing. Omwonenden, stakeholders en beheergroepen zijn onder professionele begeleiding van Bureau Brick betrokken bij het verder invulling geven aan de boskamers. Ook zijn de eigentijdse huisstijl en website stadsbosalmeerderhout.nl opgeleverd. De website vormt een digitale poort naar het gebied en doet suggesties voor activiteiten en wandelroutes. Ook is hier het digitale bosloket te vinden met informatie voor vrijwilligers en initiatieven en krijg je via wildcamera's een beeld van het dierenleven. Bijzonder was het Langste dag diner: chef-kok Sharon de Miranda stelde voor de gelegenheid een bosmenu van lokale ingrediënten samen.

Langste dag diner in Stadsbos Almeerderhout

Het project loopt bij de afronding van de planfase en opstart van de uitvoeringsfase veel vertraging op. Openstaande aandachtspunten over beheer en beheergelden vanuit Stadsruimte en raakvlakken met Gebiedsontwikkeling vragen bovenmatig veel inspanning van het projectteam. De samengestelde projectorganisatie tussen Almere en Staatsbosbeheer geeft ook complexiteit in cultuur en verwachtingen, zowel intern als extern. De organisatie van het projectteam wordt begin 2025 geëvalueerd en er zal gezocht worden naar een verbetering van de slagkracht in 2025.

Vooruitblik

Begin 2025 worden de inrichtingsplannen voor het gehele boscircuit en het bosgebied bij Nobelhorst en Haven vastgesteld en kan het dossier overgedragen worden aan Stadsruimte voor aanbesteding en uitvoering. Daarnaast worden in Q1 2025 de inrichtingsplannen voor de deelgebieden Vogelhorst en Oosterwold afgerond en kan medio 2025 ook hier gestart worden met de aanbesteding en uitvoering door Staatsbosbeheer.

Staatsbosbeheer is gestart met de bostransformatie op eigen terrein; Almere volgt medio 2025 bij Haven en Nobelhorst. De afronding is gepland voor plantseizoen 2025-2026. Begin 2025 hervatten gemeente en Staatsbosbeheer de ontwikkeling van het houtbelevingscentrum en zoeken een marktpartij voor een houtzagerij op Braambergen. Voor het wildbosicoon wordt een prijsvraag gehouden, waarna een commissie de plannen beoordeelt en presenteert.

Eemvallei

Eemvallei en Oosterwold (bron: Maarten Feenstra)

De ambitie voor Eemvallei is om een aaneengesloten, robuuste landschapszone midden door Oosterwold te maken en om volgens goede Almeerse traditie hier stad en natuur te verbinden. Het wordt als het ware het stadsdeelpark van Oosterwold. Eemvallei is dé grootschalige landschapsuitbreiding van Almere. De programmalijn heeft een rol in het borgen van de realisatie van Eemvallei op lange termijn.

Eind 2021 is, op basis van een proces met alle stakeholders, een aanbeveling opgeleverd voor de ontwikkeling van Eemvallei. Het is van groot belang de aanbevelingen van de aanjager over te nemen en ernaar te handelen, zodat de ontwikkeling van Eemvallei in de tweede fase Oosterwold kan slagen.

In 2023-2024 verkende de gebiedsorganisatie Oosterwold de ontwikkeling van Eemvallei in fase 2. Hierbij zijn ook de groene verbindingen in de randen van Oosterwold betrokken: de verbinding tussen Almeerderhout en Horsterwold in het zuiden en de verbinding tussen Almeerderhout, Buitenhout en Kotterbos in het noorden. Dit is gedaan in overleg met de samenwerkende partijen uit het programma Groen Blauw. De verwachting is dat in 2025 de uitgangspunten voor Eemvallei in de tweede fase Oosterwold kunnen worden uitgewerkt in een rapport.

Excellente groene en gezonde leefomgeving

Speelroute Nobelhorst (bron: Dingena Mol)

De ambitie van het project Excellente Groene en Gezonde Leefomgeving is te komen tot een integrale aanpak voor gezondheid en klimaatadaptatie door de inzet van groen. De doelstelling van het project is tweeledig.

- Het verbeteren van de mentale en fysieke gezondheid van Almeeders door een verbeterd gebruik van groen- en waterstructuren;
- Een klimaatbestendige stad door een fijnmazige dooradering van groen. Daarbij horen naadloze overgangen tussen buurt, bos en park.

Het eindresultaat is het realiseren van drie deelprojecten in de buitenruimte én een toepasbaar model voor het aanleggen van 'groene nutsvoorzieningen' in de stad, dat ervoor zorgt dat het groen toegankelijk is voor alle Almeeders. Op basis van aanbevelingen uit onderzoek zal groen worden ingezet om de gezondheid van de Almeeders te bevorderen en om hittestress tegen te gaan. Door een goede monitoring worden aannames uit eerder onderzoek getoetst. Daarmee kan de aanpak dienen als leidraad voor toekomstige ontwikkelingen. Almere biedt daarmee drie proeftuinen voor een excellente groene en gezonde leefomgeving.

In het plan zijn de resultaten als volgt gespecificeerd:

- Een drietal referentieprojecten waarin bestaand wetenschappelijk onderzoek naar de relatie tussen groen, klimaatbestendigheid en gezondheid wordt gekoppeld aan de Almeerse context, in de vorm van praktische interventies;
- Een leeromgeving creëren en onderhouden, waar de vraagstukken, ontwikkelde kennis en inzichten met de betrokken experts wordt gedeeld en geanalyseerd en waar innovatie in governance en uitvoering nader wordt verkend;
- Een hands-on interventietoolkit 'Groene, gezonde en klimaatadaptieve inrichting', ter ondersteuning van het handelingsperspectief van professionals in het fysieke domein binnen en buiten de gemeente Almere.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen*	Resultaten
Leemwierde			
1. Monitoringsplan	Q1	N.v.t.	Opgeleverd in Q2. Aeres Hogeschool zal starten met de monitoring na de realisatie.
2. Aanbesteding	Q1	N.v.t.	Aanbesteding is vertraagd (naar Q4) als gevolg van personele wisseling en aandachtspunten in de beheerparagraaf. Gunning wordt verwacht in Q1 2025.
3. Realisatie	Q3	N.v.t.	Realisatie wordt verwacht in 2025.
Nobelhorst			
1. Monitoringsplan	Q1	N.v.t.	Opgeleverd begin 2024.
2. Realisatie	Q1-Q2	N.v.t.	Opgeleverd einde zomer 2024.
Algerapad			
1. SO+	Q1	N.v.t.	Opgeleverd in februari 2024.
2. VO/DO	Q1-Q2	N.v.t.	Ontwerpproces gestart eind Q2. VO gereed in feb 2025, DO gereed in Q2 2025. In het ontwerp-proces wordt de doelgroep (jongvolwassenen tussen 18-35 jaar) via de Urban Scene betrokken. Daarnaast is een specialistisch bureau ingeschakeld voor het ontwerpen van de 'Sticky Places'. Dit zijn plekken die jongeren uitnodigen elkaar te ontmoeten en daar te verblijven.
3. Monitoringsplan	Q2	N.v.t.	Eerste versie monitoringplan wordt verwacht na gereedkomen VO, Q2 2025. Monitoring loopt door tot 2026; er worden middelen meegenomen naar 2026.
4. Aanbesteding	Q4	N.v.t.	Verwacht in Q3.

* In het project Excellente Groene en Gezonde Leefomgeving is de doelstelling tweeledig: het verbeteren van de mentale en fysieke gezondheid van Almeeders en het inrichten van een klimaatbestendige stad. De benoemde mijlpalen relateren dus allen aan deze twee hoofdoelen.

Extra toelichting

Voor het sleutelproject Excellente Groen en Gezonde Leefomgeving is in 2024 de locatie Nobelhorst feestelijk geopend door wethouder Luijendijk, waarna meer dan honderd kinderen van de omliggende scholen de nieuwe natuurlijke speelroute in de wijk Nobelhorst officieel in gebruik namen. Voor de locatie Leemwierde is veel tijd en energie gaan zitten in het rond krijgen van de beheerparagraaf. Aanbesteding van de realisatiefase is in december opgestart. De locatie Algerapad is gelegen in het Centrum en heeft raakvlakken met verschillende ontwikkellocaties, zoals Wisselweg, Randstad en Stads-weteringpark. Dat brengt uitdagingen en kansen met zich mee. Het is dit jaar gelukt een concept VO op te leveren dat past bij de doelstellingen van het project en aansluit op de omgeving. Er is veel enthousiasme en draagvlak voor het ontwerp van de sticky places voor Urban Sports in het Beatrixpark, Hannie Schaftpark en het Mandelapark.

Naast de fysieke herinrichting van de drie referentielocaties, wordt er binnen het EGGL-project ook gewerkt aan het projectdoel leren. In januari dit jaar is gestart met een leerteam. Het richt zich op het borgen van de kennis die wordt opgedaan in het project. Deze kennis heeft betrekking tot de multidisciplinaire samenwerking ten behoeve van een groene en gezonde leefomgeving. Dit is o.a. gedaan door evaluerende interviews met de projectteamleden. Tevens is er een overzicht opgesteld van alle uit het project afkomstige producten. Zo is de oogst van het project tot op heden goed in beeld gebracht. Dit overzicht geeft hiermee de 'Rode Draad' van het project weer.

Vooruitblik

In 2025 worden de volgende stappen gezet:

- Op de locatie *Nobelhorst* zal Aeres Hogeschool in het voorjaar 2025 starten met de monitoring. Het streven is dat het onderzoek en de uitwerking van de activiteiten met betrekking tot de programmering voor eind 2025 zijn afgerond;
- Voor de locatie *Leemwierde* wordt momenteel de aanbesteding voorbereid. Verwachting is dat uitvoering start in de loop van 2025. Na de uitvoering zal Aeres Hogeschool starten met de monitoring. Dit loopt mogelijk door tot in 2026;
- Voor de locatie *Algerapad* is in 2024 gestart met de uitwerking van het Voorlopig Ontwerp (VO). Het Definitief Ontwerp (DO) is in Q2 2025 gereed. Daarna vangt de aanbesteding aan. Realisatie start op z'n vroegst Q4 2025. Monitoring loopt uit naar 2026.
- In 2025 zal het leerteam zich bezighouden met de vraag hoe de leerpunten en inzichten van het project ingebed kunnen worden in gemeentelijke beleids- en ontwikkelprocessen;
- Het plan van aanpak voor programmering op de drie locaties zal in 2025 worden afgerond. Vanaf 2026 zal waar mogelijk de programmering worden uitgevoerd.

Ecologische Verbindingen

Ecologische verbinding Almere (bron: Chaos Art)

Een impuls geven aan (stads)natuur wordt gezien als een voorwaarde voor stedelijke groei. Het is nodig dat het ecosysteem opgewassen is tegen de toenemende verstedelijking. Het doel van het sleutelproject Ecologische Verbindingen is het realiseren van een toekomstbestendig natuurnetwerk, dat de ecologische kerngebieden van Almere en Zuidelijk Flevoland verbindt. Dwars door de stad. Om daarmee het leefgebied van dieren te beschermen en te vergroten.

Er worden vier ecologische verbindingen gerealiseerd:

- Verbinding Kromslootpark & Lepelaarplassen, langs de Hoge Wetering;
- Verbinding Vroege Vogelbos & Almeerderhout, langs de A6/ De Steiger;
- Verbinding Buitenhout & Vaartsluisbos;
- Verbinding Almeerderhout-Buitenhout-Kotterbos.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen*	Resultaten
Oplevering uitvoeringsontwerp Basispakket	Q1	N.v.t.	Opgeleverd begin 2024.
Realisatie Wildsignalering	Q1	N.v.t.	Oplevering begin 2025.
Aanbesteding Basispakket	Q2	N.v.t.	Aanbesteding is gegund.
Realisatie Basispakket	Q3	N.v.t.	Realisatie start in Q4.
Bruggen Ecozone Pampus	Q4	N.v.t.	Realisatie van de eerste twee van vier bruggen wordt verwacht in 2025. De laatste twee in 2026.
Monitoring	Q2	N.v.t.	Dronebeelden beschikbaar. Eerste inventarisaties uitgevoerd door MBO Aeres. Afspraken over vervolg in 2025.

*In het project Ecologische Verbindingen is het voornaamste doel het realiseren van een toekomstbestendig natuurnetwerk, dat de ecologische kerngebieden van Almere en Zuidelijk Flevoland verbindt. De benoemde mijlpalen relateren dus allen aan dit hoofdoel.

Extra toelichting

Voor het sleutelproject Ecologische Verbindingen is in Q3 2024 opdracht gegeven aan de aannemer voor het realiseren van de basismaatregelen op grond van de gemeente. Verwacht wordt dat deze begin 2025 gereed zijn. In november 2024 is een begin gemaakt met de aanleg van de wildsignalering op ecozone de Steiger. Ook deze wordt begin 2025 opgeleverd. De uitvoering rond het Wim van Estpad is uitgesteld als gevolg van afstemming omtrent verlegging van het fietspad. Vanuit het project Wateropgave is het ontwerp voor de bruggen bij de Galjootweg en Botterweg gereed.

Deze zullen in 2025 worden gerealiseerd. Provincie Flevoland heeft €2.500.000 beschikbaar gesteld vanuit het SPUK-Programma Natuur (1e tranche). Dit bedrag is bedoeld voor de verdere verbetering van de ecozone Pampus, vooruitlopend op de toekomstige woningbouwlocaties in het gebied. Hiervoor is een programma van eisen opgesteld. Er wordt een gefaseerde aanpak gevolgd voor de uitvoering: in fase 1 worden de stapstenen en de Hoge Kant aangepakt en wordt ingezet op de ecologische inrichting van Gouden Rand Noorderplassen.

In fase 2 wordt ingezet op de verbreding van de corridors. Voor fase 1 tekenen partijen begin 2025 een uitvoeringsovereenkomst. In 2024 is de aanpak voor educatie en beleving opgesteld en deels uitgevoerd. Dit betreft o.a. een schoolplaat en bijbehorend lespakket, Wildspotter, bebording en aanvullende fysieke inrichtingsmaatregelen.

Voor monitoring wordt jaarlijks in de gebieden gevlogen met een drone om te kijken wat het effect is op de landschapsstructuren van gewijzigd beheer en inrichting. Delen van de ecozone Pampus worden geïnventariseerd door Aeres MBO Almere.

Vooruitblik

In 2025 worden de volgende stappen gezet:

- De uitvoering van de maatregelen in het basispakket worden in 2025 afgerond;
- Het effect van de wildsignaleringsystemen op de Ecozone de Steiger zal worden gemonitord;
- De eerste twee bruggen over de Boegdreef en Botterweg in Ecozone Pampus worden in 2025 gerealiseerd. De resterende bruggen Galjootweg en Pampushavenweg staan nu gepland voor 2026;
- Er is budget over voor maatregelen uit de aanvullende pakketten. In Q1 van 2025 wordt besloten welke maatregelen gerealiseerd zullen worden (mits gereed in 2025).

Boommarter in Ecozone Pampus (bron: Aeres MBO)

Financiën

Bedragen € x 1.000

Programmalijn Groene en waterrijke identiteit	Begroting 2024	Realisatie 2024	Resultaat 2024
Proceskosten programmalijn 6	346	187	159
Unieke landschappen: Almeerderhout	750	508	242
Unieke landschappen: Eemvallei	0	0	0
Excellent groene en gezonde leefomgeving	714	314	400
Ecologische verbindingen	745	434	311
Totaal	2.555	1.443	1.112

Toelichting Programmasturing

Voor de programmasturing wordt €159.000 minder uitgegeven dan begroot. Daarvan is €90.000 gereserveerd voor het verkennen van Etalage. De verkenning is in 2024 niet gestart door de vertraagde, onzekere besluitvorming over FVA3. Er is een verzoek ingediend om €100.000 mee te nemen naar 2025, vooral voor het aanstellen van een kwartiermaker Etalage.

Toelichting Unieke landschappen Almeerderhout

Naar verwachting wordt in 2024 €242.000 minder uitgegeven dan begroot. Het project loopt bij de afronding van de planfase en opstart van de uitvoeringsfase vertraging op. Dit wordt veroorzaakt door aandachtspunten in het toekomstige beheer en raakvlakken met gebiedsontwikkeling. Het niet uitgegeven bedrag schuift daarom door en wordt in 2025 uitgegeven.

Toelichting Excellente Groene en Gezonde leefomgeving

Naar verwachting wordt in 2024 €400.000 minder uitgegeven dan begroot. Dit wordt volledig veroorzaakt doordat de realisatie naar achter schuift. Dit komt bij deelgebied Leemwierde door aandachtspunten in de beheerparagraaf, waardoor de stap naar uitvoering nog niet gemaakt kon worden. Begin 2025 is het aanbestedingstraject voor de uitvoering gestart. Bij Algerapad is het ontwerpproces vertraagd door de samenhang met projecten in de omgeving. Deze middelen schuiven daarom door naar 2025.

Toelichting Ecologische verbindingen

Naar verwachting wordt in 2024 €311.000 minder uitgegeven dan begroot. Dit wordt volledig veroorzaakt door de realisatie die naar achter schuift. Deze vertraging wordt onder meer veroorzaakt doordat er extra ontwerptekeningen nodig waren en een vertraging in het vergunningstraject van de wildsignalering. De wildsignalering wordt naar verwachting begin 2025 geplaatst. De realisatie van het basispakket zal ook grotendeels begin 2025 plaatsvinden. Een belangrijk deel van de facturering vindt plaats bij oplevering.

08

Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst

Elektriciteitsnet

Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst

Almere Pampus

Pampus zakelijk traject

In november 2022 is in het BO MIRT een belangrijk besluit genomen, waarbij de Ruimtelijk Strategische Verkenning (RSV) Almere Pampus is geïntroduceerd, bestaande uit een regionale verkenning HOV Pampus en een uitwerking van de ruimtelijke planvorming Pampus (masterplan en stedenbouwkundig raamwerk 1e fase). Daarvoor is 54 mio als reservering opgenomen. Op 31 maart 2023 is in het DO Oostflank de Propositie RSV Pampus goedgekeurd en daarmee ook ingestemd met het budget van 7 mio dat BZK ter beschikking stelt om de RSV op te stellen. In 2023 is een samenwerkingsovereenkomst tussen RVB en gemeente opgesteld en de projectorganisatie gestart. Hierop is gestart met het maken van het Masterplan. Dit plan is inmiddels gereed en wordt opgeleverd in de vorm van een ontwerpend onderzoek.

Het is het ruimtelijk kader en raamwerk waarbinnen de komende jaren gewerkt wordt. Hier wordt in het najaar in het BO MIRT van 2024 verder over gesproken.

Werkagenda Pampus

Leidende Principes en Programma van Eisen zijn vastgesteld door gemeenteraad. Studie alternatief 15.000 woningen moet nog gepresenteerd worden aan de raad. Voor fases 3 en 4 is een consortium samengesteld voor innovatieve aanpak data gedreven water- bodem sturende gebiedsontwikkeling. Gemeente Almere, Deltares en Imagem zullen hier samen werken in nauw overleg met Almere 2.0 i.v.m. de opschaling van resultaten voor de schaa sprong van Almere en op nationaal niveau.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
'Leidende Principes' (i.p.v. afwegingskader fase 4)	Q2		Vastgesteld door gemeenteraad
Programma van Eisen	Q3		Vastgesteld door gemeenteraad. Studie 15.000 woningen moet nog.
Projectplan tbv fase 3 - scenario's	Q2		Innovatietraject mbt data gedreven water- bodem sturend gebiedsontwikkeling
Afwegingskader fase 4	Q3		Komt na resultaten scenario's fase 3

Preventieve wijkaanpak

De preventieve wijkaanpak ("doorontwikkeling door middel van vroegsignalering" binnen de organisatie) heeft als doel om te komen tot een werkwijze die doorlopend en structureel aandacht geeft aan de doorontwikkeling van de bestaande stad, zodat die leefbaar en toekomstbestendig blijft en wordt.

Toekomstbestendig door vroegtijdig in te spelen op maatschappelijke trends en ontwikkelingen, maar ook door ruimte te bieden aan de fysieke uitdagingen die op de stad afkomen zoals de energietransitie. Leefbaar door aan te sluiten bij de beleving van zowel bewoners als partners in de stad. Middels vroegsignalering wordt beoogd kostbare curatieve inzet op de lange termijn te verminderen.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
Hoofdlijnen voor het meerjaren-programma met uitvoeringsagenda zijn uitgewerkt en geconcretiseerd	Eind 2025	Borgen van aandacht voor de bestaande stad in de omgevingsvisie en omgevingsprogramma's.	Sessies gepland om de vertaalslag te maken naar omgevingsprogramma's.
Gewenste methodiek voor de aanpak helder	2024 - 2025	Komen tot een duidelijke werkwijze hoe we als organisatie en samen met bewoners en partners in de stad inzetten op de doorontwikkeling van de bestaande stad op stad- en wijkniveau.	• <i>Onderzoek Academie van de Stad</i>: afrondend en richt zich op het ophalen van de beleving en toekomstdenken van bewoners die normaliter moeilijker te bereiken zijn. • Start GO!methode: een methode die bewoners, partners in de stad en diverse afdelingen betreft bij ontwikkelingen in de wijk. • <i>Interventiepalet op wijkniveau</i>: tool die inzichtelijk maakt hoe je aan maatschappelijke opgaves in de wijk kan werken door dit te verbinden aan ruimtelijke interventies. Ontwikkeling hiervan is gestart en zal in 2025 worden afgerond. • Opzetten van een team wat zich richt op de strategische coördinatie van de doorontwikkeling van de bestaande stad. De inhoud en vorm van dit team zal in 2025 nog verder uitgewerkt worden.
Actueel beeld van de Almeerse wijken waarin de toekomstige opgaven en ontwikkelingen worden meegenomen. Hierin wordt samengewerkt met de Omgevingsvisie, de Sociale Staat van de Stad en het Leernetwerk New Towns	2024 - 2025	• De stad en haar wijken in kaart brengen op het gebied van fysieke planning/programmering, beleving en trends en ontwikkelingen. • Signaleren en agenderen van ontwikkelingen die op de stad afkomen, zodat je hier gezamenlijk met (maatschappelijke) partners op kan anticiperen en inzetten.	• <i>Early warning tool i.s.m. BZK</i>: deze tool brengt risico-wijken in Almere in kaart. • <i>Gebiedsagenda</i>: betrokken bij het proces. De gebiedsagenda geeft voor Stad-West en Poort inzicht in de thema's die bewoners en partners als belangrijk ervaren in hun stadsdeel. Het geeft handvatten om wijkgericht te werken. • <i>Rapport "Zorgen om New Towns"</i>: geeft een actueel beeld op stadsniveau van kansen en uitdagingen waar de betrokken New Towns voor staan. • <i>Rapport "Alledaagse diversiteit"</i>: geeft een beeld van het wonen en leven van de grootste groep bewoners van Almere en hun zorgen voor de toekomst. • Voorbereidende gesprekken stedelijk beraad met woningcorporaties, welzijnsinstellingen en zorg. • Doorlopend input verzamelen van collega's over stedelijke programmering, ruimtelijke toekomst en maatschappelijke agenda. • Doorlopend structureel vormgeven van het ophalen van input van frontlijncollega's.
Start preventieve wijkaanpak in minimaal één Almeerse wijk	2024 - 2025	Concrete uitvoering van een wijkaanpak met preventieve inzet.	• Akkoord subsidie ZonMw om GO!methode in te zetten. Samenwerking met GGD Flevoland en Windesheim (Urban Innovation). • Kick-off GO!methode in juli • Leergemeenschap gestart samen met Urban Innovation over wijkaanpak. • Betrokken bij wijkagendaproces en de vorming daarvan.
Communicatieactiviteiten en samenwerking met partners in de stad hebben een vervolg gekregen		Samenwerking versterken tussen de gemeente en partners in de stad.	Betrokken bij het organiseren van bijeenkomsten met partners voor het werken aan gebiedsagenda's. Stedelijk beraad (zie mijlpaal 3)

De mijlpalen lopen veelal door in 2025 omdat het programma in 2023 tijdelijk on hold gezet was vanwege uitval van geplande inzet. Eind 2023 is de inzet weer opgestart, waardoor er vertraging heeft plaatsgevonden.

Economie

Er is een duidelijk beeld verkregen van de bestaande en nog uit te geven ruimte, evenals de behoefte aan nieuwe bedrijventerreinen en kantorenlocaties in Almere. Dit maakt het mogelijk om in te spelen op de vraag naar huisvesting voor bedrijven, ook uit de regio, waaronder Amsterdam.

Er is verder gekeken naar potentiële locaties voor zowel binnenstedelijke als reguliere bedrijventerreinen. Daarnaast is er onderzoek gedaan naar de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen in Almere. Op basis van de bevindingen is een strategie ontwikkeld om enerzijds verdere veroudering van terreinen te voorkomen en anderzijds een plan voor grootschalig onderhoud op te stellen. Ook is de samenwerking met Almeerse makelaars en de stadsloots in Amsterdam voortgezet om bedrijven uit de regio, waaronder Amsterdam, te matchen met beschikbare huisvesting.

Versterken strategische en regionale inzet

De uitvoering van de intergouvernementele afspraken gebeurt voornamelijk binnen de gemeentelijke organisatie van Almere. Om de beoogde impulsen te realiseren en het ambitieniveau van het Perspectief MRA Oostflank te verwezenlijken, is tijdelijke versterking van de formatie op bepaalde onderdelen noodzakelijk

Sinds 2022 zijn er vacatures uitgezet en is de werving van personeel intensiever geworden. Per 2024 konden de nodige stappen worden gezet om de genoemde impulsen te realiseren en de ambities te behalen. Dit betreft met name strategische inzet op de gebieden van stedelijke ontwikkeling, natuur en water.

Smart Mobility

Almere zit midden in een uitdagende woningbouwopgave met daarbij bijkomende uitdagingen zoals de stikstofproblematiek, energietransitie en klimaatadaptatie. De druk op de ontsluiting van de woon- en werkgebieden neemt toe, evenals de druk op sociale inclusie van bewoners.

Digitalisering en nieuwe mobiliteitsconcepten zijn cruciaal om de verstedelijking in Almere in goede banen te leiden. Het ontwikkelen en gebruiken van digitale oplossingen en het inzetten van data om het beleidsproces te ondersteunen is van cruciaal belang.

Gemeente Almere neemt actief deel aan het landelijke traject Dutch Metropolitan Innovations (DMI)-ecosysteem. Het DMI is een initiatief van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en richt zich op het bij elkaar brengen van overheden en marktpartijen om te komen tot slimme en innovatieve oplossingen voor duurzame verstedelijking en mobiliteit. De doelstellingen van het programma Smart Mobility zijn direct gekoppeld aan de doelstellingen van het DMI-ecosysteem, waarbij de gemeente nauw samenwerkt met de provincie Flevoland en het ministerie van I&W.

Het DMI-ecosysteem en de 'Almeerse' DMI-trajecten

De gemeente Almere neemt deel aan twee van deze trajecten. Voor het ministerie van I&W zijn de gemeente Almere en de provincie Flevoland belangrijke deelnemers aan het DMI-ecosysteem, omdat daar zowel het stedelijke karakter als het meer landelijke karakter aanwezig is. Hieronder lichten we de twee DMI-trajecten toe, waar gemeente Almere in deelneemt.

Eerste traject

Het eerste DMI-traject, Digitale Regie Openbare Ruimte (DRO), wordt uitgevoerd in samenwerking tussen overheden (Amsterdam, Groningen, Almere, Vervoersregio Amsterdam), private ondernemingen (Goudappel, Technolution, Dat.mobility, Vianova) en kennisinstellingen (AMS Institute, TNO). DRO is opgezet om leefbaarheid in steden te bevorderen door verlichting van de druk op de openbare ruimte.

Transparantie
Hoe kunnen we gebruikers informeren over het gebruik van de openbare ruimte en de effecten ervan?

Orkestratie
Hoe kunnen we bestaande en nieuwe interventies coördineren met het oog op brede welvaart?

Op en rondom de stoep
Hoe kunnen we beter gebruik maken van de beschikbare, schaarse ruimtes op en rondom de stoep?

Parkeren
Hoe kunnen we beter gebruik maken van de beschikbare, schaarse parkeerterreinen en laadcapaciteit?

Intelligente toegang
Hoe kunnen we selectieve toegang reguleren voor specifieke doelgroepen en modaliteiten?

Vervoersarmoede
Hoe kunnen we de toegang tot betaalbaar en bereikbaar vervoer verbeteren in onderbedeelde gebieden?

Verkeersveiligheid
Hoe kunnen we de openbare ruimte veiliger maken voor al haar gebruikers?

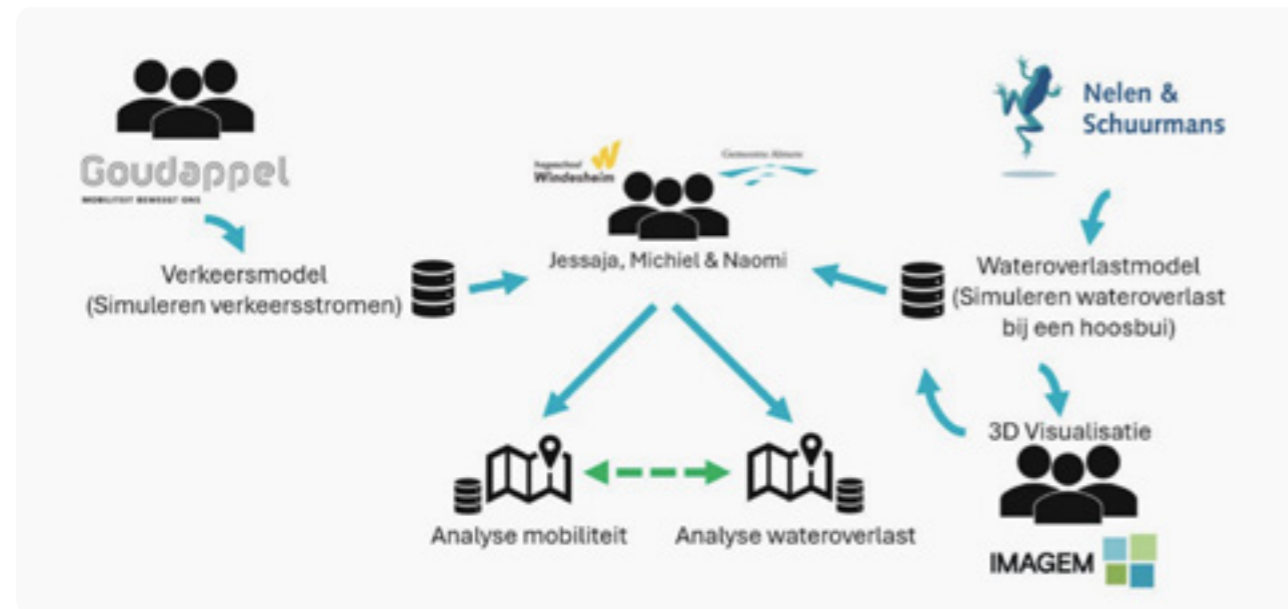
Modal shift
Hoe kunnen we mobiliteit rondom routinematige verplaatsingen duurzamer en actiever maken?

Tweede traject

Het tweede DMI traject waar Almere bij betrokken is, heet Digital Twin-as-a-Service (DTaaS). Dit traject wordt onder aanvoering van het ministerie van Binnenlandse zaken uitgevoerd in samenwerking met Geonovum, provincie Flevoland, Imagem. DTaaS is opgezet om stedelijke digitale tweelingen te ontwikkelen gebaseerd op standaarden waardoor de afzonderlijke componenten los van elkaar ontwikkeld kunnen worden en er een integraal en digitaal beeld van de stad te visualiseren is. Met de eerste usecase in dit traject is er een model gemaakt waarin het gevolg van een hoosbui getoond kan worden in het stadscentrum van Almere. In dit model kunnen regenbuien gesimuleerd worden en getoond waar wateroverlast gaat ontstaan.

Wateroverlast in Almere ten gevolge van een hoosbui

Samenwerking tussen experts in mobiliteit en waterbeheer: Goudappel en Nelen & Schuurmans leveren respectievelijk verkeers- en wateroverlastmodellen, die worden geanalyseerd door Windesheim en Gemeente Almere. Deze analyses resulteren in waardevolle inzichten en een 3D-visualisatie door IMAGEM, met als doel een betere stedelijke infrastructuur en klimaatbestendige planning.

Daarnaast is een Co-maker project afgerond waarbij het wateroverlastmodel is gekoppeld aan het verkeersmodel (zie bovenstaande afbeelding), een manier om twee specialistische vakgebieden te verbinden voor een integraler model. Hierdoor wordt zichtbaar welke verkeerseffecten een regenbui heeft. De volgende stap is samen inschatten waar de zwaarste overlast in de stad optreedt en hoe die opgelost kan worden. Momenteel wordt een usecase hittestress uitgevoerd, die inzicht geeft in waar de stad op warme dagen het warmst wordt en welke kwetsbare groepen (zoals ouderen en jongeren) hier het meest door getroffen worden.

Mijlpalen	Planning	Doelstellingen	Resultaten
DRO: Vervoersarmoede, beeld van de stad	2025 - Q1	Door een verkeersmodel te 'populeren met de groep die vervoersarmoede ervaart' een beeld te maken van welke gevolgen een beleidsinterventie heeft op gebied van verkeer op de groep bewoners die vervoersarmoede ervaart.	Een showcase waarin getoond wordt dat een verkeersmodel op basis van 'gemiddelde mensen' een ander beeld geeft dan wanneer je een model 'populeert met de linkerkant van de normaalverdeling van bewoners'.
DRO: Modal shift	2025 - Q2	Pilot in waarin doelgroepen worden benaderd die een hogere waarschijnlijkheid hebben open te staan voor verandering van routinematig verkeersgebruik.	Door een betere bepaling van doelgroepen een beter effect van communicatiemiddelen krijgen.
DTaaS: Hittestress	2025 - Q2	Hittestress inzichtelijk	Een Digital twin waarin zichtbaar wordt waar hittestress optreedt, en in welke gebieden daar het meest last wordt ervaart/gezondheidsrisico optreedt.
DTaaS	2025 - Q4	Nieuwe usecase nntb	nntb
Smart Mobility	2025 - Q3	Metten van fiets en loopstromen	Door meer permanente tellingen uit te voeren kunnen we beleidsinterventies meten op straat, waardoor evaluatie van beleid mogelijk wordt met daadwerkelijk gemeten waarden.

Door het uitblijven van het toekennen van budget in de 3de tranche is er vertraging opgelopen in het samenwerken met de Green Innovation Hub en het plaatsen van telsystemen voor fietsen en lopen. Deze achterstand zal bij het toekennen van de middelen zo snel mogelijk ingelopen worden.

Vooruitblik

De samenwerking met DRO en DTaaS is inmiddels goed gevormd en loopt volgens verwachting, de verwachte middelen van FVA 3de tranche zullen verder helpen een continue stroom aan opleveringen te garanderen.

Amsterdam Bay Area

In het directeurenoverleg Oostflank MRA van 31 maart 2023 is besloten de Ruimtelijk Strategische Verkenning (inclusief de nodige onderzoeken naar bereikbaarheid) te laten bekostigen vanuit middelen bij het Rijk. Dit is naast de bijdrage van €1,8 miljoen in drie jaar voor Almere Pampus in de uitvoeringsagenda. In 2024 is de RSV vastgesteld.

Financiën

Bedragen € x 1.000

Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst	Begroting 2024	Realisatie 2024	Resultaat 2024
Pampus Kennis- en werkagenda & zakelijk traject	493	479	14
Preventieve wijkaanpak	283	259	24
Smart Mobility	192	145	47
versterken strategische inzet	350	342	8
Economie	45	0	45
Totaal	1.363	1.225	139

Toelichting Smart Mobility

Naar verwachting blijft €47.000 over. Dit wordt volledig veroorzaakt door hogere baten. Vanuit het traject Digitale Regie op de Openbare ruimte (DRO) zijn door het ministerie van I&W middelen beschikbaar gesteld. Hierbij werken verschillende partijen samen aan digitale duurzame oplossingen binnen steden. Almere neemt deel en ontvangt hiervoor een bijdrage. De middelen die niet besteed zijn in 2024, zijn in 2025 nodig om het programma voort te zetten.

Toelichting Economie

De verwachting is dat deze middelen onbenut zullen blijven, derhalve zullen de middelen terugvloeien naar de reserve FVA.

Financiën Fonds Verstedelijking Almere

De uitvoering van de programmalijnen en sleutelprojecten is ruim acht jaar onderweg. Van de totale projectbegroting ad €185 miljoen is 96% uitgegeven (€179 miljoen). Het restant ad €6,5 miljoen is beklemd voor 2025.

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Totaal begroot t/m 2024	Totaal gerealiseerd t/m 2024	Vrijval 2024	Beklemd 2025
Totaal uitgaven	185.412	178.916	0	6.496

75% van de onderschrijding ad €6,5 miljoen wordt door de volgende 8 projecten veroorzaakt. Deze vertonen een onderschrijding groter dan €0,4 miljoen.

- **Stedelijke grondstofstromen €1,2 miljoen:** De onderschrijding op het budget van de Stedelijke grondstofstromen heeft twee oorzaken:
 - Circulair ambachtscentrum (€0,8 miljoen). In 2024 is een pand aangekocht dat formeel pas in januari 2025 notarieel is overgedragen aan de gemeente. Hier is een bedrag van €0,7 mln. mee gemoeid. Verder was een bedrag van €0,1 miljoen begroot, bedoeld voor de aanschaf van inventaris. Dit bedrag schuift door naar 2025.
 - Grondstoffendepot (€0,4 miljoen). Het was de verwachting dat de grond ten behoeve van het grondstoffendepot ook in 2024 zou worden overgedragen. Dat is echter niet gebeurd. De overdracht is doorgeschoven naar 2025.
- **Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie 0,5 miljoen:** De onderschrijding heeft de volgende redenen:
 - Uitstel van besluitvorming rondom het samengaan van PRICE en Woningbouw Atelier tot PRICE+. En uitstel rondom het toekennen van Regio Deal Nieuw Land aanvragen. Door uitstel van deze twee besluitvormingsmomenten werd de verwachte formatie-uitbreiding niet ingevuld en werden de out-of pocket kosten bevroren in Q4. Dit leidt tot een onderschrijding van circa €0,2 miljoen.
 - Uitstel van het toekennen van het noodzakelijke vergunningentraject voor gebiedsontwikkeling PRICE HUB. Dit heeft tot uitstel van uitgaven geleid van €0,1 miljoen.
 - Een onderschrijding van €0,1 miljoen op de personeelskosten als gevolg van de toegekende Nationaal Groei Fonds aanvraag.
 - Een niet-begrote bijdrage van €0,1 miljoen vanuit de lijnafdelingen.
- **Nationaal Park Nieuwland €0,7 miljoen:** dit is ontstaan door enige vertraging in de uitvoering en afronding van deelprojecten en het feit dat er werkzaamheden via de budgetten van de partners zijn uitgevoerd.
- **Sport en bewegen in openbare ruimte (Skills Garden) €0,5 miljoen:** doordat het voorbereidingsproces meer tijd heeft gevraagd verschuift het grootste deel van de realisatie van deze voorziening naar 2025.
- **Vernieuwend wonen €0,5 miljoen:** Door de doorgeschoven besluitvorming rondom het samengaan van PRICE en Woningbouw Atelier tot PRICE+, is het budget niet overgedragen in Q4. De ambitie is nog steeds om samen te gaan tot PRICE+. Daarom is het voorstel om de middelen mee te nemen naar 2025.
- **Excellent groene en gezonde leefomgeving €0,4 miljoen:** dit wordt volledig veroorzaakt doordat de realisatie naar achter schuift. Dit komt bij Leemwierde met name als gevolg van personele wisselingen en bij Algerapad omdat het definitief ontwerp later is opgeleverd. Deze middelen schuiven daarom door naar 2025.
- **Ecologische verbindingen €0,4 miljoen:** dit wordt volledig veroorzaakt door de realisatie die naar achter schuift. Deze vertraging wordt onder meer veroorzaakt doordat er extra ontwerptekeningen nodig waren en een vertraging in het vergunningentraject van de wildsignalering. De wildsignalering wordt naar verwachting begin 2025 geplaatst. De realisatie van het basispakket zal ook grotendeels begin 2025 plaatsvinden.
- **Risicobuffer €0,8 miljoen:** dit bedrag is nog niet aangesproken en zal worden door geschoven naar 2025.

De resterende 25% van de onderschrijding ad €6,5 miljoen wordt veroorzaakt door projecten met een relatief kleine afwijking; deze zijn afzonderlijk in de programma's toegelicht.

Uitgaven Fonds Verstedelijking Almere

Hieronder wordt per project aangegeven wat de totale projectbegroting is tot en met 2024, wat de realisatie is tot en met 2024 en wat er naar 2025 wordt doorgeschoven.

Bedragen € x 1.000

Omschrijving	Startjaar	Totaal begroot t/m 2024	Totaal gerealiseerd t/m 2024	Vrijval 2024	Beklemd 2025
Proceskosten Almere 2.0 / Handlingsperspectief	2015/19	13.294	13.164	0	130
Bijdrage organisatie Oosterwold	2015	587	587	0	0
Proceskosten Almere 2.0		13.881	13.751	0	130
Proceskosten programmalijn 1	2017	2.118	2.118	0	0
Station en stationsomgeving	2017	27.048	27.048	0	0
Almere Centrum	2017	6.777	6.626	0	151
Werkagenda Centrum Almere 2040	2022	543	555	0	-12
Rondje weerwater	2015/2016	25.843	25.790	0	53
Floriade projecten	2018/2019	6.908	6.908	0	0
Programmalijn 1 Hart van de stad		69.238	69.046	0	192
Proceskosten programmalijn 2	2017	2.011	1.981	0	30
Floriade Werkt	2015	2.241	2.241	0	0
Flevocampus	2017	20.803	20.775	0	28
Internationale campus	2018	3.270	3.270	0	0
Kenniscampus Stadshart	2021	2.292	2.292	0	0
ICT Tribe Almere (voorheen: MBO ICT Field Lab)	2021	1.562	1.558	0	4
Almere LAB - Groeiagenda	2022	598	390	0	208
Spoor 3 - Versterken kennisinfrastructuur en triple helix	2022	632	689	0	-57
Spoor 2 - Een Leven Lang Ontwikkelen	2022	208	47	0	161
Spoor 1 - Funderend onderwijs: diverse verkenningen	2022	160	160	0	0
Programmalijn 2 Leer- en werkomgeving		33.778	33.404	0	374
Proceskosten programmalijn 3	2017	1.943	1.879	0	64
Citylab Stedelijke Grondstoffen	2017	2.590	2.574	0	16
Stedelijke grondstofstromen	2017	2.284	1.084	0	1.200
Praktijk- en Innovatiecentrum Circulaire Economie	2021	3.215	2.743	0	472
Stedelijk voedselsysteem	2021	1.850	1.829	0	21
Energiefonds	2015	579	579	0	0
Balanceren energienet	2017	465	387	0	78
Ultradiepe geothermie	2020	632	526	0	106
Programmalijn 3 Circulaire economie en energie		13.558	11.602	0	1.956
Proceskosten programmalijn 4	2017	2.050	2.039	0	11
Kustzone Almere Poort/Duin	2017	8.292	8.267	0	25
Museale voorziening	2020	7.581	7.505	0	76
Culturele strategie	2022	90	78	0	12
Poppodium	2022	50	50	0	0
Nationaal Park Nieuw Land	2017	9.189	8.510	0	678
Sport en bewegen in openbare ruimte (Skills Garden)	2022	550	25	0	525
Topsport	2022	890	861	0	29
Buitenzwembad	2022	100	73	0	27
Programmalijn 4 Cultuur, toerisme en sport		28.792	27.408	0	1.384
Experiment Vernieuwend Wonen		6.497	5.994	0	503
Competitie Upcycle City 2.0	2017	3.625	3.658	0	-33
Programmalijn 5 Vernieuwend wonen		10.122	9.652	0	470
Proceskosten programmalijn 6	2021	986	827	0	159
Unieke landschappen: Almeerderhout	2021	1.668	1.426	0	242
Unieke landschappen: Eemvallei	2021	34	34	0	0
Excellent groene en gezonde leefomgeving	2021	1.353	953	0	400
Ecologische verbindingen	2021	1.295	984	0	311
Programmalijn 6 Groene en waterrijke identiteit		5.336	4.224	0	1.112
Uitvoeringsagenda, Stad met toekomst	2022	3.004	2.866	0	139
Overige (B&O, afgesloten projecten)		6.964	6.964	0	0
Totaal uitgaven		185.412	178.916	0	6.496

Op drie onderdelen van het fonds hebben uitgaven plaatsgevonden, te weten:

- **Proceskosten Almere 2.0:**
 - De onderschrijving ad €0,1 miljoen wordt overgeheveld naar 2025 voor eventuele onderzoeken.
- **Proceskosten programmalijnen:**
 - In totaal is jaarlijks €1,25 miljoen aan budget voor proceskosten voor de programmalijnen beschikbaar. De budgetten zijn grotendeels aangewend voor het ontwikkelen en aansturen van de programmalijnen en de bijbehorende sleutelprojecten. Niet aangewende middelen vallen, tenzij anders vermeld, vrij in de reserve FVA en zijn vanaf het Jaarprogramma FVA 2025 opnieuw in te zetten.
- **Programma's en sleutelprojecten:**
 - De sleutelprojecten zijn in het overgrote deel van start gegaan in 2017. Een klein aantal sleutelprojecten bouwt voort op projecten die in 2015 of 2016 zijn gestart. Een aantal projecten zijn nieuw in 2021, waaronder programma-lijn Groene en waterrijke identiteit. In 2022 is de Uitvoeringsagenda Almere, stad met toekomst toegevoegd. De financiële afwijkingen zijn afzonderlijk in de programma's van de programmarekening toegelicht. Niet aangewende middelen worden opnieuw ingezet binnen het sleutelproject.

Inkomsten Fonds Verstedelijking Almere

Het volledige bedrag van de verwachte dekking van €230,7 miljoen is werkelijk beschikbaar.

Bedragen € x 1.000

Inkomsten	Totaal begroot t/m 2024	Totaal gerealiseerd t/m 2024	Verschil
Bijdrage Almere	86.670	86.670	0
Bijdrage Flevoland	62.521	62.521	0
Bijdrage Rijk, grondverkoop Oosterwold	81.260	81.260	0
Revoerende middelen	300	300	0
Totaal	230.751	230.751	0

De reserve Fonds Verstedelijking Almere wordt gevuld met bijdragen van gemeente Almere, provincie Flevoland en het Rijk.

Bijdrage Almere

De gemeentelijke bijdrage aan het FVA bestaat uit een bijdrage uit het Gemeentefonds gerelateerd aan Almere 2.0. Deze bijdrage bedraagt €7 mln. per jaar (startend in 2015) + accres. Eind 2020 heeft het ministerie van BZK besloten om deze bijdrage vanaf 2021 om te zetten in een specifieke uitkering. Deze uitkering is voor 2024 vastgesteld op €10 miljoen en ook ontvangen.

Bijdrage Flevoland

De provincie Flevoland heeft tot en met 2020 in totaal €31 miljoen gereserveerd voor het FVA. Dit komt neer op €6,2 miljoen per jaar. Daarnaast heeft de provincie het restant van de IFA-middelen overgeheveld naar het FVA. Dit betreft een bedrag van €5,6 miljoen. Verder is er vanaf 2021 jaarlijks €6,7 miljoen beschikbaar voor het FVA. In totaal is er een bedrag van €56,7 miljoen beschikbaar voor de periode t/m 2023. Vanwege een onderbesteding in de Floriade is een bedrag van €0,9 miljoen terugbetaald aan de provincie. In 2024 hebben wij €5,8 miljoen ontvangen (€6,7 minus €0,9). In totaal hebben wij t/m 2024 €62,5 miljoen ontvangen.

Bijdrage Rijk

De bijdrage van het Rijk is afkomstig van de opbrengst van de verkoop van standaardkavels in Oosterwold. Er geldt een T +2 regeling. De netto opbrengst is in 2024 vanwege hoge verplaatsingskosten van pachters nihil. Dit betekent dat er over 2 jaar niets beschikbaar is voor besteding in het FVA. Onderstaand is het geactualiseerde overzicht. Deze bijdragen zijn al gestort in het Fonds Verstedelijking Almere en zijn beschikbaar bij het opstellen van de jaarprogramma's 2025 en verder.

Bedragen € x 1.000

	Bijdrage Rijk
2015=2017	321
2016=2018	1.335
2017=2019	6.960
2018=2020	14.130
2019=2021	17.019
2020=2022	18.481
2021=2023	16.088
2022=2024	6.926
Subtotaal	81.260
2023=2025	-612
2024=2026	0
Totaal	80.648

Revolverende middelen

Deze middelen worden tijdelijk beschikbaar gesteld en moeten worden terugbetaald. Vanuit het FVA is in de jaren 2015 en 2016 in totaal €0,3 mln. beschikbaar gesteld voor de proceskosten Oosterwold. Het ritme van terugbetaling in een jaar is afhankelijk van de opbrengsten in het kostenverhaal Oosterwold in het jaar ervoor.

Reserve Fonds Verstedelijking Almere

Het huidige meerjarenprogramma eindigt in een overschot van €2,7 miljoen. In deze eindstand zijn alle harde financiële ontwikkelingen tot en met 2026 meegenomen.

Bedragen € x 1.000

Reserve Fonds Verstedelijking Almere	2024	2025	2026	t/m 2026
Stand per 1 januari	57.285	50.847	13.381	
Bijdragen Almere, Flevoland en overige	15.855	16.706	0	166.197
Bijdrage Rijk, grondverkopen Oosterwold	0	0	0	80.648
Uitgaven	-22.293	-54.172	-10.692	-244.158
Stand per 31 december	50.847	13.381	2.687	2.687

Overprogrammering

De overprogrammering van €2,7 miljoen (voorheen €2,5 miljoen) is als volgt verklaarbaar:

Bedragen € x 1 miljoen

Onderdeel	Bedrag
Stand overprogrammering jaarverslag 2023	2,5
Lagere uitgaven	0,2
Huidige stand overprogrammering jaarverslag 2024	2,7
Inpassing Vis a Vis	-2,0
Mogelijke vrijval risicobuffer	0,9
Overhevelen naar 3e tranche	1,4

Het overschot van €2,7 miljoen is nog niet hard. De inpassing van Vis a Vis dient nog hieruit gedekt te worden. Verder kan de onbestemde risicobuffer vrijvallen. Per saldo resteert er voor de 3e tranche een bedrag van €1,4 miljoen.

Accountantsverklaring

Het Fonds Verstedelijking Almere maakt onderdeel uit de jaarrekening van de gemeente Almere. Bij de jaarrekening van 2023 heeft de accountant een goedkeurende controle verklaring voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid verstrekt. De accountant voert in het voorjaar van 2025 een controle uit op de baten en de bestedingen die ten laste van het Fonds Verstedelijking Almere zijn gebracht. De accountantsverklaring over 2024 wordt in juni / juli 2025 verwacht.

10

Woningbouw en gebiedsontwikkeling

Woningbouw en Gebiedsontwikkeling

Woningbouw

Na een korte dip, namen de huizenprijzen het afgelopen jaar weer toe. In het derde kwartaal van 2024 werd een nieuw hoogtepunt bereikt met bijna 12% hogere koopsommen dan een jaar eerder. Met name appartementen werden fors duurder.

De gemiddelde verkoopprijs van koopwoningen in Almere lag over het hele jaar op €460.849,-, in 2023 €424.500,-). Na de dip in 2023 is dat een weer een stijging van 8,6%. Gezien de krapte op de woningmarkt is het einde van de stijging nog niet in zicht. Dit geldt ook voor de prijzen van huurwoningen in de vrije sector, ondanks een opvallend lichte daling in 2024. Middels de Verstedelijkingsstrategie en Woondeal hebben het Rijk en de MRA afgesproken tot 2030 minstens 175.000 woningen, oftewel 17.500 per jaar, nieuw te bouwen. Ambitie is de woningvoorraad ook op andere manieren te laten groeien, zodat de MRA in 2030 minstens 1.300.000 woningen telt die passend en betaalbaar zijn voor diverse doelgroepen. Almere levert een substantiële bijdrage aan deze opgave en heeft in 2024 een pakket maatregelen vastgesteld om de woningbouwprogrammering op koers te houden.

Door het scherper prioriteren op kansrijke projecten en het vergroten van de plancapaciteit moet Almere weer een woonstad worden voor iedereen. Dit vergt forse inspanningen van alle partijen, want uitdagingen op gebied van infrastructuur, energiecongestie en planologische randvoorwaarden zijn groot.

Demografische ontwikkelingen Almere

Wat betreft relatieve toename van de woningvoorraad loopt Almere ten opzichte van andere grote steden nog steeds voorop. Dit weerspiegelt zich in de groei van de bevolking, 2,29% in 2024. Het migratiesaldo bleef ook positief omdat er nog altijd meer mensen naar Almere verhuizen dan vertrekken. In 2024 is het aantal inwoners van Almere gestegen tot 226.500. Het verschil ten opzichte van het vorige jaar (2023) is 3.675 inwoners.

Gebiedsontwikkeling Oosterwold

Oosterwold is een van de meest bijzondere gebiedsontwikkelingen in Nederland. Het Rijksvastgoedbedrijf, gemeenten Almere en Zeewolde, provincie Flevoland en Waterschap Zuiderzeeland werken hier samen aan. Het gebied ligt deels in Almere en deels in Zeewolde. Een deel van de grond is eigendom van het Rijk.

Voor Oosterwold is er geen gedetailleerd uitbreidingsplan gemaakt, maar wel zijn spelregels opgesteld die diverse initiatieven mogelijk maken. Binnen deze spelregels worden initiatiefnemers uitgenodigd om het gebied zelf in te richten met woningen, bedrijven, groen, landbouw en kavelwegen. De bestaande en eventueel nieuwe polderwegen vormen de hoofdwegen voor verkeer en worden aangelegd door de gebiedsorganisatie Oosterwold. Het totale gebied biedt ruimte voor zo'n 15.000 woningen in een groene omgeving, waarmee wordt ingespeeld op de vraag naar groene woonmilieus in de Noordvleugel.

In 2015 begonnen de eerste gronduitgiftes in deelgebied 1 op Almeers grondgebied, waar ruimte is voor zo'n 4.500 woningen. Deelgebied 2, dat voornamelijk in Zeewolde ligt, biedt plaats van ongeveer 10.500 woningen. Met de groei van het aantal inwoners en de toename van het verkeer investeert de gebiedsorganisatie Oosterwold sinds 2021 in polderwegen en fietspaden. Sinds juli 2022 is de gemeente verantwoordelijk voor afvalwater, wat betekent dat de bewoners dit niet meer zelf mogen zuiveren. De gemeente zorgt ervoor dat er zo snel mogelijk een riool wordt aangelegd in deelgebied 1A.

In de MIRT-afspraken van 2024 hebben de deelnemende partijen onderschreven dat de gebiedsontwikkeling in Oosterwold ook een bijdrage kan leveren aan het oplossen van de woningcrisis. Hierbij is een studie uitgevoerd naar de effecten van het toevoegen van 5.000 tot 10.000 extra woningen aan de tweede fase. Hieruit komt naar voren dat binnen de huidige spelregels van Oosterwold er geen grootschalige verstedelijking mogelijk is. Wel zijn er kansen voor een intensiveringslag.

Voor fase 2 Oosterwold wordt nagedacht over versnelde samenwerking voor extra woningen op een nieuwe kaveltype, de kernkavel. Dit vereist goed overleg met publieke en private partijen om sneller en dichter te bouwen.

Na besluit over de mogelijke komst van een defensiekazerne in Flevoland worden in 2025 nadere afspraken gemaakt over de verdere ontwikkeling van Oosterwold.

Financiën

De grondprijzen worden jaarlijks getaxeerd en bestaan uit twee onderdelen: de waarde van de ruwe bouwgrond en de exploitatiebijdrage. De laatste is in 2024 verhoogd vanwege de bijdrage riolering die initiatiefnemers nu betalen en het feit dat er meer regie wordt genomen bij de ontwikkeling van Oosterwold. De opbrengst van de eerste 7.000 standaardkavels wonen in Oosterwold wordt afgedragen aan het FVA.

Gebiedsontwikkeling Pampus

In 2024 heeft het college van Almere aan de gemeenteraad de Ruimtelijke Strategische Verkenning Pampus aangeboden. De kern is dat Almere Pampus een nieuwe toevoeging aan de bestaande stadsdelen van Almere wordt.

Het heeft duidelijke Almeerse kenmerken, maar heeft ook een eigen onderscheidende identiteit. Pampus wordt een gebiedsontwikkeling die lering trekt van eerdere grote gebiedsontwikkelingen en sociale leefbaarheid en veiligheid centraal stelt. Het Masterplan is het resultaat van ontwerpend onderzoek, legt ruimtelijke kaders en uitgangspunten vast en is het fundament voor nader onderzoek en uitwerking in de komende jaren. Bij de verkenning stelde de Almeerse gemeenteraad moties en amendementen vast. Deze worden meegenomen in de planvorming. Almere 2.0 ondersteunde deze planontwikkeling. Dit is deels vastgelegd in de MIRT-afspraken 2024 voor de regio.

In de MIRT-afspraken 2024 is met het Rijk en regio afgesproken dat er voor de gebiedsontwikkeling van Pampus een integrale businesscase wordt opgesteld, waarvan de bekostiging van de IJmeerverbinding onderdeel is, inclusief een investeringsfonds voor sociale en leefbare ontwikkeling van Pampus en de stad. De resultaten van het onderzoek worden geagendeerd voor het BO MIRT Noordwest 2026. De kosten van dit onderzoek worden 50/50 door Rijk en regio gedragen, waarbij de ministeries van VRO en IenW gezamenlijk de opdrachtgevers zijn. Het onderzoek wordt in overleg met de gemeente Almere en de provincie Flevoland opgezet en (tussen)resultaten worden gepresenteerd.

Gebiedsontwikkeling Almere Centrum Weerwater

Een sterk en toekomstbestendig centrum is belangrijk voor de ontwikkeling van Almere als aantrekkelijke plek voor de stad en de regio. In Almere werken we samen met onze partners aan een natuurlijke groei van het centrum, met grootstedelijke voorzieningen.

Het centrum krijgt een levendige mix van wonen, werken, studeren, ondernemen en ontmoeten. Een belangrijk onderdeel is de bouw van 10.000 tot 15.000 woningen, waardoor het centrum een grotere rol krijgt en zijn regionale karakter versterkt. Almere Centrum bestaat uit verschillende deelgebieden, elk met een eigen karakter, uitdagingen en ontwikkelsnelheid. De prioriteit ligt bij wonen, bedrijvigheid en stedelijke voorzieningen die elkaar versterken. Woningbouw start eerst in gebieden die goed aansluiten op het bestaande centrum. Verschillende beleidsdocumenten sturen de groei van Almere Centrum. De visie De Eeuwige Jonge Binnenstad (2020) laat zien hoe de binnenstad tot 2030 levendig en economisch sterk blijft.

De ontwikkelvisie Natuurkrachtig Hart van de Stad 2040 (2024) schetst de groei na 2030, met inbreiding, verdichting en meer groen, klimaatadaptatie en gezondheid. Andere belangrijke documenten zijn het Gebiedsontwikkelingsplan Centrum Weerwater (2012) en het Mobiliteitsplan Hart van de Stad 2030-2040 (2024). Aankomende jaren wordt er eerst gewerkt aan de verdere ontwikkeling van de binnenstad en de stationsomgeving, met circa 7.000 nieuwe woningen. Aan de zuidoever van het Weerwater komt de groene stadswijk Hortus. Ook groeit het bedrijventerrein De Steiger Noord verder als circulair bedrijventerrein, waar meer bedrijven zich zullen vestigen.

Almere Pampus (bron: Liset Verberne)

11

Bereikbaarheid

Bereikbaarheid

De woningbouwambities van de Metropoolregio Amsterdam hangen sterk samen met bereikbaarheid en werkgelegenheid. De Noordvleugel is steeds meer een samenhangend gebied, met veel interactie tussen de steden in de regio. Om de regio ook in de toekomst goed bereikbaar te houden, is het belangrijk dat de groei van het verkeer en het openbaar vervoer gelijktijdig gebeurt met de stedelijke ontwikkeling.

Spoor- en wegeaanleg kost veel geld. Deze projecten worden door het Rijk betaald uit het nationale Mobiliteitsfonds. Gemeente Almere, provincie Flevoland en het Rijk hebben afgesproken het FVA in principe niet in te zetten voor Rijksprojecten. Om toch inzicht te geven in de voortgang van Almere 2.0 in dit meerjarenprogramma, lichten we ook de ontwikkelingen in bereikbaarheid toe.

Wegverbreding A6

Almere groeit de komende jaren verder. Om ervoor te zorgen dat de economie van de Noordvleugel sterk blijft, moet de bereikbaarheid tussen Almere, Amsterdam en Schiphol (SAA, A9-A1-A6) worden uitgebreid. De wegeuitbreiding in dit gebied is al vergevorderd, waardoor de verbinding van Almere naar het westen en van Schiphol naar het noordoosten is verbeterd.

Aan de kant van Schiphol wordt nog gewerkt aan de A9 tussen Badhoevedorp en Amstelveen. In 2016 is besloten om de A6 tussen Almere en Lelystad te verbreden. Het Rijk heeft in 2022 een aanvullend bedrag van €30 miljoen voor de uitbreiding van de A6 tussen Almere Oostvaarders en Lelystad gereserveerd, zodat de uitvoering snel kon plaatsvinden.

Door de stikstofproblematiek is het 'Ontwerp Tracébesluit' is het project voor onbepaalde tijd uitgesteld. Uit recent onderzoek blijkt dat de stikstofproblematiek geen beperking hoeft te zijn. In de MIRT-afspraken 2024 tussen het Rijk en regio is besloten/herbevestigd om zo spoedig mogelijk te starten met deze verbreding van de A6.

Wegverbreding A27

Naast de wegverbreding Schiphol Amsterdam Almere (SAA), moet de doorstroming op de A27 verbeterd worden. Op het deel tussen Eemnes en afslag Zeewolde/N305 zullen de komende jaren, zonder maatregelen, veel meer files zijn.

Hierdoor worden Flevoland en de regio 't Gooi/Utrecht minder goed bereikbaar. Dit kan voorkomen worden door wegverbreding. Zowel auto als (HOV)bus kunnen dan beter doorrijden, waardoor Almere, Zeewolde en Lelystad goed bereikbaar blijven. In het BO MIRT van november 2022 bleek echter dat er op dit moment niet genoeg geld is om de verbreding van de A27 tussen knooppunt Eemnes en

Zeewolde te kunnen realiseren. In het proces van de MIRT 2024 is er vanuit de regio gekeken hoe er zo snel mogelijk gestart kan worden met een MIRT-verkenning A27 knooppunt Eemnes – Zeewolde. Het Rijk en de regio hadden al eerder afgesproken het budget van €29 miljoen (prijsspeil 2022, inclusief btw en inclusief regionale bijdrage van 25%) beschikbaar te houden.

In het Meerjarenprogramma FVA 2021-2025 is bij uitzondering €500.000 gereserveerd, als onderdeel van deze regionale bijdrage. In het recente Kamerdebat over de MIRT-afspraken 2024 heeft de minister van I&W mondeling bevestigd dat de verkenning van verbreding van de A27 als één van de eerste projecten uit de 'slaapstand' wordt gehaald. In het eerste kwartaal 2025 zal het kabinet hierover een definitief besluit nemen.

IJmeerverbinding

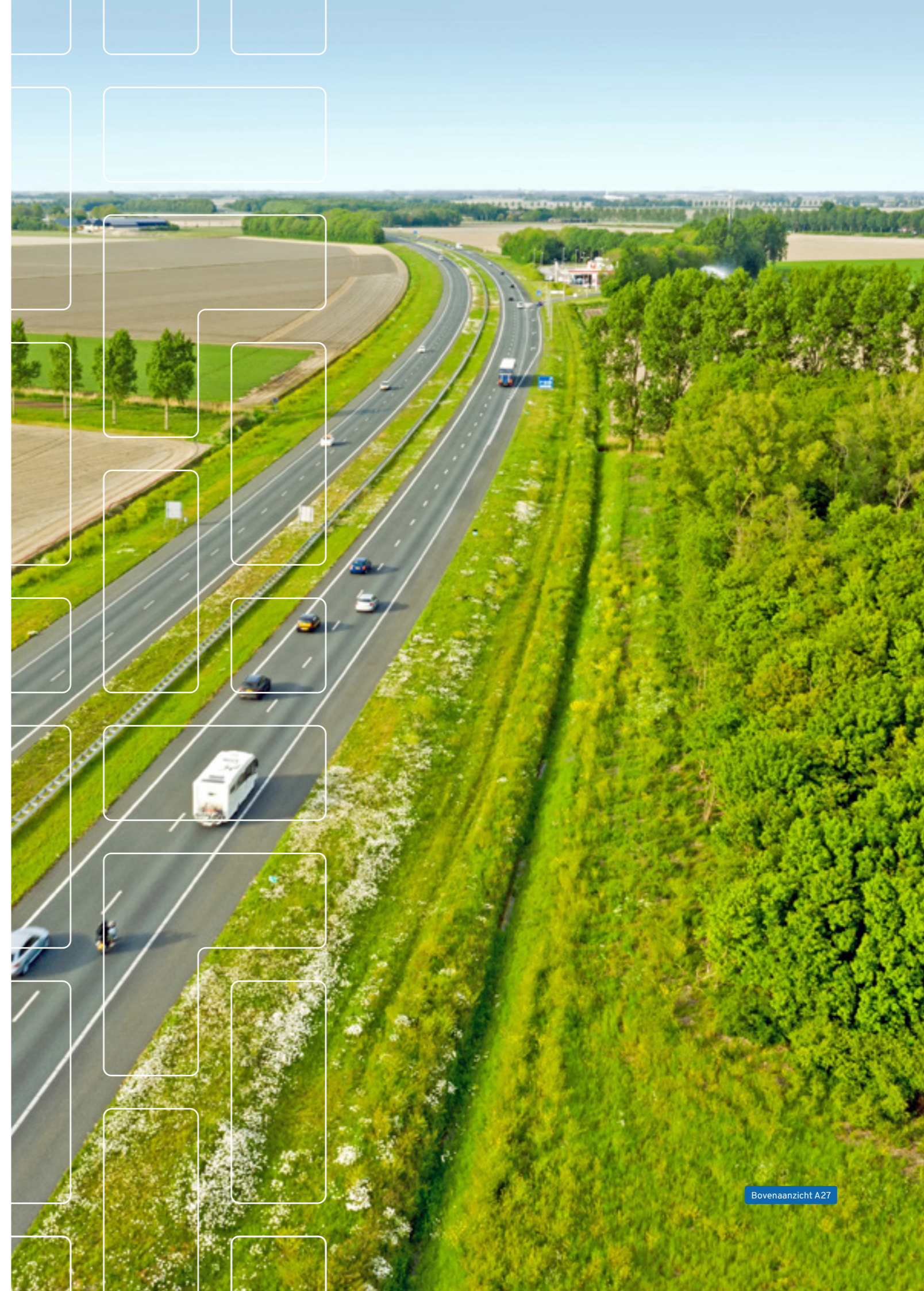
Gezien het grote belang van een goede ontsluiting van de grootschalige woningbouwlocatie Pampus binnen de MRA en de regio Flevoland is het daarom noodzakelijk een concreter beeld te krijgen van de kansen op private en publieke financiering van een IJmeerverbinding tussen Almere en Amsterdam.

De bereikbaarheid van Almere en Flevoland is randvoorwaardelijk voor de groei van wonen en werken. Parallel aan de voorbereiding van de bouw van de eerste fas Pampus met 7.500 woningen en 4.000 arbeidsplaatsen wordt op initiatief van de regio een gezamenlijke 'P-verkenning' gestart. Deze P-verkenning onderzoekt de mogelijkheden en kansrijkheid van alternatieve bekostiging van een IJmeerverbinding. Dit onderzoek is een alternatieve route naar de start van een MIRT-verkenning.

HOV Almere Pampus 1e fase

In het BO MIRT van 2024 is bevestigd dat de door het Rijk gereserveerde €54 miljoen, voor (H)OV Pampus beschikbaar is.

In de ruimtelijk strategische verkenning voor Almere Pampus wordt onderzocht of een groot deel van de eerste fase van de woningbouw in Almere Pampus al voor 2030 gerealiseerd kan worden. De IJmeerverbinding is dan nog niet gerealiseerd. Een HOV-verbinding tussen Pampus en Almere Centrum kan de nieuwe bewoners van goed openbaar vervoer voorzien.

Bovenaanzicht A27

12

Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer-Markermeer (TBES)

Markerwadden (bron: John Gundlach)

Toekomstbestendig Ecologisch Systeem IJmeer-Markermeer (TBES)

Voor een concurrerende stedelijke regio is het verbeteren van de kwaliteit in en rond het Markermeer-IJmeer nodig, zowel voor natuur en landschap als voor recreatie en toerisme. Het is zelfs randvoorwaardelijk om buitendijkse verstedelijking in Amsterdam (IJburg) en Almere (Pampus) mogelijk te maken.

In de bestuursovereenkomst RRAAM (2013) is het toekomstbeeld als volgt omschreven: “Het Markermeer-IJmeer is een Toekomstbestendig Ecologisch Systeem (TBES) waardoor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving ontstaat met aantrekkelijke natuur- en recreatiegebieden. Hierbij wordt ook invulling gegeven aan Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen en de Kaderrichtlijn Water (KRW). Het robuuste ecologische systeem creëert juridische ontwikkelruimte voor onder meer recreatieve, infrastructurele en stedelijke ontwikkelingen in en rond het Markermeer-IJmeer.”

Uit studies is gebleken dat het voor Natura 2000 en KRW doelstellingen nodig is om het natuursysteem gevarieerder en daardoor minder kwetsbaar te maken door middel van heldere ondiepe zones en land-waterovergangen in het Markermeer.

Het afgelopen jaar is voor het project Oostvaardersoevers zowel een aantal onderzoeken uitgevoerd, als ook noodzakelijke voorbereiding voor de komende plan- en projectfase (MIRT systematiek). Deze fase wordt naar verwachting eind 2026 afgerond, zodat realisatie vanaf 2027 wordt verwacht.

De afgelopen jaren heeft een aantal projecten in en om het Markermeer-IJmeer bijgedragen aan TBES, zoals:

- Markerwadden
- Noord-Hollandse Markermeerkust
- Trintelzand
- Houtribdijk

Water en bodem sturend

In 2022 besloot het Rijk dat water en bodem sturend moeten zijn bij nieuwe gebiedsontwikkelingen. In de rijksbrief van 31 januari 2024 is bevestigd dat de ontwikkelingen Almere DUIN (onderdeel van Poort) en Almere Haven (voorheen Hoogtij) vergevorderd zijn en conform de plannen kunnen worden ontwikkeld.

Almere Pampus bevindt zich nog in een verkennende fase. Hier moet de redeneerlijn van water en bodem sturend worden toegepast. Er is beperkt ruimte voor kleinschalige watergebonden activiteiten, waarbij de mate van kleinschaligheid nog gedefinieerd moet worden. De principes van water en bodem sturend zijn vanaf de start leidend voor de ontwikkeling van Almere Pampus, binnen- én buitendijks. De doorwerking ervan is opgenomen in het masterplan Pampus.

Hiervoor hebben gemeente Almere en RVB de plangrens voor de lange termijn ontwikkeling vastgesteld. Voor de Ruimtelijk Strategische Verkenning, als een momentopname van de lange termijn gebiedsontwikkeling, is er nu voor gekozen om het masterplan te tekenen in lijn met het MIRT-onderzoek (ABA, 2021-2022). De uitwerking van de afspraken in het kader van de Ruimtelijk Strategische Verkenning Almere Pampus is dan ook vastgesteld in het BO MIRT 2024.

Platform IJsselmeergebied

Het Platform IJsselmeergebied heeft in maart de samenwerkingsovereenkomst ondertekend, gericht op het 'Blauwe Hart' van Nederland. Hierbij hebben 25 partners langjarige afspraken gemaakt over samenwerking, organisatie en financiering.

De focus ligt op een integrale aanpak voor het beheer, gebruik en de inrichting van het IJsselmeergebied, met als doel om strategische keuzes te ondersteunen voor zowel het watersysteem als ruimtelijke ontwikkelingen die het 'Blauwe Hart' beïnvloeden.

De samenwerking beoogt een betere verbinding tussen het water- en ruimtelijk domein tot stand te brengen. Hoewel nog niet alle vraagstukken volledig zijn vastgesteld, vormt deze overeenkomst een solide basis voor verdere verkenning en samenwerking tussen het Rijk en regio, waarbij individuele verantwoordelijkheden worden overstegen. In 2024 zijn de eerste verkennende gesprekken gevoerd over de oprichting van het werkspoor Ecologie, Biodiversiteit en Waterkwaliteit (EBW) voor het IJsselmeergebied, vergelijkbaar met de AMIJ (ambtelijk overleg Markermeer – IJmeer). Dit werkspoor pakt de ecologische aspecten in het IJsselmeergebied aan, met inachtneming van de principes en afspraken van de TBES. Verdere verkennende gesprekken voor dit werkspoor vinden plaats in 2025.

De herziening van het Deltaprogramma IJsselmeergebied staat gepland voor 2026 en richt zich voornamelijk op het natte deel van het IJsselmeergebied. De uitwerking van de plannen heeft echter ook effect binnen gemeentelijke grenzen, waardoor het cruciaal is om deze herziening te monitoren in samenhang met bredere ruimtelijke ontwikkelingen. In 2025 wordt verdere invulling gegeven aan deze samenwerking en de concrete uitwerking van de gemaakte afspraken.

Grauwe ganzen in de Oostvaardersplassen

almere20.nl

